

nois
Riegr. erud.
oogr. er. B
588

582

34. Februar.

Hitt. Endstaat. 250.

ANDREAE CHARITII

Gedanensis

Philos. & LL. AA. Magistri

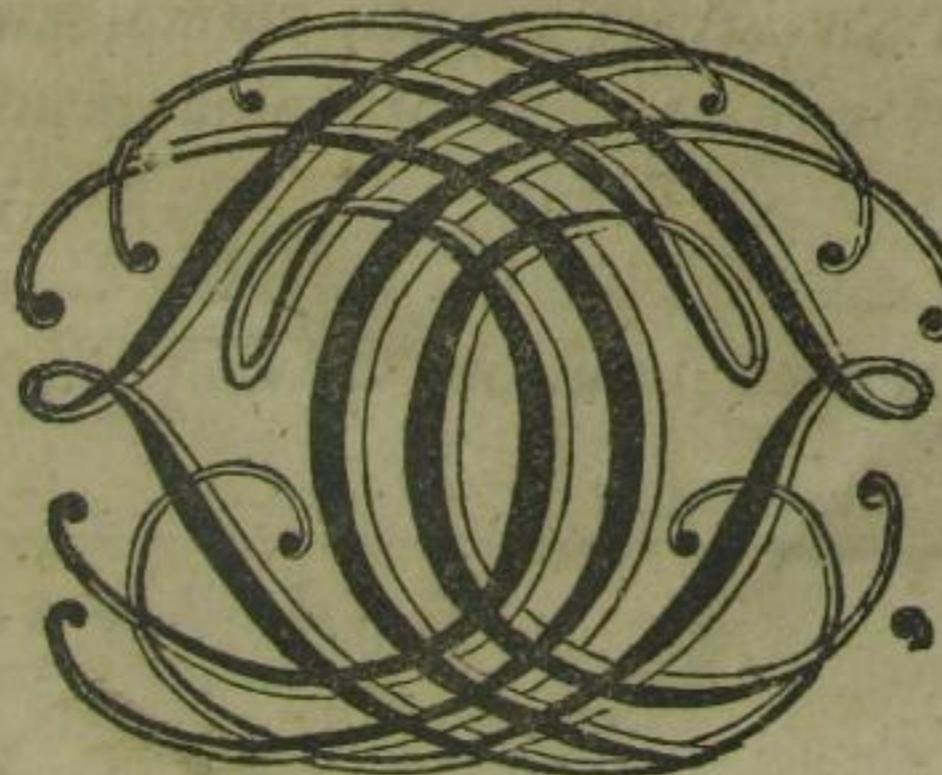
COMMENTATIO

HISTORICO LITERARIA

DE

VIRIS ERVDITIS
GEDANI
ORTIS

*Speciatim iis qui Scriptis
inclaruerunt*

VITTEMBERGAE SAXONVM

IMPENSIS LVDOVICIANIS

A. C. 1515 CC XV

ANDREAS CHARLES
BONNET
COMMISSARI
PRO COPIIS
ET PUBLISHING
PRINTING
AND
SELLING
BOOKS
IN THE
CITY OF
DRESDEN
BY
J. H. LUDWIG
1784

LIBRARY OF THE
ROYAL ACADEMY OF SCIENCES
OF DRESDEN

V I R O
NOBILISSIMO ATQVE PRAECLARISSIMO
ANDREAE CHARITIO
PHILOS. MAGISTRO CELEBERRIMO
AMICO OPTIMO
XAIPEIN.

Omanae Parens eloquentiae Platonem ad Architam scripsisse memoriae prodidit, (*) non sibi se soli natum meminerit, sed patriae, sed suis, ut per exigua pars ipsi relinquatur. Non inepte meo iudicio ita sensit vir, δέος a veteribus appellatus. Nam si illius potissima ratio habenda est, a quo maximis beneficiis cumulati sumus, patria certe nobis dies noctesque ante oculos versari debet, quae omnis nostrae prosperitatis radix atque origo est. Quemadmodum enim ex fonte indesinenti cursu aqua effluit, quae per terras diuisa agros fertilitate donat, sic et felicitas patriae ad ciues ipsos se diffundit, ita ut illa salutem incolumi, horum salus etiam

)(

fir-

(*) L. a. de Fin. S. 45.

*)

firmo consistat talo, eversa vero illa & pessundata,
pernitiem singuli effugere nullaratione possint. Qua-
re velicementer TE diligo, CHARITI AMANTISSIME,
quod omne studium operamque collocas, ut patriae Tuae
non inutilis evadas civis. Defendant eam alii ab ho-
stium incursionibus, alii de augendis reipubl. redditibus
cogitationem suscipiant, alii alio modo in ornanda illa
occupentur; Tu non minore laude applausuque dignus
es, quod gloriam patriae Tuae pro virili afferis, maio-
resque, quorum fama partim sepulchris suis fere obru-
ta erat, partim nonnihil oblitterata, ex tenebris extra-
etos immortalitati vindicas. Quod tuum institutum eo
maiorem approbationem meretur, quoniam illum dicen-
di campum ingrederis, quem alii ante Te vacuum reli-
querunt. Ac si mortui rerum quae hic aguntur, sen-
sum quendam habent, ossa illorum, quorum in disserta-
tione Tua mentionem facis, exsiliare prae gaudio in tu-
mulis suis videntur, reperto ex posteris uno, qui splen-
dorem nominis ob temporis diuturnitatem sibi contracto,
fere evanidum in integrum restituat, & quam scriptis
suis, dum viverent, celebritatem sibi pepererunt, etiam
post fata propaget. Nolo auribus Tuis dare quicquam,
id enim si facerem in amicitiae nostrae leges peccarem.
Aequitas tamen iubet, ut profitear, ostendisse diem il-
lum,

lum, in quo tam pulcre superiori in cathedra stetisti,
 (cuius rei ipse non oculatus tantum testis interfui sed
 ἀνταγωνιστής,) Te ad id fastigium eruditionis iam
 pervenisse, quod pauci attingunt, paucissimi superant.
 Quod si vero tam luculenta atque edecumata, quae tan-
 quam oculifera, ut Seneciano vocabulo utar, ad lectio-
 nem alios non tam invitant quam pertrahunt, in hac A-
 cademia exhibuisti, ubi, ut ipse fateris, multis subsidiis
 destitutus es, quae ad argumentum exauriendum ne-
 cessaria videbantur, quid non de Te sperare in posterum
 habebimus, ubi in patria telam, quam hic exorsus es,
 pertexere visum fuerit? Ego autem uti omni officio-
 rum genere Tuam amicitiam demereri, si fieri potest, o-
 mni studio animique contentione labore, ita nunc Deum
 O. M. precibus veneror, ut studiis Tuis, quae ad diuinū
 iam pervenisse, pulcerrimo specimine demonstrasti, am-
 plissima, quibus digna sunt, praemia brevi largiatur,
 Teque, qui nunc Academiae nostrae patriaeque decus at-
 que ornamentum es, Ecclesiae patriae columen Te ali-
 quando esse iubeat. Scribebam Vitebergae Saxonum
 Ipsiis Kalendis Maiis A. O. R. cl. locc XV.

T. T.

M. Christ. Bernard. Bücher
 Ord. Philos. Viteb. Adscriptus.

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

DE
VIRIS ERVDITIS
GEDANI
ORTIS
COMMENTATIO.

I.

Ruditorum Virorum vidas exponere & scripta recensere, vetus ac laudabile institutum est, quod non minus ad illorum gloriam, quam ad posteritatis exemplum & utilitatem pertinet. Quamvis enim virtus proprio quodam splendore luceat, & aliorum commendationem non desideret: tamen ipsa dies, ut alia omnia minuit, ita hujus quoque memoriam saepe obscurat, ac tantum non prorsus extingvit. Similis videtur Gassendo (*) fama *Virorum eruditorum crepusculo*, quæ licet initio clara, ita tamen

A

par-

* In praefat. vitae Peirescii.

paulatim evanescit, ut tandem in tenebras abeat. Quare jam olim de Graecorum philosophis bene meriti sunt, qui historiam eorum conscripserunt, praeter ceteros a Joan. Jonsio integro libro recensiti. Idem Romani, non tantum in magnorum Imperatorum, sed & in Grammaticorum, Oratorum, aliorumque doctorum virorum memoria conservanda imitati sunt, de quibus legēsis Vossium in Arte historica C. VII. Voverium Polymath. c. 12. & Morhofium Polyhist. L. I. c. 19. Taceo recentiorum scripta literaria, quorum hodie non inopia, sed multitudine propemodum laboramus.

II.

Vix vero ullum genus scriptorum crebrius labi ac errare videoas, quam eorum, qui universalem quandam biographiam vel historiam literariam tradere aggrediuntur. Vnde non contemnenda videtur eorum industria, qui in unius tantum ordinis, vel aetatis, vel loci, viros eruditos diligentius exponendos omnem operam & curam conferunt. Hoc animo eruditorum Hispanorum notitiam praeter ceteros dederunt Andreas Schottus & Nicolaus Antonius, Galorum Andreas du Chesne, Scaevola Samarthanus, Carolus Peraltus, Anglicorum Joan. Lelandus & Balaeus, Danorum Albertus Bartholinus, Suecorum Joan. Schefferus, Polonorum Simon Starovolscius, Hungarorum David Czvittingerus, Italorum Joan. Imperialis, Paulus Jovius, Siculorum Petrus Carrera, Hieronymus Ragusa, & novissime Antoninus Mongitorius, Belgicorum Albertus Miraeus, Valerius Andreas Desselius & Franciscus Swertius. Sed & praeterea singularum gentium ac civitatum Germaniae eruditos nonnulli ex instituto sibi describendos sumserunt, ut Westphalorum David Chytraeus & Joannes Caselius.

selius, Cimbrorum Joannes Mollerus, Silesiorum Martinus Hankius & Nicolaus Henelius. Helmstadiensium, (potissimum Theologorum) memoriam illustravit Gebhardus Theod. Meierus, Cygneorum Joachimus Fellerus, Hamburgensium Joan. Albertus Fabricius, Augustanorum Paulus Ambergerus, Annaebergensium Joannes Dietericus, alii aliorum. Horum igitur exemplo pariter ac amore patriae, quo optimus quisque dicitur, excitatus, simile quippiam in recensendis *viris eruditis Gedani ortis*, qui quidem huc dum in notitiam meam pervenerunt, tentare constitui. Evidem non diffiteor, complurium ex iis memoriam, cum ab aliis vitarum scriptoribus, tum praecipue a Pl. Rev. Cive meo Ephraimo Praetorio, in Athenis Gedanensibus renovatam esse. Atenim hujus longe diuersum institutum fuit, qui non Gedani natos, sed docendi munere in illius pariter ac Toruniensium & Elbingensium Gymnasiis aut Lyceis functos, recensuit. Illi vero, pluribus intenti, multa partim neglexerunt, partim minus accurate tradiderunt. Quare non inutile aut supervacaneum duxi, horis subcisisvis ab illis omissa supplendo, & hinc inde dispersa colligendo, Eruditos Gedanenses uno conspectu tibi, L. B. perlustrandos exhibere, in quibus aliqua saltem, ex domesticis praesertim monumentis deponita, invenies, quae in aliis frustra requiras.

III.

Quinque omnino partibus totam hanc commentationem volebam absolvere, sic ut in classibus quatuor prioribus eruditos secundum ordines suos sisterem, quinta vero diversae religionis viros complecteretur. Sed plerisque hoc *χειραρχια* evolventibus commodius fore, duxi, si solo litterarum ordine Eruditos Cives meos contemplandos darem,

A 2

cum

cum praesertim recordarer, eadem alias quoque usos esse via & methodo. In unaquaque vita exponenda, quantum fieri in praesentia potuit, delectum adhibui, non imitatus vulgarem τῶν Σιογέαρων consuetudinem, quibus nimis arridet micas ex mensis eruditorum colligere, & communissima quaeque de iis observare. Interim ea negligere religio mihi fuit, quae lectu nec injuncta, & historiae literariae studio profutura viderentur. Ne quidem illos omittendos duxi, quos, nulla forsan aut exigua ceteroquin eruditione conspicuos, in historia sacra, ob motus quondam in coetu divino excitatos, solerter annotandos alii judicarunt. Porro dum illos duntaxat enumere volui, qui scriptis & ingenii monumentis domi forisque inclauerunt, ceteros eruditionis laude nequaquam defraudatos volo. Non enim ignoro, multos, quorum scripta, si quae exstant, mihi videre non contigit, bene de re sacra & literaria meritos esse. Exempli saltem causa nomino **CONSTANTINVM FIDLERVM**, qui Dantisci nobili loco natus A. 1579. d. 6. Martii, Superintendentis spartam ad aedem D. Mariae Rostochii sustinuit, & ibidem obiit A. 1644. d. 20. Octobris, cum annos aetatis exegisset 65, & menses 8. De quo legatur programma funebre, quo D. Joan. Quistorpius obitum nostri Fidleri Civibus Academiae Rostochiensis indicavit. Insertum illud est D. Georgii Henr. Goetzii Elog. Theol. Germ. p. 182: item **ADRIANVM PAVLI**, natum Dantisci A. 1548, Pastorem Ecclesiae Petro - Paulinae Reformatae in patria, A. 1611, d. 30, Martii, aet. 63, defunctum, de quo legatur Regenvolscius in Systemate Hist. Eccles. Slavonicæ, p. 374. Freheri Theatr. Vir. Erud. Clar. p. 360, quibus addatur Melch. Adami in „Vitis Theol. Germ.“ p. 384, b. edit. Francof. adl. Moen.

Moen. 1706. Sic quoque EVERARDVS ROGGIVS, Dantiscanus, Consul Culmensis, vel eo nomine celebris est, quod in illorum numero fuit, qui in urbe Culmenſi Lutheranam religionem primum sunt amplexi. Quare Philippus Melanchthon plus una vice hoc cum Viro, eruditione, prudentia & virtute praestanti, fratre suo, (uti Melanchthon ipſe eundem nominat) commercium literarum instituit. Quod videre est ex epistolis, quae junctim prodierunt Lugd. Bat. 1647, 8, ubi pag. 302. sq. VI. epistolas ad Everardum nostrum missas reperies. Ne dicam de FERBERIS, SCHVMANNIS, SCHLIEFFIIS, aliisque de republica immortaliter meritis. Sed si eos omnes recensuſsem, modum utique hujus Dissertationis nimirum quantum transſiſſem. Illa quoque Reipublicae ac Ecclesiae patriae ſive lumina, ſive columnata silentio venerari jam malui, quae adhuc divini Numinis gratia multorum in ſolatium atque emolumenſum, vita fruuntur, & ut quam diutifime perfruantur, cum bonis omnibus opto. Quid enim memoria & mausoleis his opus, qui ipſi viva ſunt alii virtutum, & eruditioſis exempla? Ceterum nec dememini, vitae hujus communem & ſempiternam quaſi legem esse, errare, labi, decipi, cum primis in iſtiusmodi argumen‐to, quod diffuſam ſcriptorum lectionem requirit. Quare facile credo, offendere me alicubi potuiffe. Spero tamen & confido, errata, ſicubi occurſent, eam veniam impetratura esse, quam ipſe aliorum in hoc genere lapsibus libenter impertivi. Age vero, Patria mea, atque has Exercitatio‐num mearum Academicarum primitias aequi bonique conſule, nihilque dubita, hoc quicquid eſt ſpeciminis ex haud fucato in te amore natum proſectumque eſſe.

I.

M. GOTHARDVS * ARTHVSIVS.

Viro huic urbem Gedanum natales dedisse, monumenta librorum ipsius, historici pleraque argumenti, in fronte referunt.

Scripta.

1. Nicodemi Frischlini Nomenclator Trilingvis, opera M. Gothardi Arthusii, Dantiscani. Francof. ad Moen. 1608, 8, praemissa quoque Gothardi ad Senatum Francofurtensem praefatione.
 2. Historia Chronologica Pannoniae, usque ad A, 1607, cum figuris, ibid. an. eod. 4to.
 3. Mercurius Germanicus, A, 1603, 1604. & 1605, ibid. 1605, 8.
 4. Mercurius Gallo-Belgicus ab A, 1605, usque ad Martium A. 1606, ibid. 1606, 8.
 5. Partes X Indiae Orientalis, seu Historica Descriptio Navigationum, ab Hollandis in Indiam Orientalem factarum, singulae seorsim excusae, ibid. 1613. fol. Hujus operis partes, ut conjicio, pleraque, si non omnes, etiam Germanice prodierunt, ex quibus
 6. Partem VIII reperi excusam, ibid. A, 1605. fol.
 7. Ejusdem operis Partis VIII Appendix, Navigationes tres continens, in primis vero Historiam Expugnationis novissimae Portugalici Castris Anabonis, Tidoris, Germanice prodiit, ibid. 1606. fol.
 8. Pars IX Indiae Orientalis, continens Delineationem brevem itineris nonnullorum Hollandorum, & See-
- lan-

* Non Gothofredus, ut Koenigius, Biblioth. V. & N. p. 65, illum vocat.

landorum ad Indiam Orientalem, e brevi consignatione Joann. Berckii congestam, Germanice, ib. ap. de Bry, A. 1613. f.

9. Ejusdem operis partis IX Continuatio, Germanice, ib. a. e.

10. Ejusdem IX & ultima pars Americae, de Situ, Elementis, Natura, & Dotibus Novi Orbis, it. de Incolarum cultu superstitioso Deorum, de statu eorum civili, cum serie regum, ab regni primordiis usque ad regem extremum, Germanice, ib. A. 1603. f.

11. Ejusdem Navigatio Nova, trium itinere annorum confecta per Georg. Spilebergium, Praetorem trium navium, ab A. 1604. cum Descriptione splendoris Candy regis, cuius operis editio Germanica lucem vedit ib. A. 1605, 4.

12. Ejusdem Navigationes duae novae, quarum una Jacobi de Neck, thalassiarcae, ex Hollandia ad Indiam Orientalem, altera Joann. Hermanni de Bree, ad eadem loca continet itinera, Germanice cum fig. ib. A. 1605, 4.

13. Ejusdem de Rebus in Regno Anti-Christi Memorabilibus, A. 1609.

II.

ELISEVS AVRIMONTANVS.

Pseudonymum hunc, quem I.B. Schuppitus loco paulo post citando, expressis verbis nominat *ein Dantziger Kind*, etsi non optime de patria sua sentientem, huc quoque mihi referre licet.

Scripta.

Edidit ad Dantiscanos Epistolam, Lingua latina conscriptam, in qua Vatem iis popularem exhibit, A. 1638, 4.

Fra-

Fragmentum hujus epistolae extat in Schuppii opp. T. I, p. 359. Autorem ejus esse Danielem Crusium, S. I. putat Piascius in Chronico gestorum singularium in Europa, ad A. 1638. p. 501. Alii tamen Philippum Lackium, Ex-Secretarium Gedanensem, autorem faciunt. Opposuit huic Aurimontani epistolae epistolam responsum Joan. Ernest. Schroeerus, quae vanitatem ipsius ob oculos ponit, excusam Alithopoli A. 1638, 4. A cujus latere etiam stetit Christophorus Riccius, Syndicus Gedanensis, qui sub nomine Constantis Siceri editit Spongiam in Elisei Aurimontani epistolam, contra Dantiscanos nuper editam A. 1638, 4. Nec tacere voluit Justus Patricius, seu, ut vero eum appellem nomine, Michael Borckius, Secretarius Gedanensis, qui editit Brevem Responcionem ad Elisei Aurimontani in Dantiscanos epistolam A. 1638, 4. Τ' περασπίστιν Eliseus noster habuit Joan. Anton. Carniolum, qui vulgavit Eli- seum Aurimontanum defensum A. 1639, 4. Legatur omni M. Sam. Joach. Hoppii Schediasma de Scriptoribus historiae Polonicae p. 113, quod eruditis, B. Grodeckii, & historiae patriae diligentis Investigatoris, Dn. Valentini Schlieffii, Patricii Gedanensis, Patroni mei Generosissimi, supplementis auctum, praefixum est Joan. Dlugoffi seu Longini historiae Polonicae, editae Lips. 1711, F.

III.

ERNESTVS BARTHOLDI.

Hujus extat oratio, de Laudibus Borussiae, quiae produxit Dantisci A. 1653, 4. Quoniam vero Gedanum, quantum memini, plures, ejusdem nominis, quondam fuit viros

GEDANI ORTIS.

ros doctos, confusionis evitandae gratia eos hic enumerando esse duxi. Notus enim est hac in civitate (1.) Petrus Bartholdus, Golnovia-Pomeranus, qui fuit Rector Scholae Barbarinae, & diem obiit A. 1624. (2) Casparus Bartholdi, V. D. M. ad aedem S. corporis Christi, ante civitatis portam sitam, qui deceffit A. 1679. (3) M. Gothofredus Bartholdi, pastor Vossiensis in ditione Senatus Gedanensis, defunctus A. 1713.

IV.

MICHAEL BLANCKIVS. (b)

Hujus natales urbs Gedanum sibi vindicat, fatente id cum Wittenio l. citando, tum Blanckio ipsomet. (c) In celebri hoc Prussiae emporio eum A. C. clo l^o LXXXVI, natum esse, ex anno ejus emortuali colligi potest. Tempus, studiis destinatum quam strenue collocaverit, non pauca, doctrinae & judicij ejus, specimina testificantur. Quas, aliasque virtutes, cum Magnificus Patria et t. t. Senatus in Blanckio nostro observaret, Diaconi eum muneri ad aedem D. Catharinae Palaeopolitanam admovit: quam egregiam spar-

B tam,

(a) Confer. de eo Plur. Rever. Dn. Ephraimi Praetorii Athen. Gedan. p. 90.

(b) Ομώνυμοι huic nostro Blanckio sunt Salomon Blanckius, nec non Otto Blanckius, quorum hic Diaconum ad D. Petri in orbe Lubecensi egit, & A. 1692 obiit. Ille vero pastor fuit Toruniensis, & A. 1656, d. 19. Augusti, peste consumptus est, ap. Hartknochium H. E. Pr. p. 960.

(c) Oratione funebri, in obitum M. Herm. Rathmanni habita, cuius ipsa inscriptio Dantiscanum hunc appellat.

tam, divino nutui resistere nolens, Blanckius grata mente suscipiebat. A. cō Iōc XIV, (a) praemissa oratione auspicali, non sine applausu audientium, verbum Dei publice docere coepit, & istas officii partes, qua par erat, diligentia atque cura peregit, donec in locum M. Herm. Rathmanni, Pastoris eo tempore ad aedem, quam dixi, Catharinalem, successit. Qua in dignitate mortuus est A. cō Iōc XXXVII, mensis Octobr. d. XXII, aetatis LI, muneris XXII. (b) Duo potissimum in historia Ecclesiastica hoc de Blanckio notata observavi. Primum pertinet ad controversiam, quae A. cō Iōc XVIII. non sine magna animorum contentione super libris Arndianis de vero Christianismo Gedani oriebatur. In qua ita se gesſit, ut charitati plus, quam veritati dedisse non nullis videretur. Quam in rem, praeter Hartknochium, (c) consulenda est summe Rev. D. Wernsdorpii, Patroni, & Amplificatoris studiorum meorum, nomine haud uno, quo ad vixero, religiose colendi, erudita de libris Arndianis de vero Christianismo disputatio, (d) ubi inter alios, qui pro Arndio strenue pugnarunt & a partibus Dilgeri steterunt, hunc etiam Mich. Blanckium cernere licet. Sed hac de controversia cum paulo post in ipsa Dilgeri vita pluribus expondum fit, eo lectorem remitto. Alterum est, quod fortiter ab Rathmanni, infelicis illius Arndiani *ὑπερασπισ*, steterit partibus, eumque cum ceteris, ab eo dissidentibus, conciliare studuerit.

Scri-

-
- (a) Vid. Ephr. Praetorii *Danziger Lehrer Gedächtniß* p. 6.
 - (b) Praetorius l. c. Wittenii Diar. Biogr. P. I. ad annum dictum.
 - (c) Hist. Eccl. Prut. Lib. III, c, 8, p, 793.
 - (d) Speciatim p. 18, §. 7.

Scripta.

(1) Literas Michaelis Blanckii de Illuminatione ad Menzerum memorat Hartknochius H. E. P. L. III, c, 8, §. 8, & de iis judicium facultatis Theol. Rostochiensis requisitum ostendit.

(2) Sermones Sacri perplures, inter quos propter argumenti utilitatem nominatum recenserimur meretur *Christliche Leich-Predigt, aus der 1. Cor. IV, v. 9--13, bey der Begräbniß Herrn M. Hermanni Rathmanni, Weyland Pastoris der Kirchen zu S. Catharinen in Dantzig, Dantzig 1697, nach dem Exemplar von A. 1628, 4.*

Huic subjungitur, 1.) Apologia pro Rathmanno, in qua formulas ejus loquendi suspectas emollit, doctrinam eo tempore Chiliasmī, Zwinglianismi & Svencfeldianismi accusatam modis omnibus tueri conatur, & vitam denique ejus ab omni arrogantiae suspicione, in quam vocabatur Rathmannus, liberare studet. 2.) Appendix, doctrinam de illuminatione, sibi cum Rathmanno & Svencfeldianis haud communem, exponens. Copia hujus concionis cui deest, adeat vel solum B. Constantini Schützii librum, cui titulus: Manes Rathmanni intempestive evocati, cui integra haec Oratio funebris p. 44. inserta est. Observavit id etiam Celeberrimus Sebastianus Edzardus, in Impietate Cohortis Fanatica p. 6. & 7. edit. Hamburg. A. 1703, 4.

B 2

V.

V.

DANIEL BECKHERVS, (*)

Medicinae Doctor, ejusdemque in Academia Regiomontana Prof. P. Ord. Serenissimi Electoris Brandenburgici Archiater atque Consiliarius, lucem hausit Gedani A. O. R. cl. Is xciv. Tantam is in sua arte sibi acquisivit eruditionem, ut nomen *Hippocratis Prussiae* a viris eruditis reportarit. Testantur id vel sequentes versiculi Jconi ejus subjuncti:

Beck-

(*) Οὐαῖνος huic Beckhero est filius ejus *Daniel Beckherus*, natus Regiomonti A. 1626 d. 5. Jan. qui pariter fuit artis salutaris Doctor, ejusdemque in Academia Regiomontana P. P. Ord. Serenissimi Electoris Brandenburgici Archiater atque Consiliarius, nec non dictae Academiae t. t. Magnificus Rector. De quo dico, *αἰεὶ ἡμέρᾳ* nobis observare liceat. Primo, quod, vix annos decem & septem natus, in Jubilaei Academiae Regiomontanae solemibus, non sine applausu eruditorum, verba fecerit, dignus adeo, qui in numerum praecocium eruditorum referatur, de quibus Baillelus, Kortholtus, Wolfius, alii copiosius exposuerunt. Alterum est, quod fasces secunda vice infulasque Academicas Consulares tenens, in eo pulcherrimo ornatu, iterum sponsus, adeoque inter ipsa nuptiarum solennia, solem imitatus, sub occasum radios optime spargentem, hoc orbe beatus A. 1670. decepsit. Vid. Programma, quo funus ejus civibus Academiae Regiomontanae indictum est, quod reperies in Wittenii Memor. Med. p. 271. Ubi tamen gravissimus Wittenii error notandus est, quando scripta parentis hujus Beckheri, filio modo nominato tribuit, quorum unum prius editum est, quam Beckherus, filius ejus, lucem hanc aspexit.

Beckherum eece, tibi, Lector, quem clara disertum
Produxit Gedanum, *Prussidos Hippocratem.*

Exquisitam hanc, in arte salutari scientiam felicissima curatione Cultrivori Prussiaci & multis aliis rebus ostendit. De qua curatione orbi eruditio peculiarem quandam observationem, infra citatam, reliquit. Obiit tandem vir celeberrimus A. clo loc LIII, d. 18. Octobris, aetatis 59.

Scripta.

1. Spagyria Microcosmi, tradens Medicinam, e corpore hominis, tum vivo, tum mortuo, docte eruendam, scite praeparandam, & dextre propinandam, Rostochii a. 1622, 12. Editio tertia circiter parte auctior & correctior prodiit Lugd. Bat. a. 1633, 4.

2. De Cultrivoro Prussiaco observatio & curatio singularis, Decade Positionum, variis, variarum observationum, historiis refertarum, illustrata, Regiomonte a. 1636, 4. Lugd. Bat. 1638, 1640, 8. Germanice, Regiomonte 1643, 12.

Hanc historiam cum etiam Theodorus Craan, Philosophiae & Med. D. in Libro suo Physico-Medico de Homine, ejusque statu naturali & praeternaturali, Lugd. Batav. 1689, 4, cum fig. aeneis a Theodoro Schoon, Med. D. Hagieni, edito, ex Ephemeridibus Germanorum, ipsaque inscriptione in Bibliotheca Elect. Brandenburgici Regiomontana, abs se visam confirmaret: adversarium ea in re habuit Davidem Graebnerum, Philos. & Med. D. Vratislaviensem, in Medicina Veteri

ri Restituta, sive Paragraphe Hippocratico - Galenica in Theodori Craanen tractatum Physico-Medicum de Homine, Lipsiae, A. 1695, 4. p. 66. In dubium quoque vocavit hanc historiam Anonymus quidam in Oeconomia Animali ad circulationem sangvinis breviter delineata, & in duas partes distributa. Quem tamen libellum natales suos debere collegio privato ipsius D. Theod. Craanii, & eo invito & reclamante proditum esse, Vincent. Placcius ex ore auditoris hujus Craanii didicit. Legatur ejus Theatri Anonym. p. 251. n. 1013. Sed ut taceam, hanc historiam ab Hartknochio, scriptore domestico, & fide digno, Prut. N. & A. P. II. c. 2. fol. 350, confirmari, ex quo eam repetit Zieglerus Theatri Temporis p. 551, n. 4. geminum prorsus exemplum refert Tentzelius Monatl. Unterred. A. 1691. p. 394. it. A. 1692. p. 905.

(3.) Medicus Microcosmus, Lugd. Batav. A. 1633. 4. Londini, 1660. 4.

(4.) Historia Morbi Academici Regiomontani, seu Febris malignae epidemicae, Civibus académiae Regiom. imprimis communis mensae Electoralis Convictoribus funesta, cum indolis & causarum ejusdem Explicatione, Problematis nonnullis inclusa, Regiom. A. 1649, 4.

(5.) Kleine und nützliche Hauss-Apotheck, in sich haltend die Beschreibung des Wacholder- und Holunder-Krauts. ib., 1650, 8.

(6.) Vom Bluttgange. ib. a. 1650, 4.

(7.) Anatomia infimi ventris, dispp. 12. delineata A. 1634, 4.

9 Dispp.

(8.) Dispp. varii argumenti, de Asthmate, de Cardialgia, Dysenteria, Catarrho, Pestilentia &c.

VI.

CHRISTOPHORVS BEHRIVS. (*)

Hic vir, in quo dotes ingenii & morum certare videbantur, bono quodam fato, me quoque aetate prima in sui, dum viveret, amorem mirifice rapiebat. Fuit autem ille Eloquentiae & Poeseos, olim in Athenaeo Gedanensi Prof. P. percelebris, quem vagientem excepit Gedanum A. clo loc xlii, d. vii. Quintilis. Quanto gaudio in suos amplexus paternos Christophorus Behrius, mercator ibidem florentissimus, foetum hunc, Elisabethae Mayeriae suae foecunditate editum, susceperit, cura pro filio recens nato atque educatio bona satis demonstrant. Nihil certe intermisit cum matre, quod ad eius institutionem pertinere videret. Ac principio quidem disciplinae praeceptorum, sigillatim Rectoris, eo tempore in Schola Mariana solertissimi, Jacobi Zetzkii Chistophorum tradidit. Postea vero non sine laude Gymnasium patrium ingressus noster, Rectori Summe Reverendo D. Joanni Maukisio, immo literis ipsis, ita se totum dedit, ut difficile fuerit judicatu, utrum Professores majore studio humanitatis artes proponerent, an ille

ar-

(*) Ouvrages habet Conradum Bertholdum Bebrium Doctorem Medicinae Hildesiensem, cuius epistolam ad G. G. L. de opere genealogico familiaum emortuarum promisso, recensent Lipsienses Actorum Erud. ad a. 1695. M. Octobr. p. 462. Editit hic quoque Selecta Diaetetica, Ff, a. 1710, 4.

arriperet. Qua diligentia, multorum, in primis Joan. Petri Titii, antecessoris sui per quam celebris, amorem sibi non obscure conciliavit, cuius etiam commendatione factum est, ut Bartholdus Cornelius a Luezow, privignus Viri Generosi & maxime strenui, Valentini a Winter, militum praesidiariorum in illa urbe praefecti fortissimi, Behrii hujus privatae institutioni permitteretur. A. cl^o I^c LXI v. cum eodem Luezovio in Academiam Rostochiensem profectus est, ubi antesignanos in omni doctrinarum genere natus est Augustum Varenium, Henricum Müllerum, Joan. Quistorpium, Laurembergium, Morhofium, Wasmuthium, aliosque. A. cl^o I^c LXVI. in Montem Regium, & paulo post Rostochium denuo se recepit, annumque ibi commoratus, Varnum cum Viadro commutavit, & ibi studia, Musasque coluit. Tum vero singulari quadam Dei providentia Nobilissimo Viro, Sigismundo de Fürst & Kupfferberg, Reipubl. Vratislaviensis Senatori, Hereditario in Albrechtsdorf, quem tamen viderat nunquam aut noverat Noster, innotuit. Hanc conditionem eo minus repudiandam putabat, quo magis nutui divino parendum esse sciebat. Etsi vero ibi fortunae suae figere sedem potuisset, natalis tamen soli dulcedine retractus est, ibique A. cl^o I^c LXXIII. a Magnifico Vrbis Senatu exceptus tam benevole, ut anno statim insequente ad vacuum Rectoris, in ludo Catharinaeo, munus admoveretur. A. cl^o I^c LXXXV. ad docendam, in Illustri Rigensium Gymnasio, Mathesin, vocatus, patriae inservire praeoptabat, quem affectum patria mutuo quodam amore, novaque adeo sparta remunerabatur, dum ei A. cl^o I^c LXXXVIII.

clb Ibc LXXXVIII. d. xxvi. Octobris, professionem Eloquentiae & Poeseos, Joan. Petro Titio rude donato, publice tradebat. Quas ille curas, quas vigilias in hoc munus impenderit, dici vix potest. Auditoribus suis adeo se facilem praebuit, ut nihil temere in loculis ipsius eruditionis esset tam reconditum, quod non cum omnibus sine invidia communicaret. Postremo, nihil illo svavius fuisse, auditores eius, uno omnes ore, confirmarunt. Immo, quantum apud exterios quoque expertus fuerit amoris & existimationis, epistolae summi Schurtzfleischii, & aliorum testantur. Ille enim Epistolarum T. II. p. 341, inter alia sic ad Behrium scribit: *Amo Viros, elegantioris doctrinae vindices, maxime eos, qui munditatem orationis servant, & Graecas simul Latinasque literas, in soluta perinde ac vincita oratione gnaviter exornant. Hoc magis tibi gratulor, in urbe opibus & ingeniis florente nato, ut verae & veteris eloquentiae nitorem & cultum in loco ad laudem & libertatem gentis delecto, instaurares.* Pag. 371. epist. 251, postquam suum aperuit judicium de verae oratoriae fontibus, mox subjungit, *haec tu percalles optime, & doces utilissime, & de republ. quam literae ornant, libenti animo ac magna cum laude, quam nulla tibi invidia eripiat, mercris.* Pag. 471. ejusdem T. II. pariter ad Behrium extat epistola, & pag. 510. epist. 341. ad B. D. Samuelem Schelgvigium data, haec de Behrio nostro scribit: *Behrii, Viri Clarissimi, mortem doleo, vix parem illi in hoc studiorum genere reperiatis. In soluta pariter ac vincita oratione res feliciter confectas habuit, & mihi vel ea de causa percharus fuit.* Circa exitum vitae ipsius id observandum venit, eum inter meditationes sacras, quibus, ut quotidie, ita Dominica Misericordias Domini indulxit, para-

C

lysi

lysū tactum, suoque in musaeo semianimum fuisse reper-
tum, & paucorum dierum intervallo, A. C. cl^o I^oCCIV. d. x.
Aprilis, sexagenario majorem, A. aet. LXI. & mensibus IX.
confectis, diem obiisse supremum. Quamvis autem tres
habuerit conjuges, ex harum tamen nulla sobolem ullam
vidit. Plura dabit de hoc Behrio Programma Rectoris &
Professorum Athenaei Gedanensis, quo ejus obitum publice
indicarunt.

Scripta.

- (1) Lembus seu Dialogus Geometricus, Vratislaviae 1672, 4.
- (2) De Fide Demonstrationum Archimedis, & de Mediis Geometricis per Circinum & Regulam indagandis a. 1673.
- (3) De Muris Vrbis Romae Conjectura, a. 1689, 4. opus, quod dolendum, imperfectum.
- (4) Exultans Flammula in Serenissimi Joannis III, coronatione accensa exiit Gedani 1676, fol.
- (5) Oratio Panegyrica in obitum Joannis III, Poloniarum Regis, Gedani 1699. fol.
- (6) Commentariolus de Origine nominis Augustoduni, Civitatis olim in Burgundia, ib. 1699, 4.
- (7) De Memoria antiqua Terrae Borussiae fragmentum breve, in 4to.
- (8) Introductio in M. Tullii Ciceronis libros III, de Oratore in 8vo.
- (9) Rivi Pliniani, seu Imitationes e Plinii Panegyrico &c. in 12mo.
- (10) Carmen Epicum, in honorem regii adventus in civitatem Gedanensem a. 1698. fol. (II)

(11) Schediasma Paracleticum, ad Danielem Schlieffum, Reipubl. Gedan. Consulem Seniorem & Proto-Bibliothecarium, super obitu Conjugis Agathae Bodeckiae 1699, fol.

(12) Controversiarum in C. Plinii Secundi Panegyricum Octo Agones, Gedani 1700-1703, 4.

(13) Thermae Carolinae, Gedani 1705, 8. opus posthumum.

(14) C. Plinii Secundi Panegyricus, cum notis potissimum Lipsianis, & Additamentis ac Diverticulis Behrii, opus posthumum, Gedani 1707, 8.

(15) Carmina, Programmata & Disputationes varii argumenti, ex quibus disputationes recenset Dn. Ephraim Praetorius Athen. Gedan. p, 149.

Inter opera ejus inedita maxime celebratur in praefatione libri, n. 14. enumerati, Meditamentum singularis artificii practicum de Compendioso Rei Vehicularis motu, cui tam immortuus est.

VII.

HENRICVS à BOEMELN. (*)

Nobilissimus hic Vir Parisiis A.C. cIc lC xxxviii,

C 2

in

(*) Nobilissimum hoc nomen in hunc usque diem Gedani percelebre est (1) in Dn. Georgio à Boemeln, Prae-Cos. olim Gedan. ex cuius nomine Pastorius sequens eduxit anagramma: REGO LEGIBVS MOENIA. (2) in Viro Per-Magnifico, Generoso maximeq; Strenuo Dn. Gabriele à Boemeln, Prae-Consule, & h.t. Senatus Praefide, reliqua, longe meritissimo, Patrono & Amplificatore meo, devotissimo animi cultu aeternum prosequendo. (3.) in Viro Nobilissimo, Spectatissimo, Amplissimo, Dn. Georgio Simone à Boemeln, Patricio Gedanensi erudito.

in ipso aetatis flore extinctus est, cui celebris suo tempore
Poëta Joach. Pastorius, Lib. VI. Sylvarum p. m. 18. sequens po-
suit Epitaphium.

Natus in Arctoa, Prussorum ad littora, terra,

Musis in patria tempora prima dedi.

Post quaerens maiora, alias proficiscor ad oras,

Post Batauosque tuum, Galle, pererro solum.

Hic morbo raptus, morior. Lacrymatis Amici?

Non domi eram, nequii rectius ire domum.

Scripta.

1. Sacrum votae mentis in Honorem Vladislai IV,
peractum Athenis Bregelanis a. 1633. M. Februario, prodiit
Dantisci anno eod. f.

2. Panegyricus in laudem Magni Polonorum ac Sve-
corum Regis Vladislai IV, Victoris ac Triumphatoris semper
Augusti, scriptus sub initium anni 1635. fol.

3. Borussia liberata lenitate incliti, indomitarum gen-
tium Victoris, Vladislai IV, Sarmatis creati, Svecis nati Regis,
Franec. 1636, fol.

VIII.

D. CHRISTIANVS BVKKY.

Vir hic, propter eruditionem & mores compositos meri-
to laudandus, natus est A. d^o c^o I^o cLXXVI, d. xxix Aprilis,
patre ομωνύμῳ Mercatore, & tertii ordinis Assessore, ma-
tre Maria Epstenia. Jactis Latinitatis & literarum in Scholis
patriae fundamentis, A. d^o c^o xc^v Academiam Re-
gio-

giomontanam petiit, ibique Lepnerum, Hartmannum, Starckium, Sandium, Goltzium & Harvveckium, Medicinae Doctores, per sesquiennium audivit, ac Praeside D. Joanne Mahraunio de Anasarca publice differuit. A. clo Icc xcvi Lipsiam veniens, Pathologiam a D. Frisenio, Medicinam Medico-Forensem a D. Bohnio, Physiologiam & Botanicen, immo totum Artis Salutaris cursum a D. Rivino, Chirurgiam Anatomicam a D. Petermanno per triennium ibi exactum, cupidissime imbibit. Moderante Rivino de Medico inculpato, & sub Praesidio Civis sui M. Gabrielis Groddeckii, de Modo Demonstrandi veritatem in rebus naturalibus, publice differuit. Hinc clo Icc in Belgium abiens, & Lugduni Batavorum familiaritate D. Deckeri, & Bidlo, aliorum Virorum eruditione clarorum usus, Ultrajectum profectus est, ibique praemissa disputatione de Medicina Stercoraria, eodem anno supremos in scientia Medica honores obtinuit. Titulo Doctoris ornatus in Angliam, Galliam, Lugdunum, Helvetiam se contulit. Hinc per Germaniam in patriam delatus, artem suam medicam feliciter exercuit, & mortalitate tandem exemptus est A. C. clo Icc cv. d. vi. Julii, anno aetatis xxix. Leg. *Curriculum vitae ejus, annexum Orationi funebri, a B. Constantino Schutzio, Pastore primario aedis Marianae, in obitum hujus Christiani Bukkii babitae, & Nova literaria Maris Baltici ad A. 1706. p. 35.*

Scripta.

(1) Triga Quaestionum Physicarum, quam dissertationem Praeside M. Joanne Christophoro Rosteuschero, t. t. Philos. P. & Biblioth. Auctor & Respondens habuit Gedani. 1695.

C 3

(2)

- (2) De Medicina Stercoraria, Vlrajecti 1700.
 (3) Observatio de Atrophia totius Corporis ex obstru-
 ctione glandularum Mesenterii orta, Gedani 1705.
 (4) Observatio de Hepate Gallinae Macilentae magno
 & ponderoso, Ged. 1704.

IX.

DANIEL CRAMERVS. (*)

Natales huic pariter Gedanum dedit A. C. cIc Icxxxiv.
 A. cIc Ic c Lx. Diaconus ad aedem SS. Trinitatis in patria
 con-

(*) Historiae literariae cognitione vel leuiter tinctus ob-
 servaverit, hunc nostrum Dan. Cramerum *διωρύγας* agnosce-
 re (1.) *Dan. Cramerum*, Retzia Neomarchicum, Doctorem Theol.
 Stetini Pomeranorum ad D. Mariæ Antistitem, & Gymnasi-
 archam, mortuum A. 1637, aet. 69. De quo conferatur Wit-
 tenius Mem. Theologorum p. 410. (2.) *M. Joan. Jac. Crame-
 rum*, Danielis hujus Doctoris filium, parochum civitatis Dan-
 tiscanae Joanneum, de quo legatur Praetorii Athen. Gedan.
 p. 68. Confer. de utroque Cl. Joan Moller Homonymosc.
 p. 664. n. 32. (3.) *Constantinum Cramerum*, Antistitem pariter
 Joanneum in civitate Gedanensi, qui obiit A. 1673. (4.) *Andr.
 Cramerum*, qui de Vsu Philosophiae in Theologia nonnulla
 meditatus est. (5.) *Joan. Cramerum*, Jctum, qui edidit Com-
 pendium Criminale A. 1675. (6.) *Joan. Cramerum*, Elbingen-
 sem, primo Con- Rectorem, postea Rectorem Gymnasi pa-
 trii, quem mors e vivis sustulit a. 1667. d. 19. Maji aet. 62.
 Conferatur Praetorius l. c. p. 233. (7.) *Casparem Cramerum*,
 Med. D. & P. P. Erfurt. cuius Collegium Chymicum prodi-
 git Francofurti & Lipsiae a. 1688, 4. (8.) *Joan. Rudolphum Cra-
 merum*, Linguae S. in Schola Tigurina P. P. qui partim ex
 Con-

constituebatur, quod officium per annos VII, virtutibus sacerdote dignis ornavit. Dolendum vero, praematura morte ipsum abruptum fuisse florenti aetate A. cl^o l^oc LXVII. d. xxx. Aprilis, cum vix annos tres & triginta vivendo confiisset.

Scripta.

(1) *Der Verstockte Jude*, i. e. eine Predigt über Ephes. III. v. 13. alß ein Jude seiner Mordthat halben justificiret worden, und selbiger sich durchaus nicht zum Christlichen Glauben bekehren wollen. Dantzig 1664. 4.

(2) Huic scripto Wittenius Diar. Biograph. Partis I. ad A. cl^o l^oc LXVII. d. xxx Aprilis addit librum, cui titulus, *Cancelli Vitae Aeternae*, quem tamen videre mihi non contigit.

X.

M. JOANNES COLETVS. (*)

Vir hic, & parentis, & sui ipsius meritis domi forisque percelebris, editus in lucem est parentibus spectatae fa-

Constitutionibus de Primitivis R. Mosis, Filii Maimon, cum versione latina & notis philologicis a. 1702. editis, partim ex editione libri *Joan. Jac. Crameri*, D. fratris sui defuncti, cui titulus, *Theologia Israelis*, erudito orbi innotuit.

(*) Non est confundendas cum *Joan. Coleto*, Equite auroato Anglicano, Londini prognato, qui floruit circa Sec. XVI annum 17, & post impetratos summos in Theologia honores professione SS. literarum in Academia Oxoniensi, ac demum Londinensis templi ad S. Paulum Decanatu defunctus est. De quo illud memorabile est, quod, rejecta pontificia, cui ad-

famae, patre *Michaele Coeto*, Professore primum SS. Theologiae in Gymnasio Gedanensi, deinde aedis Marianae Pastor & Rev. Ministerii Seniore venerando, qui stylo pugnauit contra Franc. & Jacobum Adami. Jenae laurea doctoris philosophiae Joannes noster ornatus est, pauloque post in patriam redux, Rectorem primum scholae Johanneae, deinde A. cl^o I^o c^{xiv} Gymnasii patrii Oeconomum & Professorem egit. Obiit in civitate patria A. cl^o I^oc^{xxii}, uti refert Praetorius Athen. Gedan. p. 62.

Scripta.

I. Hymnus Natalitius, honori dulcis pueri, JESV, decantatum, edit. Gedani 1614, 8.

2. Pro-

addictus fuerat, religione, reformatam sub Henrico VIII professus, adeo Regi extitit charus, ut ille, habita coram eodem aliquando oratione, calicem vini plenum poscens, Coletus dixerit: *Decane tibi propino, & quem velis, quisque sibi confessorem sumat, tu vero eris mihi doctor.* Exaravit hic Coletus Enarrationes in Proverbia Salomonis, Matthæum & Paulum. it: Conclaves ordinarias & extraordinarias & alia scripta. Leg. Jovius in Britannia p. 86. Paul. Freherus in Theatro Virorum Erud. Clar. p. 101. Quibus addatur D. Joan. Andr. Quenstedius, in Dialogo de Patriis Illustrium doctrina & scriptis Virorum p. 94. & 95. & auctor libri illius, cui titulus THE PHENIX, hoc est, Phoenix sive rariornm scriptorum, tam antiquorum, quam modernorum, cuius volumen I & II prodiit Lond. a. 1707 & 1708, 8. Ubi voluminis II n. XVII prostat hujus D. Joan. Coleti Oratio Sacra in confessu Clerici Procerumque regni habita, quae ad reformatam in moribus Ecclesiam eos hortatur. Ei orationi subjungitur vita Coleti ex latina Erasmi Roterodami in Anglicam linguam translata.

2. Prosperi Aquitani Episcopi Epigrammata S. super Augustini sententias ibid. 1614, 8.

XI.

PHILIPPVS CLUVERIVS. (*)

De hoc viro merito quoque sibi gratulatur urbs ejus natalis Gedanum, in qua primum spiritum hausit A. c^o l^o LXXX. Quo ipso simul clarae & nobili in Bremensium agro

D

Clu-

(*) Jam pridem recte monuit Joan. Mollerus Homonym. p. 663. n. 30. hunc nostrum Cluverium haud esse confundendum cum *Joan. Cluvero*, Crempa-Holsato, Theol. D. ac Prof. Sorano, Ecclesiarum in Dithmarsia regiarum Antistite a. c^o l^o I^oc xxxiiii. d. xxv. Decemb. aet. 41. cum nuptiis secundis fese accingeret, defuncto, cuius Epitomen historiae universalis perperam Voetius in Bibliotheca Stud. Theol. L, II, c, 10, p, 421, & D. August. Pfeifferus in praefatione Introductionis ad Orientem p, 8, Philippo nostro tribuerunt. Idem hic Mollerus loc. cit. cum Lipsiensibus Act. Erud. M. Jan. a. 1686. p, 32. recte notavit, a Georg. Stiernhielmio nostrum Philippum in Anti-Cluverio Joannem fal- so nominatum fuisse. Habuit hic Joannes filium, cui *Michælis* fuit nomen, qui post obitum patris quaedam ex ejus scriptis & nominatim Tubam Evangelicam edidit. Au- tor Disquisitionis de Ecclesia Judaica p. 90, confudisse quo- que uidetur hunc nostrum Philippum Cluverium cum su- pra laudato Joanne Cluvero, commentationis de Judaeo, in- de a morte Christi sospitatoris obambulante, quem immor- talem vulgo nominant, auctore; Hunc enim nominat Cal- vinianum, qui tamen inter Ecclesiae Lutheranae Doctores non postremus fuit. Philippus noster religione quidem Refor-

Cluveriorum genti novus affulxit splendor, unde de eo paulo copiosius dicere, operaे pretium uidetur. Pater, ejusdem nominis, rei monetariae Gedani praefectus, quo majoribus a Deo praeditus erat opibus, eo majorem impendit operam, ut ingenium filii, capiendis artibus & scientiis mirifice aptum, in scholis, tanquam bonae mentis officinis, magis magisque expoliretur. His igitur artibus, quarum aetas prima capax esse solet, imbutum filium parens in polonium misit, ut inter Aulicos non mores tantum gentis hujus & instituta cognosceret, sed cumprimis etiam linguiam

Reformatus fuit, sed historiam illam de Judaeo obambulante non scripsit. Alius præterea in re literaria occurrit D. *Cluverus*, dicti Joannis Cluveri nepos, Mathematicus Hollatorum clarissimus & societatis regiae Anglicanae collega, cui prænomen est *Desblevus*. Ex scriptis eius Lipsienses Act. Erud. M. Julio a 1686, p. 369. laudant Commentationem de Quadratura circuli infinitis modis demonstrata. It. a. 1687. M. Octobris p. 585. Monitum ad Geometras, quibus accedunt Geologia sive Philosophemata de Genesias Structura Globi terreni, nec non Philosophischer Welt-Mercurius Partes III. Qui uterque liber Hamburgi, & ille quidem a. 1700, hic 1703, 4. prodiit. In illo, cum sententias nonnullas proponeret, scripturæ, & Mosis de ortu mundi narrationi contrarias, notatus est a J. Zach. Grapio in pec. diff. quae adeo male Cluverum habuit, ut Satyra quadam in Theologum ante laudatum inveheretur. Retudit tamen illam, qui tunc Respondentis partes in se receperat. Interim hoc profitemur, multa Cluverum in Matheſi obſervasse, ut adeo dolendum sit, eum orbi eruditio, Hamburgi privatam agenter vitam A. 1709. Cal. Jan. praematura morte ereptum fuisse.

guam addisceret. Ex Polonia in patriam reduci nihil perinde inculcabat parens, & commendabat, quam studium legum. Filius ad nutum parentis intentus, per Germaniam Lugdunum Batavorum pervenit, studiumque literarum tanta arripuit aviditate, ut illud tempus nonnunquam somno detraheret, quod temporis fures ipsi intempestiva nimisque crebra salutatione abstulerant. Quemadmodum uero apricantes tandem nigrescunt, & in pestilentibus locis, paullatim aër immissus occulte, morbum illic degentibus incutit; sic improborum consuetudo multa quoque mala importat, etiamsi non statim sentiantur. Id ipsum Cluverius noster suomet comprobavit exemplo, qui studiorum causa Lugduni Batavorum vitam degens, in scyllam & charybdim prayorum incidisse hominum fertur. *Forma ejus elegans, amabilis & delicatus vultus ille, cuius gratum & ingenuum candorem purpura virtutis commendabat, sermo elegans & promptus, affabilitas & comitas insignis, corpus agile,* ut Heinsius loco citando loquitur, *quod exercitiis equestribus convenientibus, sibi quasi natura tale reddit, una cum auri argenteique copia, viam illi ad consuetudinem cum aliorum amicorum, tum & virginum quarundam aperiebant.* Parens, cum intelligeret filium suum nimum quantum pecuniae dilapidare, operasque forenses, quibus destinatus erat, subterfugere, ei durius deinceps habito, ampliora vitae ac studiorum praesidia denegavit. Hoc non absque dolore sentiens filius, svasu Josephi Justi Scaligeri ad geographiam diligentius excolendam omnes curas atque conatus convertit. Ut autem hac de re, ardua sane & magni momenti, aliorum etiam exploraret animos at-

D 2

que

que judicia, in Brabantiam ad Justum Lipsium se contulit, qui eo tempore Antwerpam profectus Lovanii non reperiebatur. Hinc Antwerpam pergit Cluverius, sed inde Lipsium jam Lovanium revertisse, non sine dolore audit. Memorabile est, quod interea temporis in itinere accidit Cluverio nostro. In hostili oberrantem agro, Martis aliquot Alumni veste omni ac viatico exutum, ferme, ut matre natus erat, nudum ac famelicum relinquunt. Ut non alio, quam aquae potu, & radicibus, quas terra dabat, sitim ac jejunia levaret. Ita Achaemenides hic noster, ure miser ac poetico simillimus, ad triduum vagatus, monachorum primo aliquot in via, mox praefecti, ubi eo appulisset, Lilloiani, comitate sublevatus, ad amicos ueteres, in primis autem libros suos in Bataviam reversus est. Tam repentina fortunae commutatione commotus, cum de benignitate paterna nihil sibi reliquum esse spei videret, militiae nomen dedit, & primo in Bohemiam, mox in Hungariam delatus, ad biennium ibi tam strenuum se in campo Martis, quam antea in templo Minervae praebuit. Inde in Latium regressus, denuo aduersos fortunae fluctus subiit, jussu Caesaris in carcerem conjectus, propterea quod typographo imprimendam dederat apologiam, quam Baro quidam, in vinculis jussu Caesaris detentus, pro se conscripsérat. Ex carcere tandem liberato mater, patre iuicio, numeros quosdam submisit, non comedationibus tamen, verum studiis & itineribus impendendos. Quapropter animo ad geographiae studium relato, Galliam, Italiam, Britanniam, Scotiam, aliaque loca diligenter perlustravit, & quicquid in commodum suum vertere potuit, annotavit. His peregrinatione

nationibus eam quoque lingvarum peritiam & facultatem sibi comparavit, ut non modo Germanice, Polonice, Latine & Graece, sed etiam Gallice, Italice, Anglice, Belgice, Vngarice & Bohemice locutus esse dicatur. Quamvis autem in Italia ab ipsis purpuratis ad figendum ibi pedem inuitaretur, in Bataviam tamen ad uxorem afflictissimam redire praeoptavit. Nullo quidem ibi publico munere perfungebatur, sed privatim juvenes instituebat, paupertatem tamen ejus atque miseriam summam Academiae Ephori sumtu, stipendioque annuo sublevabant, quod geographicis laboribus inter suspiria & ejulatus uxoris, quae post partum debilis & contracti corporis erat, interdiu noctuque impendit, donec umbrae similis, domesticas inter & acerbas calamitates naturae debitum persolvit A. C. cl^o I^o c^o xxii d. xxxi, Decembris aet. xlii. Plura qui hoc de Cluverio scire cupit, adeat Joann. Meursium, Athen. Batav. Lib. II, p. 289. edit. Lugd. 1625, ipsam Cluverii epistolam ad Siculos, quam Siciliae suae praemisit, Martinum Hanckium de Romanarum rerum Scriptoribus P. I, c. 84. Hugonem Grotium in epistola ad Pontanum Roterod. a. cl^o I^o c^o xvii. d. xx. Jan. & qui instar omnium esse potest, Danielem Heinsium Oratione in obitum Philippi Cluverii, quae adjuncta est editionibus quibusdam Cluverii Introductionis ad universam Geographiam. Judicia de hoc viro collegit Thomas Pope-Blount Censurae celebrium auctorum p. 653.

Scripta.

- I. Introductio ad Universam Geographiam, saepe recusa, & a Joan. Bunone notis illustrata, (quas eruditas

D 3

no-

nominat Morhofius Polyhist. T. II, Lib. IV, p, 506.) Gvelfherbyti a. 1678, 4. Ista accessionibus quibusdam auxit Joan Fridericus Hekelius; ibid. a. 1686, & 1694, 4. Novissima autem & locupletissima editio est, quae a. 1704. Londini, cum notis Bunonis, Hekelii, Reiskii, Luyzii aliorumque prodiit in 4to.

2. Germania Antiqua, it. Vindelicia & Noricum Lugd. Bat. apud Ludov. Elzevir. a. 1616. f. Gvelferbyti 1663, 4.

Hanc Germaniam Antiquam longe post obitum viri hujus eruditus & omnium aevi cultioris, Geographorum antesignani, non intactam reliquit Joan. Stirnhelmius, edito, quem supra memoravimus, Anti-Cluverio, in quo cum primis male ipsum habet, quod Gothorum nomen & sedes e Scandinavia in Borussiam suam transtulerit noster. Prodiit Stiernhielmii liber Holmiae, a. 1685, 8. Notavit quoque hunc Cluverii librum M. Zuerius Boxhornius Hist. Universalis p, 217, eo quod cum Pontano Gothos ac Getas ejusdem originis & propaginis esse negavit. Sententiam denique Cluverii, quam de diis Germanorum cap, 24. n. 25. & alibi in hac Germania Antiqua fovit, refutare studuit Jacobus Thomasius programmata 52, inserto dissertationibusejus, p. 596, anno 1693, junctim editis a filio Christiano Thomasio, Halae Magd.

3. Sicilia cum minoribus ei adjacentibus insulis, Sardinia, Corsica antiqua, libris II. illustrata, in quibus illarum figuræ, magnitudinem, urbes, montes, promontoria aliaque accurate descriptæ, & tabulis geographicis exornavit, ibidem apud eundem 1619. f.

4. Post

4. Post eius obitum edidit Dan. Heinsius, Italiam ejus Antiquam, cuius gentes, incolas, regiones, urbes, fluvios fontes aliaque libris IV. describit. Prodiit cum tabulis Geographicis ibid. 1624. f.

5. De tribus Rheni Alveis & ostiis libellus, quem in Britannia compositum esse, refert Dan. Heinsius in oratione Cluveriana. item, de quinque populis quondam accolis, Toxandris, Batavis, Caninefatibus, Frisiis ac Marsaciis, Lugd. Batav. 1611. 4.

6. Disquisitio de Francia, & Francia, Paris. 1636.

XII.

REINOLDVS CVRIKE.

Hic Reipublicae patriae per annos undetriginta a Secretis, & B. C. S. Schurtzfleischio judice, *rerum Gedanensium diligens fuit investigator.* (*) Obiit A. C. d^o b^c LXVII, d. II. Aprilis, aetatis LVII.

Scripta.

1. Commentarius Juridico-Politicus de Privilegiis.
2. Tractatus de Secretariis, eorumque conditione, & officio.
3. De Jure maritimo Hanseatico, A. 1666.
4. *Beschreibung der Stadt Dantzig, worinnen von deren Ursprung Situation, Regierungs-Art, geführten Kriegen, Religion und Kirchen Wesen ausführlich gehandelt wird, verfasset und zusammen getragen durch Reinold Curicken 1645, quam e tenebris in*

(*) Tom. II, Epistol. Epistola 357, p. 536.

in lucem protraxit filius Georgius Reinoldus Curike, figurisque aeneis illuminatam nitidissime edidit Amstel. per Waesbergios A. 1687, & 1688, f. cui annexus Adventus Serenissimi Regis Poloniae Augusti II. in civitatem Gedanensem. Effigiei ejus G. R. Curicke hos versus subjecit:

Hæc est *Reinoldi* facies Veneranda *Curici*,
Mentem atque ingenium pingere nemo valet.
Clarus in orbe viget, patria quoque clarus in urbe,
Illi⁹ & Nomen fama loquetur anus.

XIII.

JOANNES a CVRIIS.

Frauenbergense nunc ingredimur templum, & offa
Civis hujus, qui, si quisquam ali⁹, magni certe nominis
fuit, jam olim ibi recondita contemplamur. Dicitur alias
Flachsbind⁹, vulgoque JOANNES DANTISCVS, a patria
pro Seculi istius more, nominatur. (a) Fuit autem J. V. D.,
Poëta Laureatus, & tribus Poloniae Regibus, Joanni Alberto,
Alexandro, nec non Sigismundo I, a consiliis sanctioribus,
qui ejus pariter opera in obeundis legationibus ad
Maximilianum I, Carolum IV, Rom. Impp., Ferdinandum
item, Bohemiae Regem, nec non Pontificem Romanum, (b)
Vene-

(a) Falsum itaque est, quod Koenigius Biblioth. V. & N.
p. 235, & Jo. Petrus Lotichius Biblioth. Poet. P. IV. p. 48.
scribunt, eum gente Polonum fuisse.

(b) Id videre est ex Inscriptione Epistolæ Sigismundi I, ad
eun-

Venetosque, spectata viri dexteritate, usi sunt. Primum Canonicis Varmiensibus fuit adscriptus, deinde Culmensium, (a) tandem Varmiensium Praesulem egit. Quem ultimum dignitatis gradum A. cib Is xxxvii. conseguebatur. Etsi vero nomen inter Pontificios profitebatur, Lutheranis tamen faventissimum se praebuit, neque temere unquam ipsis defuit, si qua in re suam ipsis navare operam posset. Testem habeo Paulum Piasecum, Episcopum Premisiensem, qui, ut uidetur, indignabundus ita scribit: *Joannes Dantiscus, perpetuas amicitias & profanarum literarum commercia, cum praestantioribus scholarum haereticarum magistris babuit.* (b.) Inter alios, magno complectebatur amore Theologos, qui Regiomonte repurgatis a Luthero sacris praeyerant. Horum namque consuetudine nihil ille prius, nihil antiquius habuit. Cum aliquando Georgium Sabinum, primum Academiae Regiomontanae Rectorem, ad se festo Pentecostes invitasset, misit aliquos versiculos, lepore suo non destitutos, in quibus cum simul rogabat, ut Melchio-

E rem

eandem Romam datae A. 1525, quae ita se habet; *Sigismundus I, Joanni Dantisco, apud Rom. Pontificem Oratori, quam reperies ap. Hartknochium H. E. Pr. p. 275. & apud V. L. a Seckendorff, Lutheranismi L. 1. Sect. LXI, §. 173, p. 298. a.*

(a) Hennebergerus quidem in catalogo Episcoporum Culmensium, quem suae explicationi Chorographiae Prussicae p. 157. inferuit, non meminit hujus Joannis a Curiis, sed errasse ipsum, ostendit Hartkochius l.c. p. 166.

(b) Chronic gestorum in Europa singularium p. 41, aliis 49. Accuratam hujus libri recensionem nobis reliquit M. Sam.

Joach.

rem Ifinderum, Doctorem Theologum, secum adduceret:
Verficiuli, ita se habent:

Hoc ut tempore, mi Sabine, festo
 Quo jam singula gaudiis resultant,
 Et, quo Spiritus affuturus ille,
 Qui replet pia corda Christianis,
 Certo creditur, huc velis venire,
 A te poscimus, ac tui jugalis
 Consortem thalami, venire tecum,
 Ifinderus item, velimus, una
 Ut tecum veniat, vocatus hospes. (a)

Eodem animo Elbingenses illum prosequutum esse, indiciis non unis innotuit. Scholam namque Lutheranam laude sua non defraudavit, dum *Scholam* illam nominaret *non contemnendam*. Immo cum delegati Reipublicae Elbingensis nuncii, Comitiis in publicis, ab aliis regni sociis suppetias implorarent, ad sustentandam scholam, ne verbulo quidem ullo indicavit, Elbingensium sibi displicere sollicitationes, quas non poterat non aegre ferre, aut in malam interpretari partem, si averso ab Elbingensibus Lutheranis fuisset animo. (b) Evidem non inficiar, visus nonnunquam est indignari Lutheranis, (c) sed nemo tam obesae naris est, qui non

Joach. Hoppius, jam supra laudati Schediasm. de Script. Hist. Polon. p. 24. Ex Piae secio ea verba excerptit Hartknochius l. c. p. 157.

- (a) Leg. Hartknochius l. c. p. 1043.
- (b) Legatur Hartknochius l. c. p. 979.
- (c) Respicio Gvilielnum Gnapheum, Elbingensis Scholae Recto-

non observet facile, ideo id tantum esse factum, ut morem gereret voluntati Pontificiorum, neque suspicioni graviori daret occasionem, quasi cum hominibus, a Pontifice Romano alienis, fäceret. Quae etiam sententia est nostri Hartknochii l. c. p. 979. Mortis quam non immemor fuerit, testantur versus, quos ipse sibi vivus Epitaphii loco conscripsit.

I.

Jam sexaginta coëunt & tres simul anni,
Hactenus a superis quod mihi vita datur.
Quem climactericum contingere sentio tempus,
Ultimus hoc multis terminus esse solet.
Intra quod si forte Deus migrare jubebit,
Quae fuerim, paucis ista notata dabunt.
Aula diu tenuit me regia, misit ad orbis
Primores, erat hinc insula dupla mihi.
Corpus habet tandem nunc terra, quiete fruatur
Spiritus aetherea, quae sine fine beat.
Hoc quisquis transis mihi, quaeso, precare, Viator,
Ut tibi posteritas inde precetur idem.

II.

Terra tegat carnem, sit vermis illius esca,
In cineres abeat, quod fuit ante cinis.

E 2

Ad

Rectorem, quem ab officio devolvi jussit. & vehementer persequevutus est. Item Pancratium, Monachum primo Dantiscanum, postea vero Lutheranum. Conf. Hartknochius l. c. coll. p. 295, 296.

Ad te, summe Deus, contendit spiritus, illum
 Reddo tibi, redeat, venerat unde prius.
 Ambitio, spes, cura, labor, luxus, dolor, & mens
 Rebus in humanis irrequieta, vale.
 Solvor ab his in bis dena trieteride, & una,
 Illecebris duris, quae mihi carcer erant.
 Vivimus incerti, postquam, procul esse putabis,
 Et minime reris, fata venire solent.
 Tu, qui securus vis vivere, mortuus esto
 Mundo, & in hoc dubio turbine vive Deo. (a)

Tandem A.C. cibis XLIX, Heilsbergae, ætatis suæ 64, quatuor diebus detractis, placide acquievit. Mortui corpus, in Ecclesia, quam vocant, cathedrali, Frauenburgi terrae mandatum iervatur. (b.) Vita hujus Joannis a Curiis ex autographo Sconoviano in Bibliotheca publica Gedanensi assertato, typis excusa est Gedani 1693, 4. Quaedam etiam de eo reperies apud D. Jo. Petrum Lotichium, Biblioth. Poët. P. IV, p. 48.

Scripta.

1. *Sylva*, seu Poëma de profectione Sigismundi I, Sarmatiæ Regis, post victoriam contra Moschos in Hungariam, Coloniæ A, 1530, sesqui charta, 8, quam Marquardus Freherus T. II. Script. Rerum Germ. fol. 336. inseruit.

2. Victoria Sigismundi contra Vayvodam Moldaviae, Turcæ tributarium & subditum, quae a Deo data fuit 1531, M. Au-

(a) Leg. Hartknochii H E. P. L. I. c. III, p. 157.

(b) Idem l. c.

M. Augusto, excerpta ex ipsius Regis literis per Joannem Dantiscum, Basileae, ap. Frobenium. Legi potest haec Epistola apud Guagnium T. III, p. 545, itemque apud Simonem Schardium T. II. rerum Germ. p. 279, edit. Giess. A. 1673.

3 Soteria versibus heroicis ad Sigismundum de Eberstein, Equitem auratum, feliciter a Moschis reversum, impressa Cracoviae.

4 Scriptum illud, quod Phaleuci nomine prodit, huic Dantisco tribuit Koenigius l. c.

5 Circumfertur tandem Vaticinium aliquod Joannis Dantisci, carmine elegiaco conscriptum, de interitu regni Poloniae, & Civitatis Gedanensis, quod, cum iusto durius sit, & sine offensione legi uix possit, potius suppressendum, quam hic imprimendum duxi. Qui J. B. Schuppii Scripta perlustrabit, fragmentum hujus vaticinii reperiet T. I. Opp. p. 348, edit. Francof. A. 1701. 8.

XIV.

JOANNES DANTISCVS.

De hoc legatur numerus praecedens.

XV.

M. DANIEL (*) DILGERVS.

Hujus quoque Viri, domi forisque clari, memoria re-

E 3

coli

(*) Non Samuel Dilgerus, uti, forsan per Φαλμα typographicum, eum nominat Vinc. Placcius, Theatr. Anonym. p. 441. n. 1775.

coli meretur. Editus in lucem A. C. c^{lo} l^o xxii, ad magna se esse natum, jam puer omnibus in rebus demonstravit. Exquisitum ejus judicium, excellens doctrina, ingenium, integritas vitae, omnium ora in eum convertebant. Quibus quidem rebus magnificus patriae senatus permotus, dignum Dilgerum habuit, quem ad honoris culmen mature, sed praeter omnem spem, eveheret. Vix quintum & vice simum aetatis annum exegerat, cum Pastoris ad D. Catharinae sparta ipsi committeretur. Factum id esse anno c^{lo} l^o xcix. sentit Hartknochius. (a) A. c^{lo} l^o cxxvi Pastoris ad primariam D. Mariae aedem munus in eadem urbe, toto suffragante Senatu, obtinuit, quibus officii partibus tanta fungebatur cura, ut nihil omitteret, quod ad auditorum suorum salutem facere judicaret, donec appropinquante mortis hora, A. c^{lo} l^o cxl v, d. xxvi. Februarii, suorum inter lacrymas, 73. aetatis annum egressus, placide exspiraret. (b) Pietatem Viri hujus pluribus efferre laudibus supersedeo, quae, summatim ut dicam, non solum domi, sed foris quoque & trans mare, nomen ei peperit *Pastoris vere Christiani*. (c) Ad Controversiam ejus quod attinet, quam su-

per

(a) H. E. Pr. L III, c. V, p. 769. extrema.

(b) Wittenius D. B. P. I. ad A. citatum.

(c) D. Joann. Diecmannus, Ducatus Bremensis & Verdensis Superintendens Generalis, P. II. Script. Germ. p. 215, nominat hunc Diligerum *Einen Christlichen Prediger*. Nemo autem miretur me hoc judicio adeo delectatum fuisse, recordor enim hac occasione $\omega\varsigma \epsilon\pi \pi\alpha\epsilon\delta\omega$ similis cujusdam judicii de B. Luthero nostro, quem Hartmuthus Cronebergerus nominavit, *den Christlichen und von Gott gesandten Mann*, ap. Seckendorffium, Hist. Luth. I. p. 141. a.

per Libris Arndii, de V. C. cum D. Joanne Corvino, alias Rabe dicto, Rev. Ministerii Gedanensis, t. t. Seniore, paulo ante Arndii obitum, A. cl^o loc^o xix. Gedani habuit sequentia ex historia sacra notari de ea merentur. Fax & tuba hujus συρράξεως, meo quidem judicio, nemo fuit aliis, quam D. Joannes Corvinus. Hic enim libros Arndii de V. C. multis obnoxios esse erroribus, in privato cum nonnullis civibus colloquio, dixerat. Cives his auditis, advolant non solum ad Rathmannum & Blanckium, verum etiam ad hunc Dilgerum, judiciumque de Libris Arndii, de V. C. sibi exposcunt. M. Dilgerus, quaerentibus nihil aliud regessit, quam, libros Arndii dignos esse, quos Christianus quilibet familiares sibi reddat, & semel iterumque studiosissime legat. Non multo post Dilgerus dictos Arndii libros, in primis Hortulum ejus Paradisiacum, pro rostris sacris auditoribus suis omni modo commendare coepit. Coryinus aegre hoc ferens, libros istos, non solum in privato cum Rathmanno colloquio, tanquam ἐτεροῖς damnabat, nominando eos *Loſe chartecken vom wahren Christenthum*, item *Allfantzereyen*, & quae alia hujus generis refert Hartknochius l. c. p. 801, 811, sed auditores quoque suos in loco sacerorum publico ab Arndianorum librorum lectione cum indignatione dehortabatur. Magnificus Patriae senatus, veritus, ne haec scintilla in incendium erumperet, silentium D. Corvino imposuit. Dilgero autem senatus concedebat, ut Apologiam suam, jam pridem confectam, typis manderet, id quod factum esse A. 1620, Hartknochius l. c. p. 802. autor est. Vbi simul totam hujus controversiae historiam reperire licet.

Scri-

Scripta.

I. Geistliches Pest-Regiment, in 2. Predigten, Dantzig
1620, 4.

2 Wiederholung der wahren, und in Gottes Wort ge-
gründeten Lehre Johann Arndts vom wahren Christenthum, Stetin,
1620, 8.

Nescio quo jure Arnoldus, der Kirchen - und Ketzer - histo-
riae P. II. Lib. XVII, c. VI, p. 459. a, hunc librum Joanni
Michaeli Dilherro, celeberrimo Noricorum Theologo,
vindicit, quando memorat: Joh. Mich. Dilhers wiederholung
der wohlgegründeten Lehre Jo. Arnds vom wahren Christen-
thum. Et miror, ipsum hunc errorem in Supplementis,
Illustrationibus & Emendationibus Historiae hujus Ecc.
Haeresiol. editis Francof. 1703, 4. non emendasse. Sane
nec Freherus in Theatro Vir. Erud. Clar. p. 686, 687,
nec Wittenius Dec. XII, Mem. Theol. p. 1640, sq. nec
Spizelius Templi Honoris p. 295, qui tamen in recensem-
dis Dilherri scriptis accurati sunt, libri hujus unquam men-
tionem injecerunt.

De hoc Dilgeri conatu ipse Werenbergius in Vindiciis
Ecclesiae Lutheranae, Brellerio oppositis, p. 185, sequens
profert judicium: *Æquum est, ut M. Dilgeri institutum
non tantum benigne interpretetur sed etiam suo loco commen-
demus, quia eo potissimum tenet, ut scripta Joannis Arndii
in sano sensu accipientur.* Interim aliorum judicio com-
mittit, an Dilgerus sufficienter demonstraverit, ipsa ver-
ba Arndii, vel totum contextum, & summam Christianismi,
illum saniores sensum admittere. Exempli loco profert verba
Arndii de efficacia verbi divini, cum explicatione, qua
Dilgerus ea interpretatus erat.

3.

(3.) Schola Poenitentiae, seu 15. Predigten von der Buße
über Matth. IX, v. 13. Danzig, 1623, 8.

XVI.

NATHANAEL DILGERVS.

In percelebrem hunc Virum ea omnia, quae singula
la alios ornare solent ecclesiae christianaे doctores, s^vavi
quadam conſpiratione conuenisse uidentur. Neque id mi-
rum, cum fortes creentur fortibus, Danielem Dilgerum,
filium non magis sui nominis, quam ingenii, progenuisse.
Factum id est A. C. c^lo l^co iv, d. v. Septembris, quo pri-
mam aspexit lucem, Vir nostra laude major. Ætatis pri-
mae tirocinia per ipsos quindecim annos, magno cum Prae-
ceptorum suorum applausu, in urbe patria feliciter confe-
cit. His ad majora paratus, A. c^lo l^cxix almae studiorum
parenti, quae Regiomonte est, magis magisque poliendus,
commissus est, a qua tamen lues illum comitialis, per id
tempus ibi ingravescens, non ita multo post abstraxit, inque
patriam redire coegit. Cum vero matheſeos ſtudium ante
ceteras omnes ſcientias juveni arrideret, ductu acutiffi-
mi Mathematici, Petri Crugeri (*) uſus eſt. Neque ta-
men diu in patria Dilgerus noſtras ſubſtitit, qui externo-

F rum

(*) Egregium, nec a veritate alienum, ei tribuit nomen B. C.
S. Schurzfleſchius, in Programm. quo nomine D. Mich. Sen-
nerti, Acad. Vittemb. t. t. Magnifici Pro-Rectoris, Joann.
Hevelii memoriam, a Carolo Christ. Kirchmeyero renovan-
dam, indicavit A. 1688. Dom II. post Epiphan. Petrus
Crügerus, Vir artis mathematicae, acie mentis et inquirendi industria
inſignis, Hipparcho, et Timochare non inferior.

rum celebritate Do^rorum permotus, A. cl^o I^o c xxiiii. alaci^r animo, visa primū Dania, Lugdunum Batauorum petiit, ut ibi lingvarum orientis opes acquireret. Finito trium annorum cursu, Angliam et Galliam perlustravit, tandemque Argentoratum venit, ubi, facta per aliquod tempus conmoratione, eruditionem cum fama indies amplificavit. Virtus non potest diu latitare. Hinc factum, ut ex locis, haud unis, ad munia publica invitaretur, quae vero omnia modeste, reverenterque declinavit. Passus tamen est, anno seculi superioris xxx, aetatis xxvi, muneri sacro in aula Comitis Rappoldsteinensis se admoveri, et, Argentorati ceremoniis ecclesiasticis iniciatus, (*) illud per

inte-

(*) Hoc non nulli t. t. in dubium vocarunt, et Dilgero nostro objicere ausi sunt, eum absque ordinatione munus ecclasticum acceptasse. Sed contrarium uel ex hoc testimonio, Argentorati A. 1630. d. 8. Decembris, sub Academiae et reipubl. Argentoratensis sigillo, pergameno impressio, legere possumus: „Quos inter honoratissimum quoque locum habet, qui has exhibet, Vir Reverendus, Clarissimus et Doctissimus Dominus NATHANIEL DILGERUS, Dantiscanus, qui cum ab Illustri et Generosissimo Domino, „Dn. EBERHARDO, Dn in Rappoldstein, Hohenack, et Geroltseck ad Vogasum, Divi MATTHIAE Imperatoris, nec non Serenissimi MAXIMILIANI Archiducis Austriae, pie defunctorum, Camerario, et citeriorum ordinum Provincialium Praefide Magnifico, ad docendum in Aula Evangelium legitime, praeter omnem exspectationem vocatus esset, non multo post, examen sibi à nobis aperiri petiit, in quo & progressuum suorum in Sacris literis ac Chri-

„Christianaे Religionis scientiae, rationem redderet, & vitae
„ac morum suorum aeqvum sustineret judicium. Admissus
„est haud difficulter cum duobus aliis Sacro-Sancti Ministe-
„rii Candidatis, collataeque, post ante actae vitae explora-
„tionem in confessu Academicorum Theologiae Doctorum,
„ut et Pastorum, ac Diaconorum, quotquot hujus Reipu-
„blicae Ecclesiis praesunt, tum de singulis Divini Codicis li-
„bris, tum de praecipuis Salvificaे Doctrinae capitibus, cum
„eo sunt sententiae. Ubi talem sese, tum in obscuriorum
„scripturae locorum, ex authenticis lingvis, declaratione,
„tum adversae partis argumentorum solutione, praefstitit, ut
„exspectationi nostrae non tantum abunde satisfecerit, sed et
„eam in non paucis superarit. Ac cum constanter profite-
„retur alienum se esse a quibusvis heterodoxis, et profanis
„dogmatibus, sinceroque animo amplecti Doctrinam Pro-
„pheticam et Apostolicam, in Sacris literis propositam, cuius
„summa in celebratissimis Symbolis Apostolico, Niceno et
„Athanasiano comprehensa est, et repetitur in Augustana
„Confessione Anno M. D. XXX. Imperat. Carolo V. exhi-
„bita, ejusque Apologia, Articulis Smalcaldicis, utroque
„Catechismo Lutheri, & Formula Concordiae, ab Augu-
„stanae Confessionis Principibus et Sociis Civitatibus Anno
„M. D. LXXX. edita: Promitteret insuper sancte, in ea ὁρ-
„θοδοξίᾳ se constanter, Divini Numinis gratia, permane-
„rum, et, qua posset, summa diligentia, sacra Biblia, et or-
„thodoxos libros evoluturum; ornaturum etiam deinceps
„officium suum, vitae et morum integritate, atque gregis
„sui exemplar futurum, dignus communi totius confessus
„suffragio judicatus est, qui in Ecclesiastico munere solenni-
„bus ceremoniis confirmaretur. Id quod factum est Anno
„M. DC. XXX. die VII. Novembris, quo in urbis huius
„Templo Cathedrali, et magna Christianorum auditorum
„frequentia, impositione manuum, inter devotas totius Eccle-
F 2
siae

integros VII annos magna fide et dexteritate sustinuit. Qua vero de causa tandem eo abierit, ex vitae ejus descriptione, concioni funebri subiecta, constat. Pater nimirum eum in partem sacri laboris venire, cupiens, calidissimis precibus redditum ejus efflagitavit. Huic igitur morem gerens, (*) in patriam reversus, et illi sublevandi munera causa adiunctus, tandemque suffectus est. A. deinde cīc Iōc LXXII, in locum D. Botfacci, ad aedem D. Mariae Senioris, successit. Tanta vero, tamque svavi Dilgerus noster fuit dicendi facundia, ut melle dulcior ejus oratio fluere videretur. Tota eum civitas amavit et in deliciis habuit, immō *Chrysostomum Gedanensem* Joachimus Pastorius ab Hirten-berg nominavit. Joannes Petrus Titius, Poeta perelegans, plus una vice, laudes hujus Dilgeri versibus decantavit, et in primis sermonem funebrem, quem in obitum B. Dn. Friderici Ehleri, Prae-Consulis quondam reipublicae Gedanensis, etiam post fata meritissimi, ab eo habitum, tali carmine ornavit:

Cre-

„siae preces, ad Ministerium docendi Evangelii, et dispensandorum, juxta Christi institutionem Sacramentorum, ordinatus atque inauguratus fuit. Christus Jesus Servator et Αρχιποιμήν, juxta promissionem suam, qua se per ministrium verbi ad salutem hominum efficacem fore, benigne est politus, hujus servi sui, et dilectissimi nostri Fratris laboribus clementer benedicat, ad nominis sui amplificandam Gloriam et Ecclesiae provehendum emolumentum.

(*) Uti Danhauerus in praef. Tractatus sui de Christosophia, Dilgero nostro inscripti, hoc filiale obsequium laudat.

Credita victuris *Dilgeri* concio chartis

Editur, atque oculos nunc subit, ecce, tuos.

O lingvae decus! o miris facundia torrens,

Viribus! o sanctis omnia plena favis!

Non huic Antiphilus tabulae, non certet Apelles,

Sponte daret vietas Zeuxis et ipse manus. (a)

Et alibi, laudando Dilgerum nostrum, sequentem in modum pergit:

Ora quibus flexit facundus pectora Paulus,

Maximus Hipponis cernere Praeful avet.

Vix opus est nobis repetito ardescere voto,

Tarsense ostendunt secula nostra decus.

Dilgero quisquis praebet non invidus aures,

Haec, ait, haec Pauli lingua docentis erat. (b)

Titio nostro occinit Pastorius supra laudatus, et sequentem in modum Dilgerum alloquitur:

Et tua praecipua sonuit, Dilgere, cathedra

Vox, calamoque acta est publica causa tuo.

Non plus Cecropiam torrens Demosthenis urbem,

Non rapuit valido Tullius ore suam;

Quam tua pulsavit patrios facundia Cives,

Pulchraque promovit fortibus ora sonis. (c)

Neque contemnendos eum fidelissimi laboris sui frumentum cepisse, uel ex his colligas, quae de sermonibus qui-

F 3

bus-

(a) Noct. Poët. Manip. Philositi, Gedani 1687, 12.

(b) Noct. Poët. Praemetiis.

(c) Sylvarum Poët. L. VI. p. 47.

busdam, a se habitis, in Epistola ad Dn. Joannem Colbergium refert: Ich habe es an meinem orre erfahren, daß solche ausführliche Predigten da man die Christlichen Zubörer, doch mit aller bescheidenheit, und auf eine klagende Art, vor die irrigen Schriften warnet) ihren grossen Nutzen haben. Inmassen auch in diesem Iahre geschehen, da ich D. Bergii Predigt, an der Zahl die 26, welche man zu Berlin absonderlich drucken lassen, damit Sie ja den leutten unter die Hände käme, welche voll bitter Galle ist, in einer sonderabren Predigt auf der Cantzel wiederleget, welche durch des höchsten Gnade so viel gefruchtet, daß viele unter den unsfrigen, welche zu vor anderer Meinung gewesen, gesehen, der Streit sey so geringe nicht, darüber gestritten wird; etliche derer Reformirten [wie denn selten von mir eine Predigt geschiehet, bey welcher sich nicht Reformirten finden solten] habens bekennen müssen, Bergius habe hart geredet, ja wohl sich verlauten lassen, was gebet uns Bergius an? Leg. Decades Epistolarum de Syncretismo, Decad. IV, n. VIII, p. 216. Sermones suos sacros verbotenus in chartam conjicere, et memoriae mandare solebat, idque conservandae memoriae multum conducere existimabat, arcanum hoc ex ore cujusdam Oratoris S. in Holsatia se didicisse, professus. Quanta ceterum ejus fuerit Prudentia in dictis et factis, vel ex colloquio, cum M. Henrico Nicolai morituro habito, infra in ipsius Nicolai vita videre licebit. Cum quodam etiam Quakero, cui nomen Christiani Püttelii fuit, Dilgerum disputasse, ex ipsa Quakeri confessione colligi potest. Leg. Hartkn. l. c, p. 853. Hinc exteri etiam Theologi ejus sibi consilia in rebus arduis, magnique momenti negotiis, expetierunt.

Te-

Testor literarum commercium, quod illi cum Grossio et Colbergio intercessit, quorum hic illum de syncretismo suspectum habuit, ut ex citata epist. patet, in qua et candor, et prudentia, et orthodoxiae studium, quibus Dilgerus excelluit, eluent. Obiit tandem in patria A. cl^o I^o c LXXIX, d. xxxi. Martii, eodem die, qui sepulturae Christi sacer erat, annum aetatis agens LXXIV, et sex menses natus, munera^s XLIX. Leg. Hartknochii H. E. P. p. 859. Wittenii Diar. Biograph. P. I. ad A. cl^o I^o c LXXIX, d. xxxi. Martii, et sermo funebris in obitum ejus ab Abrahamo Heyseo, Pastore aedis Marianae, habitus, Dantisci 1683. f.

Scripta.

I. *Schlüssliche Abfertigung der endlichen Rettung der
Warbeit Joannis Caesaris, Dantzig, A. cl^o I^o c x i. vii, quod
scriptum nomine totius Rev. Ministerii Gedanensis prodire
fecit.*

Occasio scripti haec est, A. cl^o I^o c XLV Joannes Caesar, Presbyter extraordinarius Reformatorum ad D. Petri et Pauli, in urbe Gedanensi, die Viridium in templo SS. Triados concionatus erat de S. Coena, eumque postea sermonem typis subjecerat, hac usus inscriptione: *Himmli-
scher Testaments-Schatz vermachet von unserm Herrn und
Heilande Jesu Christo in der einsetzung des H. Abendmahls.
Quoniam uero B. D. Calovius pro rostris sacris in ser-
mone publico, prelo deinceps pariter subjecto, Caesare-
anam orationem refutaverat, auctorem ejus nominans
hominem obscurum, Caesar A. cl^o I^o c XLVI, suam, adje-
cta legitimae suae vocationis formula, recudendam dedit*

ora-

orationem. Huic S. Ministerium opponebat librum, quem nominabat, *Nothwendiger und gründlicher Gegen-Bericht.* Cui cum denuo Caesar objiceret *Endliche Rettung der Warheit*, Dilgerus scriptum supra memoratum emisit. Leg. Hartkn. H. E. P. L. III. c. ix. n. vii. p. t.

(2) *Das gütige, Barmhertzige, freundliche Herz Gottes,* in 2. Predigten über Thren. III. v. 22-23. Dantzig, 1650. 4.

(3) *Göttliches Schreck-und Gnaden-Feuer*, i. e. Danck-Predigt, als das Wetter in die Pfarr-Kirche geschlagen, bald aber wieder gelöscht worden. Ib., 1653. 4.

(4) *Drey Christliche Predigten*, über 3. unterschiedliche Texte. ib., 1655. 4.

(5) *Zvvo Christliche Predigten*, über unterschiedliche Texte. ib., 1659. 4.

(6) *Christliche Heeres-und Krieges-Predigt*, e Psalmo LX, ibid. 1659. 4.

(7) *Christliche Domnicks-Predigt*, i. e. geistliche Handthierung über Luc. xix. v. 11-13. ibid, 1661. 4.

(8) *Christliche Domnicks-Andacht*, in 2. Predigten, ib., 1662, 4.

(9) *Glück-wünschungs-Predigt*, als Rex Poloniae Michael erwehlet worden. ibid. 1669. 4.

(10) *Die Polnische Königliche Krone*, welche Gottes Hand Regi Michaeli, aufgesetzt, über Apoc. XII, v. 7. ibid., a. e. fol.

(II) *Orationes funebres complures.*

XVII.

XVII.

IOANNES JACOBVS DOEBELIVS. (*)

Fuit hic Medicinae D. & P. P. in Academia Rostochiensi, Comes Palatinus Caesareus, atque ejusdem Academiae Physicus adeo celebris, ut ob exquisitam in arte salutari eruditionem *Hippocrates alter* fuerit nominatus. Bis in illa Academia Rectoris munere functus est, primum A. cl^o I^c LXVIII, deinceps A. cl^o I^c LXXIV. In quo ultimo consulatu studiosorum turbae factae sunt, et in ipsis Rectoris aedibus unum ex sceptris Academicis confractum est. Leg. Joannis Nicolai Quistorpii Programma, Sec. XVII, festivitate ultima propositum, quo illi recensentur, qui per integrum illud seculum Rectors Academiae Rostochiensis fuere. Hoc praesertim notatu dignum circa Viri hujus obitum occurrit, quod una cum conjugé praematura morte, quam intemperie studiorum sibi contraxit, annos uix natus XLIV, extinctus sit. Factum hoc est A. cl^o I^c LXXXIV, d. IV. M. Julii.

Scripta.

1. Conclusionum Curiosarum Centuriae II.
2. Joannis Anton. van der Linden Physiologia contracta, et illustrata.
3. Meletemata Medicinae Hippocraticae contracta.
4. Lazari Riverii opera Medica.
5. Disputationes Medicae variis argumenti.

G

XIX.

(*) Filium reliquit Joannem Henricum Doebleum, qui nomen sibi comparavit Collegio isto Mnemonico, quo artificium, quod nominat Mnemonicum, prodit. Editum est Hamburgi A. 1705.

XIX.

M. LAVRENTIVS FABRICIVS. (*)

Hic praeter nominis sui ac meritorum memoriam, mortalis quoque corporis exuvias Vittembergae reliquit. Natus est A. c^o I^o LIV, et Patrem habuit sibi cognominem, in civitate Gedanensi mercatorem per celebrem. Jactis in Gymnasio patrio literarum, quibus veluti natus videbatur, fundamentis, ne domi lateret diutius, celebres salutavit Academias, Francofurtensem, Vittembergensem, Lipsiensem, Jenensem, Tbingensem, et Argentoratensem. Quibus in locis ea, quae doctrinae studiosum decent, adeo ardenter persequuntus est, ut dignus haberetur, qui institueret alios, ac formaret. Cum autem se cathedrae Academicæ quasi consecratum videret, prae aliis Academiis hanc ad Albinum sibi delegit, laureamque ibi Philosophicam decerpfit, qua tanto promptius a spectabili t. t. Decurione, M. Simone Gruenebergio ornabatur, quanto magis exquisitam ejus eruditionem perspectam ille cognitamque habebat. Hinc Academiam Jenensem repetit, ibique privatas aperuit scholas, et in publicis disputantium conflictibus, magno cum audientium applausu, differere cepit. A. c^o I^o xciii Vittembergam vocatus, Lingvarum Orientis Professor declarabatur, quam spartam per annorum xxxvi spatium, qua par erat, diligentia ornavit.

Ad

(*) Omissiones hic habet Laurentium Fabricium, itidem Gedanensem, cuius meminit Reinoldus Curicke, Descript. Vrbis Gedan. p. 323, & seqvens in templo Joannaeo, civitatis Gedanensis, ipsi positum monumentum cum L. B. communicat:

A. 1579.

Ad virtutes ipsius quod attinet, egregium sane hoc est encomium, quod de eo in Programmate, mox commemo- rando reperitur. *Eam vitae suae rationem tenuit, ut virum bonum, rectum, apertum, simplicem, & ab omni fuko et dolo alienum decuit, quippe cuius vita plena exempli, pietatis in Deum, dilectionis in proximum, tranquillitatis & concordiae in collegas, humanitatis in omnes, et illarum adeo virtutum, de quibus forte satius esset tacere, quam pauca dicere.* (*) Omissis carminibus, quibus nonnulli egregie satis laudes optimi senis decantarunt, Epitaphium ejus, quod hic Vittembergae in templo oppidano ad D. Mariae reperitur, apponere pre- tium operae duxi.

G 2

LAV-

A. 1579.

Orate ne intretis in temptationem.

Pater si vis transfer poculum hoc a me, verum tamen
non mea voluntas sed tua fiat.

Qui sua non procul hinc posuit Laurentium ossa
Fabricius, verbi praeco fidelis erat.

Simplice quod docuit bis senos mente per annos,

Quodque alibi doctis versibus exposuit.

Ergo Viro Coniux & chara nata Parenti

Haec monimenta sacro constituere loco.

Anno Domini 1577. d. 7. Januarii ist der Würdige und
Wohlgelabte Laurentius Fabricius, dieser Kirchen Diaconus,
nach dem Er 12. Jahr der Kirchen Christi gedienet, seelig in Christo
Iesu entschlaffen, welches Seelerubet in der Hand des Herren.

(*) Leg. Programma in exequiis hujus Fabricii a Rectore t. t.
Academiae Wittemb. Magnifico, D. Martini propositum,
insertum illud est Wittenii Mem. Philos. p. 300,

LAVRENTIVS. FABRICIVS. DANTISCANVS. EBRAEAE. ET. ALIARVM. ORIENTALIVM. LINGVARVM. VITTEMB. ANNOS. XXXVI. PROF. CELEBERRIMVS. BIS. FASCIBVS. HVIVS. ACADEMIAE. POTITVS. DECANATV. PHILOSOPHICO. SEXIES. DEFVNCTVS. FACVLTATIS. EIVSDEM. IMMO. ET. TOTIVS. ACADEMIAE SENIOR. GRAVISSIMVS. ANNO. AETATIS. LXXV. PIE. EX. HAC. VITA. EGRESSVS. AD. DIEM. XXVIII. APRILIS. ANNI. clo I^ocxxiv. SVB. HOC. TVMVLO. GLORIOSVM. CHRISTI. ADVENTVM. EXPECTAT. [*]

Scripta.

1. Partitiones Codicis Hebraei, Vittemb. A. 1610. 4. 1626,
& 1671. & & novissime in Thomae Crenii Thesauro Librorum Philologicorum, Lugd. Batav. 1700, 8.

D. Wolfgangus Franzius de Interpret. Scripturae S.
p. 45. librum hunc suminopere commendat, & omnibus, qui altiores progressus consequi student, familiarem esse exoptat.

2. Oratio de Lingua Hebraea addiscenda, Vittemb. 1594,
4. ubi inter alia, egrie differit de Targumim, sive chaldaicis Paraphrasibus Librorum V. T.

3. E-

(*) Leg. Andreao Sennerti Athen. Vittemb. Inscript. p. 176.

3. Edidit etiam cum praefatione M. Christophori Crine-
fii Gymnasium Syriacum, Vittemb. Ex qua nonnulla re-
petit Glassius in Philolog. S. L. I. Tr. IV. Se&t. II. p. 328.
4. De Schemhamphorasch usu & abusu apud Hebraeos,
ibid. 1596. 8.
5. De reliquiis Sanctis Syriacarum vocum, in N. T. af-
servatis, Vittemb. 1613. 4.
6. Metrica Hebraeorum vetus & nova, ibid. 1623. 8.
7. Bekanntniß D. Martini Buceri, von Straßburg, vom H. A-
bendmahl unsers Herrn Jesu Christi verdeutscht durch M. Lau-
rentium Fabricium, sine loco & anno, 8.
8. Epistola ad Joann. Buxtorffium, qua eum hortatur,
ut contra Ludov. Capellum, punctorum Hebraei Codicis
antiquitatem asserat. Edidit eam Joann. Buxtorffius, Pro-
nepos, in Mantissa ad Catalecta Theologico - Philologica,
Basil. 1707. 8. p. 434.

XIX.

JACOBVS (a) FABRICIVS.

Theologiae D. Reformati, civitatis patriae Dantiscanae Ecclesiastes, & ultimus Reformatus Gymnasii Rector fuit. (b) Iactis in Scholis patriis studiorum fundamentis, Jacobus noster in celebrem hanc ad Albim Academiam mitte-

G 3 ba-

(a) Non Joannes, ut per errorem Wittenius loco citando
eum nominat, nec in Tomo II. hunc errorem correxit

(b) Incuriae itaque operarum ascribo, quando in Indice H.
E. Pr. Hartknochii Jacobus hic Fabricius Cotbusa-Lusa-
tus dicitur, cum tamen Hartknochius ipse l. c. p. 723. n. 3.
eun.

batur, ubi per sex annos studia sua strenue persecutus est, Christophorique Pezelii, D. Theologi, non solum conciones & lectiones audivit, sed ejus etiam hospitio & mensa usus est. Post collatos ei Vittembergae supremos in Philosophia honores, in Academiam Basileensem concessit, & charus cum primis Gynaeo fuit, sub cuius Praesidio plus simplice vice Respondentem egit. Ita namque illo Praeside A. clo 15 Lxxvi, de Restitutionis nostrae causis & dispensatione disceptavit, anno subsequenti de Deo ejusque Cultu theses exhibuit. Quo eodem etiam, ab ipso Gynaeo sumum in Theologia gradum impetravit, & de Creatione, nec non Lapsu hominis Axiomata, Praeses, ad disputandum proposuit. Gynaeus, qui axiomata illa conscriperat, in fronte illum appellare non veritus est, *Vita & fide Theologum.* Cum vero illius temporis Theologi Basileenses Doctori nostro Confessionem Helveticam & Basileensem subscribendam proponerent, eidem subscribere recuiavit, causatus, se, quo tempore gradum Magistri Philosophiae natus esset Vittembergae, iam Augustanae Confessioni subscriptisse. Quare cum constitutum haberet, in patriam redire, petere se, ut integrum sibi esset, a subscribenda ipsorum Confessione abstinere. A. clo 15 Lxxix domum rever-

fus,

eundem Patre Arnoldo Fabricio, sive Schmidio, Civitatis Gedanensis Consule, satum esse scribat. Quod ipsum quoque Max. Rever. Ephraimus Praetorius, Athen. Gedan. p. 42, suo calculo probat, qui eum Dantiscanum nominat, & pro filio Arnoldi Schmidii, A. 1593. defuncti, habet. Quid? quod diserte Dantiscanus dicatur P. I. Dispp. Theol. Joann. Jacobi Gynaei, p. 67.

fus, factis plus semel in aede summa, loco D. Kittelii, verbis, jussu Magnifici t. t. Senatus, ad ordinandorum examina inuitatus est, quibus quoque saepe interfuit. Quid ipse aliquando in examine publico, D. Kittelio, de dissensu Zwingianorum, ratione divisionis Legis moralis, dederit responsi, quid item de imaginibus sculptilibusque templorum senserit, docet Hartknochius, H. E. Pr. L. III. c. IV. p. 724. Anno clo 1580, M. Junio, instaurati Gymnasii patrii, recusante id D. Pezelio, Rector & Philosophiae Professor, eligebatur, ea quidem conditione, ut, si quando Magistratus desideraret, suggestum quoque ecclesiasticum ornaret, sacrosque sermones haberet. Quod etiam factum, cum Michael Coletus hinc ad aedem Marianam admoveretur, ut hujus in locum ad Templum SS. Triados A. clo 1585 succederet, matutinasque diebus Dominicis ac Festis sermones haberet. Remotus a conventu publico Ministerii S. quantas, & quam varias habuerit lites, nimis longum foret speciatim enumerare. Quare L. B. remitto ad Hartkochium, l. c. a pag. 715 usque ad 789, qui haec omnia copiose enarravit. Cum vero per XV annos articulari morbo vexaretur,

(a) A. clo 1526, ab Collega suo Gymn. Professore, D. Georgio Pauli, in ecclesiastico munere sublevatus est, donec tandem annorum LXXVIII senex, anno Rectoratus fere L, A. C. clo 1529, Cal. Aprilis numero viventium exemptus est.

(b) Perperam igitur Wittenius Diarii Biograph. P. I. scribit, eum

(a) Non vero phtiriasi. uti t. t. leve vulgus putabat, leg. Hartknochius, l. c. p. 790.

(b) Hartknochius l. c. p. 817. Ephraimus Praetorius Athen. Gedan. p. 42.

eum A. d^o 1587 d. XV. Decembris obiisse: Quem sedatus est D. Joan. Albertus Fabricius, in Centuria Clar. Fabriciorum p. 40. Quid alioqui de hoc Jacobo Fabricio, Crypto-Calviniano, senserint Theologi t. t. Vitembergenses, ex literis ipsorum, ad Mich. Coletum, Consiliis P. I. p. 468 insertis, patet. Excerpsit eas Andreas Carolus, & Memorabilium Eccles. L. I. p. 129. cum lectore communicauit.

Scripta.

1. *Drey Predigten von denen Sacramenten, insonderheit, vom Heil. Abendmahl, A. 1589. in Dantzig gehalten, cum prae- fatione D. Christophori Pezelii gedruckt zu Steinfurt, 1599.* 4.

Cum adversus has orationes sacras Mich. Coletus, acrem censuram edidisset, sub titulo : *Beweiss-Schrifft, daß D. Fabricii, Rectorn und Predigers zu Dantzig drey Predigten vom Heil. Abendmahl eine rechte Calvinische Grund-Suppen, und D. Fabricius ein pur lauter ausbündiger Calvinist sey, Königsberg 1605.* 4. a Fabricio ei opposita est

2. *Wiedertegung der Bezüchtigungen, wegen vieler Glaubens-Articul, und änderung der Ceremonien, darumb ihn Michael Coletus in seiner ausgegebenen Probation-Schrifft angegriffen, verfertiget, und in drey Theil getheilet, cujus pars prima A. 1613, Oppenheimii, altera ibid. 1615 prodiit, tertia pars indeita in Georgii Pauli manibus versata est, ut scribit Hartknochius H. E. Pr. L. III. c. VI. p. 789.*

3. Be-

3. Bekäntnüß der Lehre einiger Kirchen in Preussen, Hanau, 1603. 4. Nomen quidem suum Fabricius huic scripto non addidit: Illud tamen ab se compositum esse, ipse fatetur Refut. Probat. Coleti P. I. p. 71. & 78. P. II, p. 723. & 727.

4. Kurtze und nothwendige Erklärung des Gebeths derer Luthraner in Dantzig, wieder die Calvinisten, Freystadt, A. 1617,

4. Scriptum pariter anonymum, desumtum vero ex ejus Refutatione Probat. Coleti, P. II, a pag. 898. ad 935.

5. Rettung der geänderten Augspurgischen Confession, A. 1621.

4. itidem sine nomine autoris edit.

XX.

M. JOANNES FABRICIVS.

Ad celebrem hunc virum eo libentius accedo, quo altius ad eruditionis culmen ascendit. Tanta enim lingvarum Orientalium juxta, atque Exoticarum notitia fuit praeditus, ut in uno hoc Fabricio, Hebraeum, Arabem, Graecum, Syrum & Latinum haberent Gedanenses. Ex multis ejus encomiis, non possum, quin breve, sed elegans Epigramma Viri Clarissimi, Erasmi Rothmaleri, hic inse-ram:

FABRICIO plures habitare videntur in uno,

Nempe Syrus, Latius, Grajus, Hebraeus, Arabs. (*)

Ipse Martinus Opitius, Poëtarum ille Phoenix, his eundem verbis Gedanensium Reipublicae commendat:

H

Qui

(*) Epigrammatum Lib. II.

Qui tibi doctrinae verae commendat honores,
 O, Vrbs, Sarmatiae gloria, cura Dei.
 Hic tuus est Civis, mater, tua fama decusque,
 Nec modo *Fabricios* Martia Roma tulit.
 Excipe, sed placido, tribuit quae munera vultu,
 Nobilius non sunt aurea dona lutum.
 Nempe vices rerum cernunt, quas *Gallia* merces,
 Quas *Angli* aut *Belgae*, quas *Iber* omnis habet.
 Ad gazam tuus hic *Latiam* simul, atque Pelasgam
 Audet divitiis addere diva tuis.
 Quin *Syriae* spoliis, spoliis opulentus *Idumes*,
 Scit quid *Chaldaeus*, quid velit ater *Arabs*.
 Ne tibi Mercurius placeat nimis, alma Gedanum,
 Si Musae donant has Orientis opes. (*)

Prodiit vero in hanc lucem Fabricius noster A. C. cl^o lcviii,
 d. xvii. Februarii. S. fontis beneficio renatum, schola pa-
 tria & Gymnasium inclytum, pietatis & literarum initii
 erudiendum exceperunt, in quibus & ingenii praestantia,
 & pertinaci studio eas doctrinae opes sibi acquisivit, ut jam
 tum aequales suos longo post se intervallo relinquere vide-
 retur. Ab exercitiis scholasticis ad studia Academica, A.
 cl^o lcxvi, animum applicuit, & ante alias, celebrem Rosto-
 chiensem Academiam salutavit, ibique Viros doctissimos, ma-
 gna cum laude docentes, per integrum biennium audivit.
 Inde A. cl^o lcxviii, salutata in itinere Lipsia, in illustrem
 hanc Vittembergensem Academiam profectus est, parique
 ardo-

(*) Carmen hoc praefixum est Dissertationi hujus Fabricii,
de Admirabili Eruditionis vi &c. infra citandae.

ardore per triennium studia sua tractavit. Nec Regiomontanam intactam relinquebat voluit Academiam, sed per duos ibi commoratus annos, Lugdunum sese Batavorum contulit, linguaeque Arabicae ac Persicae notitiam haud exiguum, ductu Jacobi Golii, sibi comparavit. Cum itaque certus esset, honores publicos ab nemine sibi invisum iri, qui jam tum decennium in Academiis summa cum laude consecisset, Rostochium denuo profectus, A. c^{lo} l^{oc} xxxv, d. xv. Octobris, laurum philosophicam petiit, & quatuor per annos ibidem, non sine suorum emolumento studiorum commoratus est. Non tantum enim eodem anno Orationem Arabicam, de Dignitate & Commendatione Lingvae Arabicae publice recitavit, sed eruditis quoque commilitonibus suis lingvas orientis tanta & facilitate, & felicitate p[re]aelegit, ac tantam ab auditoribus gratiam iniit, ut dies ipse sua brevitate eam invidere nostro videretur. Arabicam praesertim linguam, jam quasi deperditam, instaurare quovis modo laboravit, eaque de causa Typographiam Arabicam novam ibidem instituere in animo habuit, propositumque suum tam feliciter persecutus est, ut Joann. Richelius, Typographus tum Rostochiensis, ederet *specimen Typographiae Arabicæ, carmine Arabico Avicennæ expositum*, Rostochii 1636. f. Perlustratis aliis terrarum locis, nominatim Dania, Seelandia, Fonia, Holsatia, Hollandia, Anglia, Gallia, tandem in patriam A. c^{lo} l^{oc} XLII, d. XXIX. Maji, literariis instructus opibus, rediit, moxque anno subsequenti d. XXVI. Junii, Pastor Templi Bartholomaeitani declaratus est. Cum autem nemo non divinas hoc in viro miraretur ingenii dotes,

H 2

fa-

factum est, ut dignus haberetur, qui A. clo Ioc XLV, colloquio Toruniensi fraterno, una cum aliis Collegis interesset. (*) A. clo Ioc L, D. Calovio, Dantisco Vittembergam avocato, nostro Joanni, Calovii labores, & lectiones Lingvae Hebraeae, usque ad adventum novi Rectoris ac Professoris committebantur, quod munus, praemissa oratione auspicali, in auditorio majori prompte suscepit. A. clo Ioc LII, M. Decembri Pastor Templi Palaeopolitani Catharinaei factus est, quas tamen officii partes per octo tantum menses administravit. Anno enim subsequente clo Ioc LIII, die X. Septembris, annum aetatis agens XLVI pestifera lue corruptus, repente obiit, ea quidem hora, quia sacra ad aram administravit. Leg. B. D. Samuelis Schelgvigii, Gamalielis mei, Patris loco etiam post fata colendi, Memoriale Pestilentiae, Germanice Gedani, 1709. 8, ubi inter alia in praefatione etiam hujus Fabricii meminit. Confer. Ephraimi Praetorii Athen. Gedan. p. 96. sqq.

Scripta.

1. Dissertatio Philologica de Nomine Jehova, Gedani 1636. 4.
2. Diascepsis de Incarnatione λόγος, Summi & Supremi Dei Christi, Rostochii 1637, 4. quam falso Wittenius, Diarii Biograph. P. I. ad A. 1637, d. 15. Septembr. D. Jacobo Fabricio adscribit.
3. Carmen Arabicum gratulatorium, M. Joanni Rauen, d. Professione Eloquentiae in Academia Rostochiensi A. 1637. d. 14. Februarii collata. Rostochii a. e. 4.

4. Hym-

(*) Leg. Hartknochius l. c. p. 934.

4. Hymnus Angelicus, sacra meditatione expressus; item, Oratio patriarchae Antiocheni, de Nativitate Christi, ex Arabica in latinam lingvam translata, Gedani 1637. 4. Lugd. Batav. 1640. 4.

5. Specimen Arabicum, quo scripta quaedam Arabicā exhibentur, cum versione & notis criticis, in cuius extremo agit de poësi Arabum. Rostochii 1634. 4.

D. Joannes Albertus Fabricius, Centur. Fabric. p. 50. sequens de hoc scripto profert judicium: Licet nolim inficiari, quod in Catalogo Bodlejano, annotat Thomas Hydeus, versionem Carminis Abul Olae verum agnoscere autorem, Virum in his literis praestantissimum, Jac. Golium, a quo eam Fabricius acceperit; confirmat enim hoc ipse Golius, praefatione ad Grammaticam Arabicam Erpenianam. Fabricio addatur Vinc. Placcii Theatr. Pseudonym. p. 277, n. 1016.

6. Testamentum Muhammedis, quod denuo Wittenius /, perperam D. Jac. Fabricio adscribit. Item, Theodori Bibrandri Apologia pro editione Alcorani, Rostochii A. 1638, 4.

7. Dissertatio de Matrimonio Comprivignorum, in Controversia Bohliana, hac inscriptione: Diorthotes status Controversiae &c. 1638, sine nomine Autoris. Eum autem Fabricium esse, Calovius, System. Theol. Tom. VIII, p. 551, arbitratur.

8. Dissertatio de Admirabili Eruditionis Vi, nec non Literarum Studiorumque tranquilla Supellectile, ac Felicitate, cui praefixum est carmen M. Opitii, supra in hoc §, a me citatum, Gedani, prelo Rhetiano, A, 1639, 4. quam ex

H 3 bibli-

bibliotheca D. Hulsemanni, manu Fabricii inscriptam, possidet CL. M. Samuel Cnauthius, Biblioth. Acad. Vittemb. Praef. Amicus noster honoratissimus.

XXI.

M. MICHAEL FALCKIVS.

Venerabile FALCKIANVM nomen a tot jam annis ad haec usque tempora in patria perquam clarum ac notum est. Primus autem, quem ex hac gente natalitiis in fasciis Gedanum uidit, est hic M. MICHAEL FALCKIVS, natus A. cl^o I^c xxii, d. viii. Octobris. Patrem is habuit ejusdem nominis, nativitate Thoruniensem, Professorem primo publicum Gymnasii Thoruniensis, postea Pastorem ad aedem Bartholomaeitanam in urbe Gedano longe dignissimum, qui A. cl^o I^c xxiv, aet. XLIX. obiit. Sacro fonte initiatus primo in Iudum oppidanum minorem, post in Gymnasium patrium est missus, in quo liberales scientias tam avide arripuit, ut maxima quaeque mature fatis polliceretur. A. cl^o I^c XLI, consilio & voluntate eorum, qui loco Parentis ipsi erant, in Regium concessit montem, ubi ultra annos tres naviter literis operatus, lauream Philosophiae A. cl^o I^c XLIV, eodemque illi Academiae seculari, est consecutus. Inde in patriam redux, per breve ibi tempus commoratus, A. cl^o I^c XLV Thorinium se contulit, ibique colloquio, semel iterumque iam memorato, interfuit spectator & auditor. Peregrinas autem Academias visitare cupiens, bonis auspiciis Daniam, totamque Hafniam per-

perlustravit. Exinde A. clo Ioc XLVI, visa Dania, Rostochium se contulit, ibique per integrum biennium permanxit, ex quo tempore A. clo Ioc XLI VIII, Academiam Lugdunensem apud Batavos salutavit, ac biennium ibi commoratus, reliquas quoque Belgii civitates, & in iis eruditio nis principes visitavit. A. clo Ioc L, Argentoratum petenti, vicinaque alia loca perlustranti, praeter omnem spem atque opinionem, literis publicis, a Collegio, ut vocant, Scholarchali patrio, missis, ad Professionem Philosophiae Instrumentalis et Practicae, curamque Bibliothecae publicae euocatus est. Qua benevolentia allectus, Giessa, Marpурго, Jena, Lipsia, Vitemberga, & Rostochio, in itinere visitatis, domum rediit, & A. clo Ioc LI, d. XIII. Julii, ad munia haec obeunda, solenniter est inauguratus. Anno clo Ioc LII, M. Decembri, ad Pastoratum aedis D. Bartholomaei est vocatus, salva ipsi Professione Philosophica, quatenus, ingruente peste, propter negotia sacrā, est liberatus. Declaratus tandem A. clo Ioc LVII. Templi Catharinalis Pastor, vita functus est d. XIX. Sept. A. clo Ioc LXXVII, aet. LVI, minist. XXIII, Professionis secundo. Leg. Nostrī curriculum vitae, annexum concioni funebri, a M. Joach. Simone in obitum ejus habitae, & Praetorii Athen. Gedan. p. 98. sqq. Iconi ejus sequens Epigramma moestissimus filius Joan. Falck, subjunxit.

Cui Sophiae pectus, Pitho cui finxerat ora,
FALCKIVS, Eusebies gloria, talis erat.
In terris, praeter Christum, nil nosse uolebat,
Fulgentem in coelis quem sine fine colit.

Rector & Professores Gymnasii Regii Stetinensis in Program-

grammate funebri, quo obitum D. Natth. Falckii ciuibus
hujus Gymnasii indixere, jure meritoque hunc nostrum
Michaelem nominant *Acutissimum Philosophum pariter ac Theologum, suo tempore inter Borussos famigeratissimum.*

Scripta.

1. Assertiones Miscellaneae Philosophicae, Regiom.
1642. 4.
2. Dissertatio de Ministerio Lutheri & Lutheranorum V. D. Ministrorum, ibid., A. 1643. 4.
3. Disputatio de Elementorum Alteratione, ibid., 1643.
4. Oratio Panegyrica secularis in laudem Alberti I, Ducis Prussiae & Academiae Regiomontanae Conditoris, ibid., 1644.
5. Disputationes III de Philosophia in genere, quarum I, ibid. a. e. duae reliquae autem annis seqq. habitae sunt.
6. Disputationes II, quarum prima de Natura Elementorum, secunda, de Mutua Elementorum transmutacione agit. ib., 1646.
7. Et aliae quamplurimae Dispp. de Sacra Scriptura in Physicis adhibenda, de Generatione & Corruptione, de Spiritu Vniuersi, de religiosa Carnis Christi cum λόγῳ adoratione &c. Vid. Praet. l. c.
8. Collegium Politicum in VIII. Aristotelis Politorum libros, Argent., 1650, 4.
9. Oratio de nimia Philosophandi libertate, sub auspicio professionis philosophicae, Gedani, 1651, 4.

IO. Drey

IO. *Drey Buß-Predigten*, super Luc. XV, de Filio
deperdito, & aliis pericopis, Francof. 1681, 4. sub calcem,
p. 1028, sqq. conspicitur annexa Oratio funebris M. Joach.
Simonis, in obitum B. Falckii habita, & supra jam citata.

II. *Conciones XX*, de J. C, Principe pacis, ex Jo.
hann. XVI, v. 33. ibid, 1686. 8.

12. *Scripta quaedam polemica*, nomine totius Rev.
Ministerii vulgata.

XXII.

NATHANAEL FALCKIVS, (*)

SS. Theologiae D. ejusdemque in Gymnasio Carol.
P. P. Pastor ad aedem D. Mariae, & Synodi Stetinensis Prae-
positus magnae celebritatis fuit. Patrem nactus est, in pree-
cedenti numero laudatum, M. Michaelem Falckium, & fra-
trem Plur. Reverendum JOANNEM FALCKIVM, Pasto-
rem etiam nunc ad aedem Catharinaeam in patria longe
meritissimum, Patronum meum summopere venerandum.
Ab hoc Parente genitus, primam lucem Gedani vidit Anno

I

clv

(*) Χωρίς αυτόν έχει πάλι πατέρα και αδελφόν (1)
Simonem Falckium, Lipsiensem, του οποίου Repertorium Juris ex-
τατ expressum Lipsiae 1457 (2) Joannem Falckium, Jesuitam
& Celsiss. Principis a Dietrichstein Confessionarium, του οποίου
Epistolam ad Joannem Christianum Volhardum, D. Medi-
cinae, lege sis apud Summe Rever. D. Val. Ern. Loesche-
rum, Relat. Innocent. ad A. 1704. p. 32. Responsoria D. Jo-
annis Christiani Volhardi ad Joann. Falckium vid. Ibid. ad
A. 1705. p. 386.

cl^o I^c L^{xiiii} d. XI Octobris, hora XI meridiana. Praevia sacra
 Iuſtratione, nomine Nathanaelis imbutum, parentes magna
 cura privatos intra parietes, monitis affiduis, dome-
 sticisque exemplis instituerunt, unde, dum viveret, iden-
 tidem ſincere eſt confessus, ſibi ad bene vivendum dome-
 ſticum fuſſe exemplum, quod intuens, optimus evaſerit.
 Cum itaque pulchram in corpore pulchro animam Paren-
 tes animadverterent, filium hunc totum bonarum artium
 ſtudiis consecrarunt. Qua de cauſa, jactis ſub institutione
 B. Christophori Behrii, & Joh. Krigii, Scholarum, Marianae
 & Catharinianae, t. t. Rectorum, literarum fundamentis,
 annum agens XIII, Nathanael noster in Gymnasium patri-
 um eſt missus. Vbi tam avide recitationes Professorum,
 praefertim B. D. Sam. Schelgvigii, Philosophiam & Theo-
 logiam tunc docentis, & B. Friderici Christ. Bucheri
 excepit, ut ſaepe fuerit confessus, ſe multa, quae in Philoſo-
 phia & Theologia ſciret, hiſce fideliffimis Gamalielibus ſu-
 is debere. Edito in Gymnasio ſpecimine publico, de capi-
 lamento, Dispp. 2. proprio ingenio confectis, A. cl^o I^c L^{xxxiii},
 M. Octobri, Rostochium diſceſſit, ubi a Quiftorpiis, tanquam
 cognatis perhumaniter exceptus, inprimisque D. Joannis
 Quiftorpii domo & menſa, aliorum quoque manuductio-
 ne non ſine fructu uſus eſt. Elapſo fere triennio, editoque
 rurſus dupliſi ſpecimine Theologico, de Arcanis ſtatus in
 Religione Muhammedana, Praefide D. Quiftorpio, & du-
 etu D. Schomeri, de Jure colligendi ad privatam pietatem,
 quae, Disputationem primam de Collegiatismo, tam Ortho-
 doxo quam heterodoxo conficit, A. cl^o I^c L^{xxxv}, Vittem-
 ber-

bergam, celebrem hanc ad Albim Academiam venit, ubi industria pari & successu studiorum telam pulchre pertexuit, atque in Eloquentia Kirchmaierum, in Hebraicis Dassovium, in Historicis Schurtzfleischium, in Mathefi Mich. Strauchium, in Ethicis Roehrenseum, aliosque diligenter audiuit. In Theologia duces habuit Mich. Waltherum, Joannem Frid. Mayerum, Io. Deutschmannum, & Summe Rev. D. Casp. Loescherum, quem ultimum, hic sub vexillo Christi egregie adhuc militantem, D. O. M. conservet! Cum itaque per integrum annum hac in Academia studia excoluisse, A. cl^o l^oc Lxxxvi lauream philosophicam consecutus, & biennio post Ordini Philosophorum adscriptus est. Quem honoris gradum, variis, iisdemque rarissimis disputationibus defendit, & auditoribus suis variarum scientiarum scholas aperuit. Externas quoque regiones visitare cupiens, Germaniam inferiorem, Belgium & Angliam perlustravit, neque exiguum sapientiae thesaurum, quem assidua & diligens cum Viris, sapientia & virtute excellentibus, consuetudo suppeditaverat, sibi acquisivit. A. c^o l^oc xcii. reversus Vittembergam, Decanus Ordinis Philosophici renuntiabatur, ac paucis ab hinc mensibus, postquam ab Illustri, Potentissimi Svecorum Regis, in citeriore Pomerania Regimine ad obeundum illud, quod dixi, munus, evocatus fuerat, in fulis Doctoris Theologi ornabatur. Quid tum Doctor noster hac de vocatione, eamque statim subsequito morbo gravissimo, senserit, per duas diversas Epistolas ingenue candideque aperuit. (*) Vittemberga, post recu-

I 2

pe-

(*) Insertae sunt illae B. Nostri Descriptioni Vitae, concionibus

peratam valetudinem, & Disputationes aliquot ante abitum habitas, relicta, Sedinum se contulit, ibique benevolentia totius civitatis exceptus, munia publica, praemissa concione & Oratione auspicali, subiit. Cui officio summa cura, applaudentibus semper auditoribus, ad finem usque vitae prae- fuit, mortuus caelebs A. clo Ioc xciii, d. xix, Augusti, post quam vivendo annos aetatis xxx compleverat, officii circiter 11x menses. Quanta vero apud Viros Eruditissimos Falckii nostri existimatio fuerit, vel ex Epicediis undique allatis intelligi potest. Vix temperare mihi possum, quin unum alterumve elogium ex illis excerpam, & B. L. ante oculos ponam. D. Sam. Bened. Carpzovius sic de nostro cecinit :

Tu quoque decedis, FALCKI, statione, supremi
Jussu Imperatoris, tua,
Robore qui firmo, qui mentis acumine doctae
Prodesse poteras plurimum.
Qui decus afflictæ simul, & nova fama Sionis,
Juvenisque praestabas Senes.

D. Joann. Frid. Mayerus in Inscriptione sepulchrali:

*Hier ruht ein Gottes-Kind, ein Greiß in jungen Jahren,
Bey dem sich Gottes-Furcht und Weißheit wollen paaren.*

*Hier ruht ein Gottes-Mann, ein eingefleischter Fleiß,
Ein Gnaden-voll Gefäß, der reinen Kirchen-Preiß.*

Hier

bus ejus Matutinis & Vespertinis annexae, p. 708, 770. Ultimam quoque reperies in D. Goetzii Diff. de Theologis sub auspicio novorum officiorum demortuis, p. 5. sq.

Hier ruht der Städte Lust, bier ruht des Landes Zierde,
 Ein Mann gesunder Lehr, von himmlischer Begierde,
 Ein Mann, den Gott der Herr nach seinen Hertzen fand,
 An dem man Jesus Sinn, und Stimm, und Geist, erkant.

Summe Rev. D. Joannes Fechtius:

Falcki sacrarum quem vasta scientia legum,
Et quem facundi Deus exornaverat oris,
Atque abstrusarum praestans sapientia rerum,
Et pietas, & sancta fides, & mixta pudori
In vultu gravitas, sermo, moresque benigni,
Officiumque & pacis amor, rarissima virtus,
Invictum studium, cura indefessa, laborque,
Et, quicquid solida celebrari laude meretur,
Haec immaturo dum tecum singula leto,
Te moriente, cadunt, quis te non ploret ademtum,
Æternum Falcki nomen post fata futurum?

Gravia pariter sunt verba D. JOACHIMI WEICKHMANNI, Rev. Ministerii in Patria Senioris, Patroni mei ad cineres usque Colendi, quando, inter alia, haec in obitum FALCKII scribit:

Loquar ex vero, non affectu:

Nihil quicquam de Te dici potest tam magnifice, quin id Virtus
 Sciant omnes, (tua superet,
 Oratorem eloquentissimum,
 Philosophum subtilissimum,
 Theologum acutissimum
 per obitum FALCKII periisse.

Tandem ad magnum Schurtzfleischium eo lubentius recur-

ro, quo exquisitiori de viris eruditis judicandi polluit facultate. Observentur verba ejus, quae Epistol. T. II, p. 130, de Falckio nostro consignata reliquit: **FALCKIVS, praeter exspectationem omnium decepsit, Vir, coetui suo defendus, quem praeter ceteros, cum ob eruditionem, tum ob pietatem atque modestiam, amicitia mea dignum duxi.** Plura de nostro Doctore encomia colligere nihil attinet, cum egregia scriptorum ejus monumenta sat abunde de Viri eruditione testentur.

Scripta.

1. **Quaternarius Dissertationum Philosophicarum, de Daemonologia recentiorum Autorum falsa, Wittembergae A. 1692, 4, recusus ibid. praefixis literis Schomerianis, A. 1694, 4.**

Prima ex his varias recentiorum ad Atheismum vias ac methodos, in primis per negatam Daemonum existentiam, monstrat; secunda ortum Daemonologiae falsae, & progressum historice declarat; tertia de Daemonologia Hobbesii & Spinozae; quarta de Doemonologia Beckeri, & aliorum, agit. Graviter de hac commentatione sensit D. Schomerus, literis ad Auctorem datis, in quibus haec etiam verba leguntur:
In erudita illa de Daemonibus commentatione ostendisti vires ingenii tui, ut nullus dubitem, quin plures tecum in eandem traxeris de discessu tuo sententiam.

2. **Septenarius Sacer, oder 7. sonderbare Predigten, continens (I) homiliam pro Licentia Gradus Theol. Doctoris, II, Probatoriam, III, Auspicalem, IV, in Novum Annum,**

num, V, Confirmationis, VI, Investiturae, VII, Hospitalem,
Francof. & Lipsiae, A. 1697, 4.

3. Gottgeheilte Früh- und Vesper-Stunden, oder Miscellan-Predigten, in quibus continentur XVI Conclaves Hebdomales, XVII Funebres, III Poenitentiales, quibus annexa Oratio Funebris, in obitum hujus FALCKII a Gotliebo Ecksteinio Sedini habita, & concio Parentalis a fratre Joanne Falckio in ejusdem obitum Gedani habita, quae coniunctim prodierunt, Sedini, 1697, 4.

4. Edidit quoque librum, quem nominavit Nicolai de pio Zelo *Abfertigung wieder C. F. Palmen*, nomen vero, hujus Autoris Falckium nostrum tegere, B. D. Sam. Schelgvigius Synops. Controv. Pietist. Art. xxxiii. Qu. ii. p. 380, extrema, auctor est.

5. Disputationes variae, eaedemque rarissimi argumenti. De Capillamentis, Gedani sub Praesidio B. D. Sam. Schelgvigii. De arcanis status in religione Muhammedani. De quaestione: An Physico falsis aliquando principiis uti necessum sit? De stabilito Imperio per coactionem conscientiarum, in negotio religionis. De Philosophiae cum Theologia Concordia, & Vfu. An obsessa Civitas extrema ab hoste pati debeat, si sciat, auxilia sibi haud submissum iri? De distinctione suppositi a Natura. De Anima separata. De discursu brutorum. De potestate Imperantium ad actus sua natura illicitos se non extendente. De eo quod licitum est subditis in causa oppressae religionis. An, & quousque Princeps observare leges fundamentales teneatur? Quid subditis pro defendendis legibus fundamentalibus liceat? De Spi-

Spiritualitate Dei. Num Angeli intelligant secreta cordium? De Regno Dei Benedicto, ex Num. VI, v. 22--27, ad Licentiam summorum in Theologia honorum consequendam.

Inter ejus scripta *avénđolæ* maxime celebrantur Orationes Panegyricae tres, I, de Licentia nostri temporis, in absurdissimas veterum haereses proclivi, cum munia Prof. Theol. Primarii Sedini susciperet. II, de Incrementis & Decrementis Domus Austriacae. III, de Insolitis Terrae motibus, in Decanatu Vittembergensi habita, cum Programmate gemino, altero ad Honores Philosophicos in illustri Academia Vittembergensi, altero ad lectiones theologicas, in Gymnasio Sedinensi, invitante; actotidem Epistolis, diversa occasione scriptis, quas omnes, in usum boni publici, collectas, luce donare non gravabitur divi Nathanaelis Frater, JOANNES, supra laudatus, si quis sit Bibliopolarum, qui sumtus suppeditet.

XXIII.

GEORGIVS FEHLAVIUS,

Natus est A. C. cl^o I^oc XXIV, & cl^o I^oc L I spartam Pastoris ad D. Mariae in patria, suffragante Magnifico, t.t. Civitatis Gedanensis Senatu, obtinuit. Obiit A. cl^o I^oc LXXII, d. IX. Decembris, aetatis XLVIII. Commendabat eum praeter studium, quo in antiquitates, cum sacras, tum profanas incubuit, oris in primis facundia. Tanta enim, quod omnes fatentur, suavitate pro suggestu sacro divina oracula exposuit, ut nectar stillare oratio ejus videretur. Hinc semel

mel iterumque laudatus Joachimus Pastorius, anagramma
hoc, *o f u a v i s f u e g r e g i*, ex ejus nominis literis concinnatum,
sequent Epigrammate exponit:

Omina quid poscant, hic aspice, clare *Fehlavi*,
Pars ingens animi, deliciumque mei.
Omnia tu suavi jam dudum pectore vera
Efficis, assertum nominis ipse tui.
Attica Socratico genium tibi Pallas Hymetto
Imbuit, & Latiis proliuit ora favis.
Accessere sacris rorantia mella viretis,
Quoque rigas totos nectaris unda greges.
Est per se liquor iste pio svavissimus omni,
Svavior est tali cum fluit ore liquor. (a)

Scripta.

1. Christophori Angeli Enchiridion, de statu hodiernorum Graecorum, quod eruditissimis suis Accessionibus ex historia, tam sacra, quam profana, Fehlavius noster illustravit. Lipsiae, 1668. 4. (b.)

2. *Stern-Predigt, von 2. Himmlischen Wunder-wercken, dem Freuden-Stern der Weisen, und Trauer-Stern, dem Cometen A. 1653. Dantzig, a. e. 4.*

3. *Siebenfältiges Sonnen-Wunder, eine Predigt als Sieben Neben-Sonnen geschenk wurden. Ibid. 1664. 4.*

4. Orationes funebres perplures.

K

5. Wit-

(a.) Sylvarum Lib. VII. p. 47.

(b.) Est itaque minime Fehlavius hujus scripti Auctor principalis, ut perperam Koenigius Biblioth. V. & N. p. 298 putat, quando ponit: scripsit de statu hodiernorum Graecorum.

5. Wittenius Diarii Biograph. P. i. ad A. cl^o l^c LXXII,
d. IX. Decembris, addit scriptum quoddam germanicum, cui
titulus: Speculum muliebre spirituale, quod tamen inspice-
re nondum mihi contigit.

XXIV.

MAVRITIUS FERBERVS,

J. V. D. primo Leonis x, Pontificis R. Cubicularius &
Proto-Notarius Apostolicus, postea Custos & Canonicus
Frauenburgi, Lubecae, Revelae, Derptae, Antistes item
Gedanensis ac Melsacensis, tandem A. cl^o l^c XXIII, sexagin-
ta ferme senex annorum, a collegio Canonicorum Episco-
pus Varmiensis electus est. Hic sedem Episcopalem, a late-
re Ecclesiae cathedralis Frauenburgensis, suis sumtibus egre-
gie exstruendam curavit. Interim nec illud omittendum,
infensissimum eundem Lutheranorum hostem fuisse. Au-
gustanae Confessioni addictos ex ditione Varmensi modis
omnibus exagitavit. Obiit A. cl^o l^c XXXVII, d. i. Julii,
corpus Frauenburgi terra mandatum est. Leg. Hartckno-
chii H. E. Pr. L. i. c. iii. p. 156.

XXV.

HENRICVS FREDERVS, (*)

Primo Reipublicae Gedanensis patriae Syndicus, postea
Prae-

(*) Hic Henricus Frederus fuit Parens B. Domini Constanti-
ni Frederi, Prae - Consulis olim civitatis Gedanensis.
Hujus filius est Nobilissimus, Spectatissimus, Am-
plis-

Prae-Consul ejusdem Reipublicae, & Burggrabius longo
meritissimus, pie denatus A. cīc iōc LIV, eodemque anno,
quo, a S. R. M. Burggrabii fascibus ornatus erat. Joachimus
Pastorius, ductu anagrammatis: *Fundens Pericles, res ar-*
duas regens vinco, ex nomine: *Henricus Frederus, Prae-Consul*
Gedanensis, sequens in laudem hujus Viri Epigramma con-
scripsit:

Attonuit veteres facunda Periclis Athenas
Vox, & fulmineus pectora graja sonus.
Me quoque *fudentem* non segnia verba *Periclem*
Audiit, & gratam patria sensit opem.
Ardua, si qua fuit, Gedano *res acta* Senatu,
Absque ministerio non fuit *acta* meo.
Et nunc usque *rego*, Consul primarius, urbem,
Et *vinco* quicquid sparta laboris habet.
O, nisi difficilis premeret spiracula morbus,
Quam poteram votis par magis esse meis.
Nunc clavum patriae, quia postulat illa, regenti
Flaccida vela mihi parcior aura movet.
At fluat illa minus, nihilominus, auspice coelo,
Ad portum patriam sic quoque duco ratem. (*)

Scripta.

I. *Lustige Frage: Ob ein Mann sein Ehe-Weib zu schlagen*
berechtigt? quem tractatum, primo Latine editum, vertit

K 2

Da-

plissimus Dn. *Henricus Frederus*, Ædis Marianæ summae
in patria Antistes longe meritissimus, Patronus, & Am-
plificator studiorum meorum maxime suspiciendus.

(*) *Sylvarum Poeticarum* L. III. p. 89. sq.

David Schirmer, Freiberga-Misnicus, Ser. Electori Saxon.
a Bibliotheca, & edidit Dresdae 1656. 8.

2. Senatus Dantiscani Oratio, ad ingressum Regis Vladislai IV in civitatem, circa solstitium hybernum A. 1634, ab Henrico Fredero, t. t. Syndico, habita, atque ab eodem Gedani edita, & Jacobo Zadzik, Episcopo Culmensi & Pomesano, supremo R. P. Cancellario, inscripta, 1634. f.

3. Quaestiones tres monetales, ad Consultationes hujus temporis, in Republica Polona, pertinentes, exscriptae Gedani 1636. 4.

4. De Juribus Terrarum Prussiae & Civitatis Gedanensis, adversus novam ibidem telonii affectationem, ed. Gedani, 1637. 4.

5. Rationes contra Telonii marini exactionem noviter affectatam, cum responsione ad rationes adversarias, Ibid. 1637. 4.

XXVI.

TIDEMANNVS GISE, (*)

Liberalium artium Magister, principio Custos & Canonicus Frauenburgensis, Praesul Gedanensis, postea vero Epi-

(*) Οὐαρύας habet (1) *Constantinum Gisum*, Burggrarium quondam & Consulem Dantiscanum, cui M. Huldaricus Schoerus Paralipomena sua inscripsit. (2) *Henricum Gisum*, cuius monumentum in aede summa Mariana Gedani, ita legitur:

Terra tegit terram.

Hac tegor *Henricus* terra de gente *Gisorum*,
Hisce, Viator, abi, cetera fama dabit.

Obiit

Episcopus Culmensis, tandem A. C. c^{lo} i^c XLIX, in locum Joannis a Curiis, seu Dantisci, de quo supra p. 32, actum est, Episcopus Varmiensis creatus est. Quamvis autem Pontificiorum religioni erat addictus, nihilominus tamen Augustanae Confessioni addictos, pari fere, quo Joannes Dantis-
cus, Anfessor ejus, amore prosecutus est. Erasmus Ro-
terodamum, quo familiariter utebatur, scripto non uno,
publice edito, ab aliorum, etiam inter ipsos met Pontificios,
insultibus & criminationibus defendit. Testatur id Piasci-
us, Chronici gestorum in Europa singularium, p. 41. Idem
forsitan in animo habuit Auctor, qui Catalogum Episcopo-
rum Varmiensium confecit, dum ita de eo scripsit:

Facundus calamo Praesul, foecundus & ore,
Sed, quod vix credas, in religione remissus;
Immo aliquid contra scriptis vulgavit iniquum.

Quam faepe ingenii mixta est dementia magnis!

Quanto amore Professores Lutheranos in Academia Regio-
montana, itemque Poësin complexus fuerit, Felix Fidlerus
his versibus indicavit:

Summe Vir, Aonidum decus & spes ampla fororum,
Ad tua nil mirum, si Dea plectra salit.
Qui fidibus sacras imitatus Apollinis artes,
Horrida Moeonio carmine saxa trahis.
Haec concessa tibi facundae gratia lingvae
Threjicio Vati te facit esse parem.

K 3

Gra-

Obiit Anno Salutis c^{lo} Icc IX, d. xxv. Maii, aetatis sua^e xxxv.
Leg. Reinoldi Curicke, Descript. Vrbis Dantisc. p. 314.

Gratus es interea, Musasque dedisse fateris,
Quicquid ab ingenio nobilitatis habes.

Rursus & ingenuas complexus amore Camenas,
Quo decet, Aonidum pectore sacra foves.

Ipse licet non sim numerandus in ordine Vatum,
Esse tibi curae carmina nostra, scio. (a)

Neque illud praetermittendum, celebrem Prussiae Mathematicum, Nicolaum Copernicum, svasu hujus Gisii, opus suum absolutissimum, de Revolutione orbium coelestium, confecisse, quod deinceps, Georgius Joachimus, Rheticus, discipulus Copernici, evulgavit. Insignia ejus, quae postea quoque nobilis ipsius familia retinuit, plane curiosa fuerunt. Super galea enim Leo eminebat, sub galea conspiciebatur clypeus, in quo unda, & Leo qui ex media unda emergit. Quid Antistes hic Generosus insignibus his indicare voluerit, Huldaricus Schoberus, Lubena Silesius, Gymnasii Thoruniensis Pro-Rector, A. clo I^o xcix, aet. xxxix. defunctus, hoc Epigrammate ostendit:

Magnificos mores & inania pectora fraudum,
Factaque Gisiadum signat honesta *Leo*.

Natales generis *Galeae* monstrantur apertae,
In clypeo labens *unda* videnda venit,
Et *Leo* qui media sublimior emicat *unda*,
Virtutem, discas hinc, mala multa pati.

Quae tamen invictum, per mille frementia monstra,
Clara triumphatrix tollit ad astra caput. (b)

Obiit

(a) Leg. Hartknochii H. E. Pr. L. VI. c. I. p. 1043. sq.

(b) Paralipom. supra citat. ad Magnificum Constantinum Giesium, Torunii 1593, 8.

Obiit tandem Gifius noster, cum per sesqui annum fasces Episcopatus Varmiensis gessisset, A. cl^o l^o L, d. xxiv. Octobris, aetatis LXXI, sepultus Frauenburgi. (a)

XXVII.

ABRAHAMVS GOLNITZ, (b)

Fuit Secretarius Regis Christiani IV, & seculo superiore XVII vixit. Hunc Koenigius Biblioth. V. & N. p. 352, b. falso nominat Danum, uti Cl. Joannes Mollerus, Hypomn. ad librum Alberti Bartholini, de scriptis Danorum, p. 152, observat.

Scripta.

1. *Vlysses Belgico-Gallicus*, fidus per Belgium, Hispaniam, Regnum Galliae, & Ducatum Sabaudiae, Taurinum usque, Dux & Achates, prodit primum Lugd. Batav. 1631. 4. deinde recusū Amstelod. 1655. 12.
2. *Princeps ex Tacito*, Lugd. Batav. 1636. 4.
3. *Compendium Geographicum*, Amstel. 1643. 12. recusum Vittemb. 1671. & 1678. 12.

XXVIII.

GABRIEL GRODDECKIVS,

L. L. artium Magister, in Athenaeo Gedanensi patrio Philosophiae & L. L. Orient. P. P. & inclytæ ejusdem Rei-

pu-

(a) Legatur Hartckn. l. c. L. I. c. III. p. 157, 158.

(b) οὐαύνος ceterum huic Abrahamo est *Georgius Christianus Golnitzius*, qui edidit librum de Regali vectigalium Jure, 1653. 4.

publicae Bibliothecarius optime meritus, primum hausit spiritum A. C. clo loc LXXII, d. vii. Januarii, patremque habuit Albertum Groddeckium, civem ac Mercatorem laudatae civitatis opulentissimum, matrem Barbaram, natam Fickiam. Avus ejus paternus Albertus Groddeckius, Civis Silesiae integrissimus, ob emendatiorem verbi Dei doctrinam, praeterea, agnatos & omnia relinquens, exul sponte factus est. Iadis in Athenaeo patrio literarum fundamentis, editis pariter profectuum suorum, cum de Novo orbe invento, Latine, & de vitando pravo sodalitio, Graece perorando, tum disputando, speciminibus, A. clo loc xcii. in Academiam Lipsiensem missus est, cuius tanto amore tenebatur, ut in mente eam & ore semper haberet. Nec spes sua eum frustrabatur, siquidem id, quod semper optaverat, in Viris, supra omnem laudem possit, Valentino Alberti, Thoma Ittigio, Joanne Schmidio aliisque invenerat, quos semper in mente ac memoria & velut in oculis circumferre consuevit. Cum autem dies notesque abditus in suo musaeo, in studia, uti civem Academicum decet, incubuisse, A. clo loc xciii, d. xxvi. Januarii, applaudentibus eruditis, laurea Philosophiae coronatus est, & perlustrata Praga, Bohemiae metropoli, Lipsiam redux, ab aula Electorali Saxonica, Collegiatis, ut vocant, Collegii D. Mariae Virginis, quod Lipsiae est, ascriptus est. Praeterea beneficium, Prussis, ibi studiorum causa commorantibus, quondam legatum, sed diu obsoletum, restituit, & ipse per multos annos percepit: eaque re simulantam a patria sua gratiam iniit, ut tres civitates Regiomontanae eum Restauratoris obsoleti totius Prussiae beneficij elogio coho-
nesta-

nestarent. (*) Cum vero Groddeckius haud ignoraret, congressum prudentum, prudentiam conferre, peregrinas etiam terras visitare cupiens, A. c^{lo} loc^c xcv Hamburgum versus ad Batavos, Britannos, Gallos, Italos profectus, ipsum terrarum oculum Romam aliaque loca quam plurima vidit, doctissimorumque consuetudine virorum ubique usus est. Erudita hac peregrinatione finita, Lipsiam Anno c^{lo} loc^c xcvi, Calendis Majis reversus, honores capeſſi- vit, dum A. c^{lo} loc^c xcviii literaturae Talmudicae & LL. Orientis P. P. Extraord. moxque anno subsequente Ordinis Philosophici Assessor denunciaretur. Quibus qui- dem rebus Magnificus civitatis Gedanensis Senatus permo- tus, A. c^{lo} loc^c xcix eum literis publicis ad *Professionem Ordina- riam Philosophiae primae & practicae* administrandam, item ad Bibliothecae publicae curam vocavit. Quam provinciam d. x. Decembris ejusdem anni aggressus, tanta diligentia or- navit, ut vultus ejus pallidus nimiae cujusdam industriae si- gna per omnem vitam circuinferret. A. c^{lo} loc^c ci, in socie- tatem scientiarum Regiam, quae Berolini est, receptus, pau- lo ante obitum, loco prioris Professionis, LL. Orientales do- cendi spartam Magnificus Patriae Senatus Groddeckio no- stro commisit, quam tamen, morte praematura impeditus, adire non potuit. Pestifera enim lue, quae urbem tum gra- viſſime affligebat, correptus, una cum conjuge, nondum quadraginta horis interjectis, A. c^{lo} loc^c cix. d. xii. Septem- bris placide defunctus est, postquam annos aetatis xxxvii &

L men-

(*) In Epistola c^{lo} loc^c xcv d. xxvi Aprilis ad eum perscripta cuius meminit Programma postea citandum.

menses VIII summa cum laude vivendo confecisset. Leg. Programma funebre, quo Rector ac Professores Athenaei Gedanensis moestissimum ejus obitum publice significarunt. Add. Dn. Ephraimi Praetorii Athen. Gedan. p. 155.

Scripta.

Brevitatis studio, omitto hic ejus Disputationes, quas partim Gedani, ante suum in Academiam abitum, partim Lipsiae exhibuit, fuse recensitas a Dn. Ephraimo Praetorio l. c. p. 156. Eas tantummodo hic apponere ex Praetorio constitui, quas Gedani, ut Professor, evulgavit. Sunt autem eae quae sequuntur:

1. De Rebus Davidis, ante Regni Israelitici administrationem gestis, contra Baelium, A. 1701.
2. De Rebus Davidis, post suscep tam Regni Israelitici administrationem gestis, contra eundem, A. 1702.
3. Trias observationum singularium ex Historia Literaria, A. 1702, quam recenset Tentzelius, Biblioth. Curiosae ad A. 1704. p. 404. sqq.
4. De Enthusiasmo Philosophico, A. 1702.
5. De Funambulis. A. 1702.
6. De Monachismo Politico. A. 1703.
7. De Anno & Die S. Polycarpi. A. 1704.
8. Theses Misch. Philosoph. XXI. A. 1705.
9. De Moderatione Victoris. A. 1705.
10. Problema Philosophicum: Quinam per naturam errores sectentur? A. 1707.
11. De Philosophia, Revelationis divinae indice. A. 1707.
12. De Spiritualitate Dei, ex Lumine Naturae asserta. 1708.

13.

13. De eo quod justum est circa Tormenta Bellica.
1708.

14. Pseudonymorum Hebraicorum Hexecontas, A.
1708. Quae Dissertatio inserta est Vincentii Placeii Theatro
Anonym. & Pseudonym. Hamb. 1708. f. sic inscripta:
Spicilegium, aliquot Librorum Anonymorum & Pseudony-
morum, qui lingua Rabbinica partim impressi, partim ma-
nuscripti reperiuntur, collectum a M. Gabriele Groddeckio,
firmatum atque auctum hinc inde notis doctissimis Edzardia-
nis, Normannianis, aliisque.

15. De Actis conventis. A. 1709.

16. De dicto Chilonis Lacedaemonii: Ne quid nimis,
Dispp. 2. A. 1709.

Nihil nunc dicam de eruditissimis ejus observationibus, quas
Actis Eruditorum Lipsiensibus, quorum erat socius, infe-
ruit, aut de iis, quae in Novis Literariis Maris Baltici de eo
congesta leguntur. Extat quoque ejus Epistola ad Virum
Summe Vener. D. Georgium Henr. Goetzium, Superint.
Lubecensem, data, & reperitur in Novis Literariis Lube-
censibus ad A. 1704. p. 77, in qua nonnulla cum Goetzi
communicat, quae ad reliquias Lutheri, de quibus tum Com-
mentationem meditabatur Goetzius, pertinebant.

XXIX.

JACOBVS HEGGIVS. (*)

Nomen hoc in historia Holsatorum ecclesiastica haud

L 2

igno-

(*) Ομώνυμος nostro est Robertus Heggius, Dunelmensis An-
glus,

ignotum est. Vixit Jacobus noster Sec. xvi, quo purior doctrina castitati suae restituta est. Primum quidem varius in coetu divino motus excitavit, hos tamen non multo post, edita errorum palinodia, omni modo emendavit. Vivebat enim illo tempore famosus Anabaptista, Melchior Hoffmannus, qui deinceps ex inferiore Germania Argentoratum venit, & in publicam disputationem cum Theologis A. cl. I. xxxii d. ii Junii descendit. Docuit hic, Paedobaptismum a Diabolo esse; Verbum non assumisse carnem ex Maria Virgine, sed ex semetipso; Mariae carnem vocavit maledictam; Christum una tantum natura praeditum esse, non duabus, & quae sunt alia ejus placita, ob quae in vincula conjectus diem obiit supremum. Leg. D. Io. Wigandus de Anabaptismo, p. 18. Ab hoc Melchioris Hoffmanni partibus hic Jacobus stetit, & quovis eum modo defendere conatus est. Quamvis autem, jussu Friderici I, Daniarum Regis, cl. I. xxix, Flensburgi colloquium cum eo institueretur, & Theologi, qui eidem intererant, omnem navarent operam, ut ad meliorem Heggius mentem reduceretur, ille tamen rectioribus monitis spretis, animum errore obfirnavit & propterea ex omnibus Regis ditionibus ejectus est. Quo facto, mentem suam mutare coepit, & Hamburgum digressus, summo illi Theologo, Joanni Bugenhagio, qui istud colloquium moderatus erat, animum suum aperuit, deque mota controversia cum eo collocutus est.

Hic

glus, artium Magister & collegii corporis Christi, in Academia Oxoniensi, Socius, qui obiit A. 1629. d. ii. Junii aet. 31, & scripsit de Horologiis, de Cylindro in area, vel quadrangulo, & Lectiones in aliquot S, Codicis loca.

Hic dubia Jacobi nostri feliciter solvens, tandem eo redegit hominem, ut non tantum ore, verum etiam literis, falsas suas opiniones retractaret. Cuius Revocationis formula, deinceps typis expressa, recensita reperitur apud Christoph. Guil. a Vallo, s. Valpurgerum in Hist. Consign. germanice edita, P. I. Sect. II. p. 21. sqq.

XXX.

JOANNES HEVELIUS,

Consul Senior in urbe Gedanensi palaeopolitana longe clarissimus, membrum regiae societatis Anglicanae, decus & ornamentum patriae, immo literati orbis, motuum coelestium perscrutator excellentissimus, primam lucem hau- sit A. cl^o loc xi, d. xxviii. Januarii. Parentem habuit Abrahamum Hevelium, civem laudatae civitatis florentissimum, matrem, Cordulam, natam Heckeriam. Ut inde a prima aetate modo dictis parentibus optimam spem fecit, ita ma- ture satis institutioni dexterorum Praeceptorum credi- tis, & incliti Athenaei patrii civium numero adscriptus, ibique praeter alios Professores, Petrum Crugerum, Sum- mum Astronomum, indefesso studio sectatus est. A. cl^o loc xxx, relicta patria, Bataviam, Angliam, Galliam, & Germa- niā peragravit, ac ubique locorum, quae ex re sua essent, observavit. Desiderio parentum, qui filium unicum vide- re optabant, retractus, A. cl^o loc xxxiv in patriam rediit. Cum deinde, aliis rebus intentus, remissior in studio mathe- matico videretur, subinde a Crugero monitus est, ne illud scientiae genus, ad quod natus esse videbatur, negligeret. Praeceptoris hujus quondam sui monito permotus, in disci-

L 3

pli-

plinas mathematicas dies noctesque incubuit, ac scripta veterum recentiorumque Mathematicorum sollicite & cum judicio pervolutavit. Interea nec ea, quae ad publica civitatis munia rite obeunda necessaria sunt, neglexit, ac propterea A. clo I^oc XLI in numerum Senatus Candidatorum, seu Scabinorum receptus, A. clo I^oc LI, suffragante toto Senatu, Consulatum obtinuit in urbe palaeopolitana. Quod splendidum munus per xxx annos ita gessit, ut salutem publicam supremam semper legem haberet. Omnes qui penitus eum noverunt, uno ore profitentur, *eum fuisse pium, clementem, liberalem, facilem, justum, in rebus adversis constantem ac tranquillum.* Illa, quam dixi, Reipublicae administrandae cura distractus, animum tamen ad pristina studia subinde retulit, ex iisque honesti otii oblectamenta petiit, nullis parcens sumtibus in mathematicis instrumentis comparandis, partim etiam sua manu conficiendis. Qua re tantam sibi existimationem comparavit, ut nullus facile eruditus Gedanum veniret, qui non omni studio illa sibi conspicienda putaret, & conspecta exspectationem suam superasse, confiteretur. Celebris ille mathematicus Pariensis Ismael Bulialdus sat longo itinere aliquando patriam meam adiit, ut, de dubio quodam in siderum scientia argumento cum eo colloqueretur. Qui vero coram eum convenire non potuerunt, saltem per literas amicitiam ejus ambierunt. Et harum tam frequens commercium fuit, ut in bibliotheca ejus XVI Volumina Epistolarum, a doctissimis, per totam fere Europam Viris, scriptarum, inventa fuerint, ex quibus Joann. Ericus Olhofius, Ged. 1683. 4. Excerpta quaedam cum orbe literato communicavit. Neque haec tantum pri-

vato-

vatorum, sed summorum quoque Principum erga nostrum studia extiterunt. Vnum ex iis, instar omnium, nominasse suffecerit magnum Poloniae Regem, Joannem Sobieskium, qui, cum primum aedes Hevelii nostri, quod postea saepe fecit, intraisset, apparatum pariter ac artem machinarum, in primis Astronomicarum, ab eo confectarum, miratus, tactis humeris ejus: o egregium virum! exclamavit, & multa singularis erga illum voluntatis documenta dedit. Ei noster hanc vicissim gratiam retulit, ut clypeum ejus inter sidera referret. Longum esset praec clara de mathematico nostro doctorum virorum elogia commemorare, inter quos B. C. S. Schurtzfleischius illum *Ævi nostri Ptolemaeum*, (a) & *exactissimum, post homines natos, coeli terraeque mensorem* (b) nominare non dubitat, meritoque succenset Rob. Hoockio, Mathematico Anglo, quod sive rixandi libidine, sive intempestivo quodam gloriae studio, indignius meritis ejus detraxerit, & laudi, in hoc pulvere partae, obtrectarit. Neque tamen eruditissimus Consul calamitatum expers fuit. Taceo nunc gravissimum morbum, cum quo in tenera aetate ita conficitatus est, ut omnes de salute ejus desperarent: sed unum saltem exempli causa commemorandum puto. Est hoc incendium, quo tres ejus aedes una cum specula Astronomica & pretiosissimis instrumentis mathematicis A. clo I^oc L^x x i x. d. xvi. Sept. conflagrarunt. Non disputabo nunc, quid siderum motui & vaticiniis inde deductis sit tribuendum: sed hoc

tamen

(a) Epistol. T. I. Epistola 227. p. 381.

(b) In Programmate, quo D. Mich. Sennertus memoriam Hevelii, a Carolo Christiano Kirchmayero Vittembergae renovandam, indicavit, A. 1688.

tamen reticere non possum, quod multi testes, hodieque superstites, & quotidiana fere Hevelii consuetudine usi, mihi confirmarunt, eum aliquot ante hebdomadibus funestum hunc casum ex astrorum contemplatione prædixisse, ipsumque adeo diem ejus designasse, quo, diligenter monuit civitatem, ut ab igne sibi caveret ; ignarus tamen sibi ipsidi scimen illud imminere. Cum illuxisset dies fatalis, totum fere tempus antemeridianum precibus consumsit, & post prandium aegre admodum ab uxore instantे se adduci passus est, ut in praedium suum suburbanum, cum familiaribus quibusdam animi causa excurreret. Neque tamen sollicitudinem suam depositus, sed ut jam ante discessum amico cuidam claves musaei sui commiserat, ita ingruente nocte non nisi anxius cubitum ivit, oculisque vix clausis electo resurgens, alta voce exclamavit : o ignem, flamمام, incendium ! o meas aedes, o me miserum ! Comites ejus, qui ludis adhuc tempus fallebant, his verbis attoniti, initio eum somniare crediderunt, & ubi locorum sit ignis, quaeſiverunt. Quibus ille respondit : ite foras, coelum aspice, & me non somniare, cognoscetis. Eunt foras amici, videntque flammis refulgentes rubentesque nubes, alegend repente famulos ad civitatis portam exteriorem, ut locum tanti incendii explorarent. Quaerentibus famulis custos & miles praefidarius indicabat, aedes Hevelii flammis fere consumitas esse. His auditis, advolant ad herum suum, tristem hunc ipſi nuntium allaturi. At ille tam aequo animo hoc infortunium tulit, ut confessionario suo, B. Andreae Barthio, Pastori ad aedem Cathar. ejus vicem miteranti, responderet : Ferendum mihi est hoc onus, quod Deus propter peccata bumeris meis imposuit.

Ceterum

Ceterum jacturam illam insignem, repararant aliquo modo munera, ipsi ab Anglis & Batavis missa, ex quibus pleraque omnia instrumenta, flammis consumta, reconcinnavit. Obiit tandem sidus hoc Mathematicorum clarissimum A. cl^o I^oc LXXXVII, ipso die natali suo, qui erat xxviii Januarii, anno aetatis LXXVI, additis quatuor horis, muneris XLVI. Leg. Descriptio vitae ejus germanica, orationi funebri, ab Andrea Barthio, supra laudato, habitae, annexa. Iconi Heveliana Joann. Petrus Titius sequentes versus subjecit:

Ætheris, & vasti mensur celebratus Olympi,

Hunc vultum *Hevelius Magnus*, & ora gerit.

Conscia coelesti dispensans sidera mente,

Grande micat patriæ sidus & ipse suæ.

Scripta.

1. Machinae Coelestis Pars prior & posterior.
2. Selenographia, sive Lunae Descriptio, Gedani 1647.
f. cum fig.
3. Epistolae IV de Eclipsi Solari, ibid. 1645. f.
4. Eclipsis Lunae, A. 1681, d. 29. Augusti, mane, Gedani observata, per modum Epistolae.
5. Eclipsis Lunae totalis, cum mora, A. 1682, d. 21. &
22. Februarii, Vesperi & mane, st. n. Gedani observata, per
modum Epistolae.
6. Occultatio Palilicci, A. 1681, d. 1. Januarii, vesperi
st. n. Gedani observata.
7. Excerptum quoddam ex literis Hevelii, d. IX, Ju-
M nii,

nii, A. 1682. Gedani datis, de Phoenomeno quodam aëreo
observato, exhibent Lipsiensia Acta Erud. ad A. citatum,
p. 292.

8. Excerpta ex Epistola Joannis Hevelii, Lipsiam
missa, d. 27. Novembris st. n. A. 1682, (1) De Variatione a-
cus magneticae. (2) De Cometa, anno eodem, Mense Au-
gusto & Septembre viso. (3) De Phoenomeno quodam circa
auroram deprehenso. Leg. Act. Erud. Lips. ad A. citatum
p. 388. sqq.

9. Occultatio Palilicij, Gedani A. 1683, d. 9. Januarii.
st. n. Vesperi observata.

10. Succincta Historiola de Tribus Conjunctionibus
magnis, Saturni, Jovis, & Martis, Gedani exeunte A. 1682,
& initio 1683 usque ad 28 Maji, st. n. observatis.

11. Observationes circa nonnullas Occultationes fixa-
rum stellarum, Gedani A. 1683 habitae.

12. Historiola Cometae, A. 1683 visae.

13. Conjunction Lunae & Palilicij, de die observata, Ge-
dani A. 1683. d. vi. Novembris, st. n.

14. Transitus Lunae & Stellae in medio corpore Leo-
nis infimae, Tychoni alias in ventre australioris, A. 1683. d.
Saturni 13. Novembris, st. n. mane Gedani observatus.

15. Scutum Crucis Regium Sobiescianum, astris in-
sertum. A. 1684. f. & A. 1690. f. Quod annexum postea Pro-
dromo ejus Astronomiae mox citando.

Joannes Petrus Titius hunc Hevelii laborem animo ca-
lamoque per modum Epigrammatis veneratus est,
quod ita incipit:

He.

Heveliam, superos quae gnara refingeret orbēs,
Dudum exspectabant sidera pulchra manū. &c.

16. Annus Climactericus, sive Rerum Vranicarum Observationum Annus XLIX, exhibens diversas occultationes tam Planetarum, quam Fixarum, post editam Machinam coelestem, Gedani sumtibus Autoris (addo typis etiam ac fig. aeneis longe pulcherimis ornatus) 1685. f.

17. Prodromus Astronomiae, & Novae Tabulae Solares, quibus additus uterque Catalogus Stellarum fixarum, nec non Tabula Motus Lunae libratorii, ad duo secula proxime ventura. It. Firmamentum Sobiescianum, sive Vranographia, totum coelum stellatum, quoad singula sidera accurate delineatum, exhibens, Gedani, ex officina Joann. Zach. Stollii 1690. f.

18. Cometographia. Scriptum hoc Hoockium male habuit, adeo, ut Cometarum figurās, ab Hevelio, ex propriis observationibus in ea descriptas, pro germanis non agnoverit. Leg. Opera Posthuuma Rob. Hoockii, publicata a Richardo Wallero, Londini 1705. f.

19. Prodromus Cometicus, Gedani, 1665. f.

In hoc Prodromo, Cometarum originem repetit ex vaporibus, & exhalationibus coelestibus, quae ex Sole & Planetis oriuntur. Quam sententiam sub examen eodem anno vocavit Petitus, libro gallice perscripto: *Dissertation sur la Nature des Cometes.* Scripsit interim Hevelius hunc librum occasione Cometae insignioris A. 1664. apparentis. Intercessit ipsi praeterea cum Auzuto aliqua controversia de positu illius Cometae

M 2

quem,

quem Hevelius sibi observasse videbatur, contra sententiam Gallorum, Italorum & Anglorum. Qua de līte passim legi possunt Ephemer. Erudit. A. 1666 a Nitschii latine translatae, p. 148.

20. De Nova Stella in cygno detecta.
21. De Nativa Saturni Facie.
22. Mercurius in Sole, A. 1661.

XXXI.

D. ERNESTVS GOTHOFR. HEYSEVS.

Impertivit huic primam lucem Anni cō Iōc LVII. dies VI. Martii, patremque habuit Abrahamum Heyseum, Diaconum primum ad aedem SS. Trinitatis, deinceps Pastorem Joannaeum, tandem Pastorem aedis Marianae Summae, Gēdani, percelebrem, qui obiit A. cō Iōc LXXX. Quamvis Heyseus noster Parentem dulcissimum matura fibi morte ereptum esse sentiret, eam tamen in studiis adhibuit diligentiam, ut dignus haberetur, qui A. cō Iōc LXXXII, d. XVI. Octobris in Academia Montispeſſulani summos in arte ſalutari honores acciperet, Membrumque Societatis Curiosorum, ab Anatomico Parifiensi percelebri Josepho du Vernay A. 1680, mense Februario ſancitae, renunciaretur. A. cō Iōc LXXXIII. d. xxv. Julii redux in patriam, extra officium publicum vitam degit, neque tamen defuit unquam iis, qui opem suam implorarunt, donec circa exitum Anni cō Iōc LXXXVII ad Physicae & Medicinae Professionem P. & Ordinariam, in Gymnasio patrio vocatus, anno statim inſequenti, d. XXII Januarii, praemissa Oratione aufſicali, de Me-

Medico Religioso, Introducente D. Sam. Schelgvigio, t. t.
Rectore Gymnasii, spartam sibi demandatam animose ag-
gressus est. Obiit A. cl^o l^oc xci, d. xx. Augusti, annum ae-
tatis xxxvi, munera Professorū vi, agens. Leg. ejus Vita, quae
ab Heyseo propria manu descripta, & typis expressa reperitur
sub finem Orationis funebris, a Benedicto Figkio, aedis Ma-
rianae Diacono, in ejus obitum habitae, Gedani. 1693. f. Add.
Praetorii Athen. Gedan. p. 145. sqq.

Scripta.

1. Disp. de *Autoxenia* seu spontanea morte, sub
Praesidio B. D. Sam. Schelgvigii, ab Auctore Respondente
habita, Gedani. 1678.

2. *Arenae Apollinares Montpelienses*, certaminibus
requisitis, pro brabaeo in Medicina reportando, tritae, Mont-
pelii. 1682.

3. *Descriptio Caftoris, maris, Gedani dissecti*, A. 1684.

4. *Descriptio Caftoris, foemellae, Gedani dissectae*,
a. e. Conf. de utraque descriptione Act. Erud. Lips. ad A.
1684, p. 361.

5. *Oratio Auspicalis de Medico Religioso*, cum P. P.
in Gymnasio constitueretur. Gedani. 1688. 4.

XXXII.

D. ENOCHVS HVTZINGIVS,

Editus in lucem est A. C. cl^o l^oc, honestissimis & spe-
catae fantaे parentibus, Patre ejusdem nominis, Pastore Jo-

M 3

an-

annitano Gedanensi meritissimo, anno c^o l^c xc xiiii defuncto. In Gymnasio patrio ad ampliora studia praeparatus, celebrem Academiam Rostochiensem salutavit, ibique A. c^o l^c xxix, d. xv. Novembris, in quod ipsum tempus Jubilaeum Academiae tertium incidebat, inter duo de viginti Viros, octavum tenens locum, summis in Philosophia honoribus, Decurione Ordinis Philosophici, Petro Saffio, insignitus est. A. c^o l^c xxv, in inclyta hac Vittembergensi Academia ab Summe Venerando Theologorum ordine, D. Friderico Balduino, Decano, SS. Theologiae Licentiatus renunciatus est. A. c^o l^c XXXIIIX, in Athenaeo patrio Logices & Ebraeae Linguae Professor declaratus, biennio post, munus Sacerdotis Reichenbergensis, in insula Gedanensium Stublaviensi, suscepit. Vix per biennium ea sparta defunctus, Reichenbergense Sacerdotium cum Rosenbergensi in Prussia ulteriore commutavit. Inde in Academiam Rostochientem reduci, a Seren. Dn. Adolpho Friderico, Duce Mecklenburgico, Professio Theologica demandata est. Qua dignitate permotus, Academiam hanc ad Albim perceperem repetuit, ibique A. c^o l^c XXXIIIX, d. XXVII, Augusti, Decano D. Jaboco Martini, a D. Wilhelmo Lylero, una cum quatuor competitoribus Balthasare Balduino, Martino Caselio, Simone Vrsino, & Michaele Behmio, SS. Theologiae D. creatus est, ac muneri deinceps Theologico, in Academia Rostochiensi, denuo quidem praefuit, sic tamen, ut locus inter Rev. Concilii Theologici Assessores ipsi non datur. A. c^o l^c LIII, M. Novembri, diplomate Serenissimi Ducis Adolphi Friderici stipatus, in Belgum tendit, Hagaeque

que Comitum, primariae Ecclesiae Lutheranae munus adi-
vit, anno tamen elapso ab Ecclesiae illius loci Collegio, pari
diplomate munitus, Duci suo Mecklenburg. remissus est. Ab
illo tempore, cum extrema soepe conflictatus paupertate,
orbem peragrare, opemque exterorum, denegatis ei a pa-
tria vitae praefidiis, implorare coactus est. Obiit tandem
Rostochii A. cl. Ioc LXXIIX, d. VII. Junii, ibique, honori-
fice, collatis ab optimo quoque pecuniis, terrae mandatus est.
Leg. Programma funebre, in ejus obitum consecutum, &
Rectore D. Aug. Varenio, tabulis publicis affixum, quod
Summe Vener. D. Georg. Henr. Goetzius Elogiis Theol.
Germ. p. 520. inferuit. Add. Plurimum Rever. Ephraimi
Praetorii Athen. Gedan. p. 67.

Scripta.

1. Libellus de Peste, ejusque Nomine, Descriptione,
Causa, Signis, Cura, Fuga, Historia, Capp. IIX. constans, Ge-
dani 1629. 4.

2. Christliche Trost-Predigt über das Evangelium von der
Wittwen Sohn zu Nain, in der Pfarr-Kirche zu Wittenberg A.
1625. gehalten. Rostock 1640, 4.

3. Christliche Predigt über das Evangelium am Sonnage
Invocavit, zu Groß-Zünder, den 13. Februarii 1630. gehalten.
Dantzig, 1630. 4.

4. Disputatio de Ministerio Ecclesiastico, Rostochii
1640. 4.

XXXIII.

XXXIIL

BARTHOLOMÆVS KECKERMANNVS.

Philosophus hic celeberrimus, & SS. Theol. Licentia-
tus vitam orsus est, A. C. cl^o l^o LXXIII, patremque natus
Georgium Keckermannum, ab honesta Keckermannorum
familia, Stargardiae in Pomerania oriundum, qui in aula
Barnini, Ducis Pomeraniae, multis annis honorifice habi-
tus fuit, postea vero inquietioris illius vitae aulicae pertae-
sus, Dantiscum venit, ubi Pro-Rectoris Scholæ Marianæ mu-
nus sustinuit, ac tandem ad mercaturam animum adjecit.
Ab hoc parente privatos intra parietes sollicite educatus, in
Athenaeo patrio sub institutione Jacobi Fabricii, Gymnasii
Rectoris, egregias in literis fecit progressiones. Anno aetatis
xlii. in Academiam Vittembergensem missus, per biennium
in studia tum philosophica, tum theologica strenue incubuit.
Hinc Lipsiam petiit, mensesque ibi sex commoratus, Hei-
delbergensem Academiam salutavit, ubi, impetrata ab or-
dine sapientum lauru Philosophiae, a Friderico IV. Elect.
Palat. ad gubernandam classem tertiam illustris Paedagogii,
vocatus est, mox etiam Praeceptoribus Collegii philosophi-
ci adscriptus, tandemque in eadem Academia Professioni
Linguae sanctioris praefectus est. Defuncto Dantisci Petro
Loffio, Magnificus Reipubl. Gedanensis Senatus, cui erudi-
tio civis hujus satis nota atque perspecta erat, A. cl^o l^o xcvi
literis, publico nomine scriptis, eum ad Pro-Rectoris in A-
thenaeo patrio munus honorifice invitavit. At ille tamen
morem gerere non potuit, existimans, se Academiam Hei-
del-

delbergensem absque summo dolore & studiorum dispendio relinquere haud posse. A. cl^o locⁱ ab eodem Senatu patrio rursus ad Professionem illam in Gymnasio publicam vocatus est. Qua repetita vocatione accepta, solum prius vertere noluit, quam in Theologia summi honoris capessendi Licentiam A. cl^o locⁱⁱ, d. XXII. Martii, sub D. Davide Paro adeptus esset. Quo facto, Heidelberga in patriam rediit, dilatis tamen propter pestem lectionibus publicis, hoc anno officii partes obire non potuit, cumque Pro-Rectoris in se recipere munus modeste recusasset, Philosophiae utriusque Professor constitutus est. Quod munus tanta prudenteria, tantoque gessit studio, ut intra triennii spatium totum Philosophiae orbem absolvisse dicatur. Haud ullus liber doctior lucem aspicere poterat, quem non magna sollicitudine evolveret ac perlectitaret. Factum hinc, ut illa in studiis intemperie, morbum hypochondriacum, ipsamque mortem sibi acceleraret A. C. cl^o loc^{ix}, d. XXV. Iulii, annum aetatis XXXVII agens. Imagini Keckermanniae, in forma octava editae, sequens Epigramma, a Petro Janichio, Colbergensi-Pomerano, subiunctum legitur:

Triginta & septem nondum compleverat annos

Keckermannus, ita conspicendus erat.

Enituit blando veneranda modestia vultu,

Gratiaque in tenero corpore summa fuit.

Ingenium solers, mens enthea, vivida Mneme,

Doctrina excellens, pectus amansque Dei.

Legantur de nostro Melch. Adami Vitae Philosoph. Germ.

N

p. 232,

p. 232, edit. Francof. ad Moenum A. 1706. f. Ephraimi Praetorii Athen. Gedan. p. 46. sq. Quibus add. Zeilleri P. II. Script. Hist. p. 80. Vossius de Hist. Graecis, p. 223.

Scripta.

Horum, praesertim Philosophicorum, cum satis ingens numerus sit, singula hic recensere supersedeo, idque hoc magis, quo diligentius pleraque omnia ejus scripta Philosophica, sub Systematis Systematum titulo, cura Joannis Henr. Alstedii collecta, prodierunt Hanov. 1614, Tomis II. in 4. majori. Theologica ejus Scripta haec fere sunt:

1. Carmen Heroicum de S. Angelis. Vittemb. 1590. 4.
2. *Zwene Christliche Predigten vom Begräbniß Christi, zur H. Dreyfaltigkeit in Dantzig gehalten.* Gedani. 1610. 4.
3. Systema SS. Theologiae. Colon. Allobrog. 1611. 8.
Edidit Adamus Goslavius a Bebelno, Eques Polonus, Refutationem eorum, quae Bartholomaeus Keckermannus L. 1. Systematis hujus, adversus eos, qui folium Patrem Domini nostri J. C. esse illum Deum Iraelis ; Filium vero Dei, neminem alium praeter & ante eum, qui ex Maria Virgine est natus, confitentur, disputat. Praemissa est Autoris Dedicatio, Amplissimo Senatui Gedanensi inscripta, Krassoviae 1607. Rectius est ille Liber Racoviae 1613. 8.
4. Praeparatio ad S. Synaxin. Hanov. 1611. 8. &
1617. 8.
5. Rhetorica Ecclesiastica. Hanov. 1613. 8.

XXXIV.

XXXIV.

LVCAS de LINDA,

Reipublicae patriae a secretis fuit, & obiit A. cl^o I^oc LX,
d. XVI. Octobris, aetatis XXXV. Hujus summam in stu-
diis diligentiam, praemissis nonnullis, de ardua ad culmen
honoris via, versibus sequentem in modum Joachimus Pa-
storius P. I. Sylvarum, p. 107. decantavit:

Tu cultae *Lindianæ* gentis surcule,
Et literatae svave Corculum gregis,
Generose *Luca*, hanc institisti semitam
Laborioso semper, & fausto pede.
Nunquam voluptas avocavit devia,
Non & veternus desidem te sponit.
Instas tibi usque, nil moratus taedii
Molestias, nullique cedens arduo. (*)

Scripta.

I. Descriptio orbis & omnium Rerum publicarum.

Christianus Gryphius, Rector apud Vratislavienes
Gymnasii D. Mariae Magdalena celeberrimus, in Dis-
sertatione Isagogica, de Scriptoribus, historiam Sec. XVII
illuminantibus, edita Lipsiae, A. 1710. 8, praefationis
p. 9. observat, Lucam de Linda in hac Descriptione
Orbis cum Galli cuiusdam vitulo aravisse, qui sub li-

N 2

te-

(*) Alludit ad anagramma ex ejus nomine.

teris D. T. V. Y. librum edidit, quem nominat *Les Etats, Empires & Royaunes principales du Monde*, quem & postea sub tit: *Archontologiae Cosmicae latine transtulit Joann. Ludov. Gothofredus, & Germanice cum continuatione edidit Georgius Christophorus Haynius.*

2. *Eulogia ad nomina Clarissimorum, Excellentissimorumque Virorum Academiae Vittembergensis, teste Wittienio, Diarii Biograph. P. II. p. 83. a.*

XXXV.

M. PETRVS LOSSIVS.

Natus hic est A. C. cl^o l^o LXXIIX, d. XXV. Julii, patre M. Petro Loffio, qui primo Inspectorem Stipendiatorum Illustr. Ele&t. Saxoniae Lipsiae, postea Professorem Philosophiae & Con-Rectorem instaurati Gymnasii Gedanensis egit, tandemque Pastor Wotzlaviensis in Daniſcanorum insula Stublaviensi, A. cl^o l^o c^o II peste consumtus, obiit. Quam male hic & contra institutionem Christi, aliquando S. Caenam administraverit, vide sis apud Hartknochium, H. E. Pr. L. III. c. V. p. 773. Sed revertimur ad hunc ejus filium, qui annum aetatis agens XIIIX, in locum Danielis Asarici, Professoris Philos. & Bibliothecarii, in Gymnasio patrio, suffectus est. A. cl^o l^o c^o XIV, Graecae Linguae professionem sustinuit. Quid? quod ex Praeterio l. c. p. 54. 55, constet, eum quoque Oratorium profanam, Physicamque pariter auditoribus suis praelegisse. Obiit tandem A. C. cl^o l^o c^o XXXIX, d. XXVII. Septembris, aetatis LI.

Scri-

Scripta.

Disputationes varii argumenti: (1) De nomine Physices. Ged. 1627. (2) De Principiis Rerum Naturalium. Ibid. 1627. (3) De affectionibus corporum naturalium, Motu, Loco, & Tempore. Ibid. a. e. (4) De Fossilibus & metallis. Ibid. 1630. (5) De Lapidibus & Gemmis. Ibid. 1631. (6) De *Balgebchomuomachia* Homeri. Ibid. 1631. (7) De succis & terris mineralibus, Ibid. 1633. (8) De Motu, Ibid. a. e. (9) De sensu & sensibili, Ibid. 1634. (10) De Fortitudine, Ibid. 1634. (11) De Virtutibus homileticis, Ibid. 1636. (12) De Putredine. a. e. (13) De Coelo. Ibid. a. e. (14) De Fulmine in Genere; cum auctario de Fulmine A. 1636, d. 12. & 13. Julii, itemque d. 5. Augusti Gedani facto. De quo Leg. Reinoldi Curicke Descript. Vrbis Dantisc. L. III. c. XXVI. p. 279. b.

XXXVI.

HENRICVS MARTINIVS, (*)

Medicinae D.^r & Ducis Brigensis in Silegia Archiater, qui obiit A. C. cl^o loc^o LX xv, d. x. Februarii. Leg. Wittenii Diar. Biograph. P. I. ad A. citatum.

Scripta.

1. Anatomia Vrinae Galeno-Spagyrica, A. 1659.
2. Ars pronunciandi ex Vrinis, tam rationalis, quam mechanica.

N 3

XXXVII.

(*) Non est confundendus cum *Joanne Martinio*, quem Koenigius Biblioth. V. & N. p. 514, pariter Dantiscanum nominat, illique tribuit Observationes in Malachiam,

XXXVII.

JOSIAS MENIVS. (*)

Hunc Magistrum nominat Plur. Rever. Dn. Ephraim Praetorius, Athen. Gedan. p. 228, eumque A. cīcī LXIII. Reetorem fuisse Gymnasii Elbingensis, ex Professorum Gedanenium scripto, de Germanicis Fabularum actionibus, D. Joanni Placotomo, A. cīcī LXIV opposito, probat. Ad quam Rectoris spartam, a Bochmanno relictam, Josiam nostrum accesisse A. cīcī LII, idem colligit, eum vero hinc A. cīcī

LXIV,

(*) Non est confundendus (1) cum *Justo Menio* Superintendente Isenacensi, cuius vitam praeter alios biographos prolixè descripsit Christianus Franciscus Paullinus, *Syntagma Rerum & Antiqu. Germanicarum*, p. 137. sqq. eumque humani quid fuisse passum, dum Catechismum Lutheri reforvit, minime dissimulat. (2) Cum *Fridericu Menio*, Prof. Juris in Acad. Doerptana, cuius *Historischer Prodromus des Lieffländischen Rechtens und Regiments* prodiit Doerptae 1633. 4. (3) Cum *Nicolaio Menio*, Pastore Custrinensi, qui obiit 1611, & in Marchia pro omnipraesentia Carnis Christi strenue pugnauit. (4) Cum *M. Matthias Menio*, Dantiscano, vel fratre, vel filio suo, Calendariographo & Astronomo insigni, primo in Gymnasio patrio, postea Regiomonte Prof. P. Mathematum, qui, peste infectus, diem suum obiit A. cīcī cl. d. i. Junii, aet. 57. Legantur Praetorii Athen. Gedan. p. 37. Hic Menius, Bartholomaei Sculteti, Gorlicensis, Gnomicen germanicam, ex editione Gorlicensi, A. 1572, f. manu sua dedicavit Sebastiano Theodorico, Med. D. & Mathem. P. P. Vittemb. Praeceptoris suo, quod exemplar extat in Bibliotheca publica Vittembergensi.

LXIV, d. VII. Martii discessisse, a Senatu exauctoratum, ex MScto quodam confirmat. Ceterum neque hoc omittendum esse duco, familiarem hunc Menium Philippo Melanchthoni fuisse, quod Epistolae Melanchthonis, ad eum non solum datae, sed & ad D. Joannem Placatomum de Josia scriptae satis testantur. Sic enim A. CIPOLI, Nonis Juliis ad Doctorem nominatum scribit: *Tibi Josiam Menium commendo, teque oro, ut apud Clarissimum & Magnificum Virum, Dn. Joannem a Werden causam ejus agas, ac petas, ut Adolescentis modestis studia iuventur. Specimen ingenii (quod infra recensui) & ipse Dn. a Werden, & tu ex carminibus, quae mitto, judicare poteritis. Dux Megalopurgensis donabat adolescenti decem Ioachimicos.* Et alibi in Epistola, d. 13. Octobris ejusdem anni, frequentem in modum ad Placatomum scribit: *Josiae studia tibi commendo, quem jussi rursus interpellare Virum Magnificum Dn. Joannem a Werden. Sed opus est nobis tuo patrocinio. Mitto igitur tibi ipsius poëma.* Extat quoque Epistola Melanchthonis ad Menium ipsum, qua eum stimulat, ut adolescentibus suis regulas grammaticales inculcat, scribens: *Non mihi plus sapientiae & judicii sumo, quam quantum fuit in Quintiliano, de quo scriptum est: Quintiliane vagae moderator Summe iuventae. Is vult adolescentes grammaticales regulas ita discere, ut intelligant, quid recte dictum sit, & non recte dictum sit. Quare valde te bortor, ut assiduitatem in illis regulis inculcandis & reposcendis praestes.* Leg. Epistolae Philippi Melanchthonis, Lugd. Batav. 1647, 8. junctim editae, p. I. 285, & 290.

Scri-

Scripta.

1. Allegoria picturae Georgii, significantis Principem
pium & salutarem, carmine descripta, Vittemb. 1551. 4.

2. Elegia de Excubiis Angelicis, scripta ad Magnifi-
cum Virum, sapientia & virtute praefantem Dn. Joann. a
Werden, Equitem auratum, Burggrarium, & Consulem in-
clytae urbis Gedanensis. Vittemb. 1551. 4.

3. Elegia ad eundem, in qua, praemissa ejus laude,
ipsi quovis modo studia sua commendat. Vittemb. 1551. 4.

4. Elegia de conspectis in coelo imaginibus, non pro-
cul a Brunsviga A. 1553. 4.

XXXIX.

JOANNES MOCHINGERVS. (*)

Editus hic in lucem est A. C. cīc 1551, d. xx. Martii,
jactisque in Gymnasiis, tum Toruniensi, tum Gedanensi
literarum tyrocinii, celebres has ad Albim Athenas A. cīc 1550
xx petiit, ibique per quadriennium commoratus, vi-
sa Batavia, Anglia, Gallia, in Germaniam rever-
sus est, & Argentorati per biennium substitit.

An-

(*) Ομώνυμος habet Martinum Mochingerum, artis salutaris D.
Thoruniensem Burggrarium Regium ac Prae-Cos. a Sigis-
mundo III, Rege, in comitiis publicis A. 1588. in numerum
nobilium Poloniae receptum, qui legatione Bibliothecae
propriae, Thoruniensi Bibliothecae illatae, nomen suum
aeternitati consecravit. Leg. Hartknochii H. E. Pr. L. IV.
c. V. p. 923.

Anno cō loc xxix, d. xvi. Novembris in patriam redux,
anno mox subsequente ad aedem Catharinalem Diaconus
constitutus, moxque Professor Eloquentiae in Gymnasio
patrio simul renunciatus est. Duplicem vero hanc spartam
mors eum resignare jussit A. cō loc LII, d. XII. Octobris, aet.
L. ministerii XXIII. Leg. Wittenii Mem. Philos. P. II. p. 136.
Ejusd. Diarii Biograph. P. I. ad A. citatum, Dn. Ephraimi
Prætorii Athen. Gedan. p. 71, & Descriptio vitae ejus, sermo-
ni funebri, in obitum nostri a Walthero Magiro habito, an-
nexa.

Scripta.

1. Oratio de Nuptiis Gallicis famosis, Vittemb. 1622. 4.
 2. Discursus Philologicus de Nominibus Dei Hebraicis, Biblicis & Rabbinicis, Vittemb. 1623. 4.
 3. Luctus, seu Planctus Senatus Populique Gedanensis, Oratione, in Gymnasii patrii Auditorio Maximo 1632. d. v. Maji habita, descriptus, Dantisci 1633. f.
 4. Oratio panegyrica super Electione Vladislai Sigismundi, A. 1632, d. X. Decembris habita. Ibid. a. e. f.
 5. Supplicatio Vrbis Gedanensis, in honorem D.O.M., & memoriam Vladislai IV, pro conservata Borussia & pace restituta, in panegyri oratione explicata 1635, d. 27. Septembris. Dantisci. 1635. f.
 6. Gratiarum actio pro Conservata Borussia. Ibid. A. e. f.
 7. Oratio ad famam semper prosperam Vladislai IV, Gedani 1648. f.
 8. Oratio, in obitum Regis Vladislai IV, nomine totius Senatus Dantisci habita, prodiit Dantisci 1648. f.
- O
9. Idea

9. Idea Oratoris boni & Rhetoristae industrii, Ibid.
1641. 12.
10. Oratio Panegyrica in Electionem Joannis Casimiri, Regis, Ibid. 1649. f.
11. Exclamatio Panegyrica super Gymnasii Gedanensis Natali Novo, quem dies 22 Decembris, A. 1643 ruentis, attulit. Dantisci. A. e. f.
12. Sylva Floridorum e Dissertationibus Rheticis, super Cicerone, habitis. Gedani 1637. 4.
13. Hermathenae Gymnasii Gedanensis, seu Programmata in unum fasciculum collecta, Gedani, 1651. f.
14. Oratio pro Introductione M. Michaelis Falckii, ad Prof. Logicæ &c, Ibid. 1651. f.
15. Iusti Lipsii Institutio & Epistolica & Oratoria, junctim edita, Ibid. 1652. 12.
16. Germanica ejus Scripta, ut & MScta latina recenset Plur. Rever. Ephraim Prætorius, l. c. p. 73.

XXXIX.

JOANNES GOTTLIEB MOLLERVS, (*)

SS. Theologiae D. & in illustri Varniacâ Academia Graecæ Lingvae, in Athenaeo vero patrio Gedanensi Philosophiae pri-

(*) Patrem natus est M. Salomonem Mollerum, itidem Gedanensem, primum ad Ædem SS. Trinitatis in patria Symystam, postea ad D. Joannis Pastorem, qui obiit A 1687, d. 19. Junii, aet. 46. Quid ceteroquin viri eruditæ, apud exterò quoque, de eodem senserint, vel ex hoc unico
Ro.

primae & practicae Prof. P. Ord. & Bibliothecae publicae Praefectus longe celeberrimus, lucem hanc adspexit, A. C. cl^o Ic LXX, d. IV. Januarii. Edito, Praeside B. D. Sam. Schelvgvio, specimine valedictorio, de Materia Baptismi, tum coelesti, tum terrestri, & salutata prius in itinere Academia Regiomontana, Kilonensem Academiam petiit, ibique vestigia celeberrimorum Doctorum, Christiani Kortholti, Christophori Franckii, aliorumque virorum secutus est. Rostochium deinde delatus, Justum Christoph. Schomerum, & Summe Rever. D. Joannem Fechtium audivit. A. cl^o Ic xciii, d. xxx. Martii, ipso illo tempore, quo Svecia Evangelicae doctrinae primum Seculum solennibus ritibus celebrabat, summum in Philosophia gradum, in Academia Gryphica capeffivit. Hoc honoris titulo ornatus, Rostochium reversus, incredibili quadam diligentia, tum disputando, tum docendo, partibus Magistri Docentis defunctus est. Quadi-

O 2

li-

„Rostochiensium elogio colligi potest: Vir ob singularem excellentemque eruditionem ad Academias aliasque functiones expetitus, nisi summum amorem, quo ipsum Joannaea Ecclesia prosequuta est, officiorum splendori praeferre maluisset. Leg. Programma funebre Academiae Rostochiensis, in obitum D. Joannis Gottliebi Mollerii confectum, quod reperies apud Pippingium Mem. Theol. Decade IX, Mem: 84. p. m. 1392. Alius adhuc in Historia literaria occurrit Mollerus, Dantiscanus, cui prænomen Joannis, & fuit M. D. & Practicus in Patria circa seculi superioris annum LXVI, cujus Epistolae, de Experimentis suis circa Chirurgiam infusoriam dantiscanis, occurrit fragmentum in Joannis Dan. Majoris Deliciis, ejusdem argumenti, hybernis A. 1667. editis, p. 24.“

ligentia Amplissimus Senatus, Academiae Rostochiensis Compatrius, permotus, eidem A. clo loc xciv Professio nem Graecae linguae obtulit, quam deinceps spartam, praemissa Oratione solenni, de Amplissimis Lutheranorum in graecam literaturam meritis &c. d. XV. Junii A. citati aggressus, eidem usque ad Annum clo loc xcvi. summa vigilantia praefuit, hoc enim anno ab Magnifice Reipublicae patriae Senatu ad munus supra memoratum, in Gymnasio Gedanensi vocatus, & d. XII. Julii solenni more introductus est. A. clo loc xcvi. svasu magnorum Patronorum Rostochium repetiit, ibique d. XXIII. Junii Doctoris Theologi titulo ornatus est. Redux in patriam, muneris sui Philosophici partibus ad beatam usque analysin summa fidelitate & diligentia defunctus est, ad Annum nimirum clo loc xcix, d. XI. Julii, cum vivendo consumisset annum xxviii, & menses vi, addito insuper biduo. Leg. Programma funebre Academiae Rostochiensis jam citatum, quod simul multa eademque egregia Virorum, eruditione clarorum, judicia de nostro exhibit. Add. Programma funebre Rectoris & Professorum Gymnasii Gedanensis pariter in ejus obitum conscriptum, & Dn. Praetorii Athen. Gedan. p. 151.

Scripta

Præter Disputationes, quas recensent Pippingius l. c. & Praetorius l. c. eo vel procurante, vel auctore prodierunt sequentia:

1. Pauli Sarpii & Isaaci Casauboni Epistolae, cum additamentis, Rostochii 1694.

2. Joannis Henrici Boecleri Historia Vniversalis, IV Se-

Seculorum, cum praefatione Isagogica, & historia vitae scriptorumque Boecleri. Ibid. 1695.

3. Manuale Homileticum Synopticum, Ibid. 1666.
4. Martini Chemnitii succinctae Theses in plerosque Locos Theologicos, cum praefatione, ibid. 1697.
5. Idea Logicae Schelgvigianae, Gedani 1697. f.
6. Dodecas Disputationum Metaphysicarum, ibid. 1697. 4.
7. Dodecas Disputationum Ethicarum contra Spino-
sam. ibid. a. e.
8. Joannis Boecleri libellus memorialis Ethicus, in
ufum Athenaei Gedanensis recusus, ibid. A. e.
9. Edidit quoque B. Parentis sui, supra laudati Gott-
geheiligte Kahr-Freytags-Andachten, XII Concionibus absolu-
tas, Rostochii 1665. 12. In MSctis haerent (1) De dupli-
c. Lutheri Versione Biblica. (2) De Historia Concordan-
tiarum. (3) De Baronio, antequam extitit, refutato. (4)
De Einsero Plagiario. (5) De Goulartio, Flacii Deprava-
tore. (6) De omnimoda & Historicarum & Dogmatica-
rum Depravationum, detectione. (7) De Gedano Literato.

XL

CONRADVS NEUFELDIVS,

Liberalium artium Magister, Scholae cathedralis Regiomontanae Rector, natus A. C. clo Ioc xxiii, denatus A. clo Ioc LVI, d. 28, Januarii. Wittenius Diarii Biograph. P. I.
ad A. citatum, fere sequentia ejus exhibet

O 3

Scri-

Scripta.

1. Vindiciae Manualis Prutenici, A. 1652. 4.
2. Dispp. IV. de Origine Animae Humanae per Tra-
ducem.
3. Dispp. III, de Existentia.
4. Dispp. de Legibus.
5. Dispp. de Causa per accidens.
6. Apologiam contra D. Dreierum.
7. De Octavo miraculo mundi, A. 1653. 8.

XLI.

M. GEORGIVS NEUFELDIVS,

Filius fuit Georgii Neufeldii, gente Cöslino-Pome-
ranorum, Gymnasii Gedanensis Professoris Human. &
Oeconomiae Convictorii publici praefecti, qui obiit A. cl
Ioc LV, d. VI. Martii, cum annum aetatis LXXI exegisset.
Ab hoc Parente Georgius noster bene feliciterque institutus,
A. cl Ioc XLIX. sub Decurione Ordinis philosophici, D. Jo-
anne Scharffio, hic Vittembergae summos in Philosophia
honores nactus est. A. cl Ioc LIII, d. XIII. Martii ad Philo-
sophiae instrumentalis & practicae Professionem Ordinari-
am in Gymnasio patrio, & Bibliothecariatum ejusdem Rei-
publicae vocatus & introductus est. Defunctus est A. cl Ioc
LXXIII, d. II. Augusti, aetatis XLVIII, muneris XXI. Conf.
Maxime Rever. Dn. Ephraimi Praetorii Athen. Gedan. p. 112.

Scripta.

- I. Oeconomico-Politicarum controversiarum Trias
1. & 2. Gedani. 1656.

2. Nu-

2. Nucleus Logicae Polemicae, XX, Dispp. 1657. 8.
3. Sylloge thesum Logicarum. Ibid. 1657. 8.
4. Trifolium Scholasticum in memoriam festivitatis secularis Athenaei Gedanensis, Gedani. 1698. f.
5. Logica Erotematica, Ibid. 1660. 8. recusa, ibid. 1666. 8.
6. Sylloge thesum Pneumaticarum Gedani 1666. 8.
7. Tractatus de Causa & Causato, Exercitationibus V. absolutus. Gedani. 1669. 8.
8. Metaphysica Synoptica, Ibid. 1669. 8.
9. Logica Synoptica. Ibid. 1672. 8.
10. Disputationes varii argumenti complures, quas recensitas reperies apud Dn. Praetorium l. c.

XLII.

M. HENRICVS NICOLAI.

Natus hic est A. C. cl^o I^ocv, die vii. Maji, Patre Henrico Nicolai, per tringinta annos civitatis primariae Gedanensis Secretario, qui, cum in hoc suo filio felix ac divinum prope animadverteret ingenium, sedecim vix annorum natum in Academiam hanc Vittembergensem misit, totumque Musis consecravit. Tanto ibi in literas incubuit studio, ut D. Jacobo Martini Praeside disputationem, proprio marte elaboratam, de Magicis Actionibus publice defenderit. Per triennium ibi commoratus, visis primum Lipsia, Jena, Altorfio & Ingolstadio, A. cl^o I^ocxxvi Marpurgum venit, ibique laurum Philosophicam decerpfit. Qua Academia relata, multisque locis celeberrimis perlustratis, Rostochium quoque

quoque salutavit, ubi per integrum triennium familiaritate D. Cothmanni, Tarnovii & Quistorpii usus est, & tantas sibi eruditionis opes acquisivit, ut quemlibet in sui amorem & admirationem rapuerit. Factum hinc, ut ab Magnifico patriae Senatu ad Professionem Philosophicam, in Gymnasio subeundam, in locum Andreae Hoieri vocaretur, qua vocatione accepta A. clo lcc xxx, d. vi. Septembris more solenni per L. Christoph. Riccium, Gymnasii Inspectorem introductus est. Hac sparta tanta diligentia & laude defunctus est, ut semel iterumque gradus Theologiae Doctoris ipsi sine ullis sumtibus tum a Georgio Wilhelmo, Principe ac Electore Brandenburgico, tum a Georgio, Comite Hassiae oblatus sit, quem tamen titulum detrectasse, & Magistri nomine contentus fuisse dicitur. A. clo lcc LI, propter inobedientiam erga Senatum Magnificum remotus ab officio, in Gymnasio Elbingensi SS. Theol. & Philos. deposito Elbingensi munere, Professor Honorarius constitutus, nec multo post Sereniss. Electori Brandenb. a Consiliis Ecclesiasticis fuit. Anno clo lcc LIX, Gedanum rediit, deque motis hactenus super Irenico aliisque libris suis syncretisticis controversiis, colloquium ab Rev. Ministerio sibi expetiit. De quo legatur Hartknochii H.E. Pr. L. III. c. X. p. 843. sqq. Anno exeunte clo lcc LX, cum Henricus noster vitae suae finem appropinquare sentiret, ad Nathanaelem Dilgerum misit, petens, ut adveniret, eumque cum Deo & Ecclesia reconciliaret. Dilgerus, accedens ad Nicolai, graviter eum admonuit, ut suam non tantum conscientiam & totam vitam, sed & praesertim sua scripta sedulo inquireret & examinaret. Et, cum Henricus noster responderet, multa scriptis suis

suis esse afficta, quae sibi ne per somnium quidem in mente venerint, Dilgerus regerebat, tametsi id in aliquibus rebus obtigerit, tamen id de omnibus nequaquam dici posse, siquidem ejus scripta contrarium satis demonstrent. Nicolaus obvertebat langvorem suum, ob quem se non multa loqui posse dicebat, & nescire se, num unica sibi vivendi hora supersit. Dilgerus vero, urgens rei necessitatem juxta ac utilitatem, denuo eum ad seriam adhortabatur pœnitentiam. Quibus monitis Nicolai tandem locum dedit, responditque; si quidam errores in suis scriptis occurrant, rejiciantur. At, Dilgerus, ea qua polluit prudentia, hypothetica hac responsione nequaquam contentus, stimulabat eum, ut categorice & absolute confiteretur, scripta sua erroribus esse obnoxia. Ita est, dicebat gemebundus Nicolai, rejiciantur, ὁ Θεὸς ἡ λάθη μοι τῶν αἰματῶν. Dilgerus haec audiens, advo-
labat ad M. Mich. Falckium, eumque ut testem hujus palinodiae secum afferebat, colloquiumque suum cum Henrico repetebat. Quod, cum nimis prolixum & rigorosum Nicolai videretur, tandem anxie illos alloquebatur: Domini, inquens, ergone mihi viaticum sacrum denegabis? At illi respondebant, minime se illud ipsi denegaturos esse, si modo prius veram pœnitentiam egerit. Subscripta itaque ab eodem formula revocationis, ipsoque resipiente, Dilgerus eum Sacra Synaxi ad beatam analysin praeparavit. Paucos post dies placide, Anno nimirum cloīc LX, d. XXIX Decembris, aetatis LVI coelebs obiit. Plura, qui de nostro scire cupit, adeat Hartknochit*m* l. c. p. 835; Wittenii Memor. Philosoph. p. 379; Descriptionem vitæ ejus, Orationi funebri

P

ab

ab Nathan. Dilgero in ejus obitum habitæ, annexam. Quibus addantur Summe Rever. Ephraimi Praetorii Athenae Gedanens. p. 80. sqq.

Scripta.

1. Gymnasium Logicum per Diatrib. XVI. Gedani 1632. & 1633. 4.
2. Logicae Aristotelicae compendium. Gedani 1635. 12.
3. Gymnasium Logicum repetitum. Ibid. 1640. 4.
4. Irenicum, s. de differentiis Religionum conciliandis, commentatio. Ibid. 1645. 4. De quo leg. Hartkn. l. c. p. 837.
5. Defensio Irenici contra censuram Rever. Ministerii Gedanensis, Elbingae 1651. 4. cui quidem scripto nomen suum non præfixit, interim tamen eum Auctorem hujus esse, D. Bottfaccus in notis ac Responsionibus Apologeticis affirmat.
6. Pansophia Liberalis, 1646. 4.
7. Logica Contracta, A. e. 4.
8. Metaphysica Contracta 1684. 4.
9. Aliaque scripta quamplurima, quæ, una cum MSctis, recenset Dominus Ephraim Praetorius. l. c.

XLIII.

JOACHIMVS OELHAFIVS,

Artis salutaris D. Reipublicae Gedanensis patriæ Physicus Ordinarius, & Gymnasii ibidem Professor Anatomiae Extraordinarius, obiit A. clc lcc xxx, d. xx. Aprilis, annos ætatis habens LX. Conf. Dn. Ephr. Praetorii Athen. Gedan. p. 51.

Scripta.

Scripta.

1. Disp. De Usu Ventriculorum Cerebri, Gedani 1616. 4.
2. Disp. De Foetu Humano, Ibid. 1607. 4.
3. Disp. De Seminario pestilenti, intra corpus vivorum latitante, Gedani 1626. 4.
4. Disp. An ventriculi Actio primaria sit Chilosis, Ibid. 1630. 4.
5. De Usu renum *εὐδοξα & παράδοξα*. it. Theorematum de partibus Abdominis. it, Praelectiones & Disputationes de Corde & Venarum principio, quae allegat Eichstadius in Colleg. Anatom. Disp. XVI. Disp. IV. Coroll. 2. Disp. III. qu. 27.

XLIV.

PETRVS OELHAFIVS, (*)

Patruus D. Joachimi Oelhafi modo laudati, natus est
A. cōlō xcix. d. xix. Augusti. Philosophiæ primum Magister

P 2

An.

(*) Non est confundendus (1) cum *Joanne Christoph. Oelhafio*, JCto, cuius extat Discursus ad L. 2. § 43, de O. J. Basilea A. 1627 editus, quo cum Joachimum nostrum confudit J. C. Beumannus in Catalogo Bibl. Francof. p. 331. sq. dum ejus Seminarium pestilentiale modo nominato Joanni Christophoro tribuit, uti recte observavit Clar. Joannes Mollerus, Homonymoscop. p. 708. (2) cum *Nicolao Oelhafio*, Medico Regio & in Republica Gedanensi Physico Ordinario, cuius Elenchus plantarum circa Dantiscum sua sponte nascentium Stetini A. 1643. prodiit. Taceo plures ejusdem nominis viros eruditos, quos Wittenius, Koenigius aliique exhibent.

A. cl^o I^c xx. d. xxv. Maji Rostochii creatus, Regiomonte postea tum disputando, tum e suggesto sacro perorando saepe diligentiam suam comprobavit, hinc factum, ut Alumnorum ibidem Electoralium Inspector Vicarius renunciatus fuerit. Studio Theologiae relicto, animum primo scientiae medicae, postea vero studio Juridico & politico consecravit, quod tanta arripuit auiditate, ut ob suam in eo eruditionem, dignus habitus fuerit, qui primo Reipublicae patriae Secretarius, anno deinceps cl^o I^c xxxvii, d. vi. Maji J. V. & Histor. Prof. P. Ordin. in Gymnasio patro, ejusdemque Inspector constitueretur. Qua honoris sparta ornatus, Regiomontum petiit, & A. cl^o I^c XL, in utroque Jure Doctoris titulum naestus est. A. cl^o I^c LIV, d. XXVII Decembris, aetatis LV, & V fere mensium, mortalitate exemptus est. Leg. Wittenii Diarii Biograph. P. i. ad A. citatum, Plur. Rever. Ephraimi Prætorii Athen. Gedan. p. 85.

Scripta.

1. Sciagraphia Systematis Jurisprudentiae Romanae, Gedani. 1640. 4.
2. Exercitationes Justinianeae XVI, quae junctim prodierunt Gedani 1640. 4.
3. Collegium Ethicum, cui annexa Sciagraphia accurati Systematis Ethici, Gedani, 1642.
4. Exercitationes Justinianeae per Disp. XII, repetitæ, Gedani, 1640. 4.
5. Plura vide ap. Wittenium, & Prætorium I. c.

XLV.

XLV.

M. GEORGIVS PASCHIVS,

Philosophiæ primæ ac Moralis Professor Ord. & SS. Theologiae Extraordinarius in Academia Kilonensi celeberrimus, natus est A. clo loc LXI, d. xxiii, Septembris, patremque habuit Henricum Paschium, mercatorem in civitate Gedanensi florentissimum. Jaetis in lyceis patriis studiorum fundamentalis, A. clo loc LXXVI Grudentum, lingvæ polonicae adiscendæ causa a parente missus est, ubi intra semestris spatium tantam ejus lingvae sibi acquisivit facultatem, ut alios eam docere potuerit. Biennio post redux in patriam civibus Athenaei Gedanensis adscriptus est, & plus una vice disputando sub Ægidio Strauchio, & Sam. Schelvgvio ingenium literis perpolitum prodidit. A. clo loc LXXXI Academiam Rostochiensem salutavit, & anno insequente celebrem hanc ad Albim Academiam petiit, ubi A. clo loc LXXXIV, visa primum Regiomontana Academia, summos in Philosophia honores capessivit, & tam disputando quam docendo auditorum gratiam non minimam sibi comparavit. Hinc factum, ut in numerum Adscriptorum Ordin. Philos. Vitemb. reciperetur. Peregrinas quoque terras visitare cupiens, perlustratis primum Altorfio, Tubinga, Argentorato, Giessa, Marpурго, aliisque locis, tandem per aliquod tempus Leydæ substitit, qua relicta Parisiense & Anglicanum solum peragravit. Hinc repetiit Germaniam & præsertim Guelpherbytum & Helmstadium concessit, tandemque Kilonium venit, & supra nominatum munus Professorium

P 3

An.

A. cīc 15c ci obtainuit. A. cīc 15c cvi Professionem Theol. Extraordinariam impetravit, A. cīc 15c cvii d. xxx Septembris defunctus, postquam vivendo fere consumisset annum LVI. Leg. Joannis Francisci Buddei *Algemeines Historisches Lexicon*, sub lit. P.

Scripta.

1. Schediasma de curiosis hujus seculi Inventis, quo-
rum accuratori cultui facem prætulit Antiquitas, Kilon.
165. 8.
2. Inventa Nov-Antiqua, Lipsiæ. 1700. 4.
3. Disp. de Paradoxo Morali: Et qui accipit, & qui
nihil, vel pauca dat, liberalis est. Kilon. 1702. 4.
4. Disp. de Fabulis Romanensibus Antiquis & Re-
centioribus, Ibid. 1704. 4.
5. De Fictis Rebus publicis, Ibid. 1705. 4.
6. De Philosophia characteristicā & Parænetica, Ibid.
1705. 2.
7. Disp. de Re Literaria, pertinente ad doctrinam mo-
ralem Socratis, Ibid. 1706. 4.
8. Brevis Introductio in Rem Literariam, pertinentem
ad doctrinam Moralem. Ibid. 1706. 4.
9. Disp. de Re Literaria potissimum Morali Platonis.
Kilon. 1707. 4.
10. De Scepticorum præcipuis hypothesibus, Ibid.
1707. 4.
11. Polymathia Moralis, seu, de variis moralia tra-
dendi formis & modis, Ibid. 1707. 4.

12. Pro-

12. Programma de difficultate muneris Theologici, Dominica XX. p. Trinitatis, quo, post delegatam sibi, & provinciae Philosophicæ clementissime adjunctam Professionem Theologicam, ad Prælectiones Theologicas publicas officiose invitat. Kilon. 1707. 4.

XLVI.

GEORGIVS PAVLI,

Primum Heidelbergæ Professor Matheos, Basileae deinceps Doctoris Theologiæ titulo A. circ 1592, d. XII. Novembris ornatus, anno sequente ad Professionem P. Ethicæ & Politicæ in Gymnasium patrium vocatus est, ibique simul D. Jacobo Fabricio in munere Ecclesiastico ad Æd. SS. Triados substitutus est, & Theologica & politica alternatim auditoribus suis prælegit. Obiit tantem A. circ 1605 L d. XII Decembris, annos ætatis habens LXV. Conf. Dn. Prætorius l. c. p. 60.

Scripta.

1. Oratio de Annis Climactericis & in primis de senili sexagesimo tertio, Gedani, 1605. 4.

2. Disp. de Sacerdotio Christi, pro SS. Theol. Doctoris gradu, sub Præsidio D. Joannis Jacobi Grynæi, Basileæ, 1612. 4.

3. Synopsis doctrinæ Politicæ, a J. C. Bezoldo edita, & in usum Gymnasii Gedanensis typis exscripta, Gedani, 1615. 4.

4. Reformatus Augustanus, seu Apologia pro dictatis scholasticis. Bremæ 1637. 4.

5. Con-

5. Sermones sacri, diversi argumenti, quos vide ap. Prætorium, l. c.

XLVII.

REINOLDVS PAVLI,

Theologiæ Doctor, primum in Gymnasio Steinfurten-sium Arnoldino, deinde in Academia Marpurgensi SS. Theologiæ Professor, obiit A. cīc 1732, d. xi. Decembris, anno ætatis XLV.

Scripta.

1. Collegium Anti-Socinianum.
2. Considerationem spiritualem de Cometis.
3. Disp. ad Compendium Controveriarum particula-rum Vallenburgiorum.
4. Oratio de Auctoritate Scripturæ Propheticæ, & Apostolicæ.
5. Disp. De Prædestinatione divina.
6. Disp. De puerō decenni ad S. Cœnam admissō.
7. Disp. De Justificatione Sponsoris nostri Iesu Christi.

XLIX.

MATTHÆVS RADECIVS,

Secretarius primum Reipublicæ patriæ, postea Unitariorum sacra amplexus, Pastor eorum Smiglæ fuit. Hujus filius fuit *Valentinus Radecius*, Superintendens Unitariorum in Transylvania, & Plebanus Claudio-politanus, obiit circa annum cīc 1730. Leg. Sandii Bibliotheca Anti-Trinitario-rum, p. 84. & 106. sq.

Scripta.

Scripta.

1. Contra Erasmum Joannis, in quo scripto sententia ejus de Christi ante mundum existentia oppugnatur. M. S.

2. Epistolæ ad Faustum Socinum scriptæ A. 1584. d. 30. Augusti &c. in quibus de Ecclesia, hoc tempore instauranda, de Christi adoratione, aliisque quæstionibus agitur. M. S.

3. Epistola ad Andream Voidovium, scripta ex agro Buscoviano, d. 20. Januarii A. 1598. quæ adjuncta est Fausti Socini Epistolis.

4. De Regno Christi millenario, exaratum circiter A. 1590. MS.

5. Ursachen warumb er sich von Dantzig weg begeben.
1593. 8.

XLIX.

JOANNES REGIVS,

SS. Theologiæ Licentiatus, primum Styriæ, Scholæ provincialis Græcensis Rector, postea, ob persecutiones in exilium actus, Mühlhusii in Thuringia Moderatoris officium obtinuit, tandem A. cīc 155 II, Gymnasii Toruniensis Rectoratus, mox eodem anno Rectoratus, & anno subsequente Ecclesiastis ad ædem Marianam spartam nactus est. Obiit A. cīc 155 V, d. x. Januarii, vix annos XXXIIIX natus. Leg. Wittenii Diarii Biograph. P. I, ad A. citatum, & Dn. Prætorius l. c. p. 205.

Q

Scripta.

Scripta.

1. Discussionum Theologicarum Liber unus, potissimum, an Ministri Aug. Conf. veri Christi Ministri dicendi? Et, an Ecclesia Aug. Conf. addicta, sit vera Ecclesia? Francof. 1601. 4.
2. Selectissimarum Disputationum & Commentariorum Logicorum, ut & quæstionum Theologicarum, Metaphysicarum & Physicarum Sectiones quinque. Francof. ad Mœnum, 1604. 4.
3. Orationes duæ, quarum (1) de iis, quæ ad perfectam eruditionem comparandam sunt necessaria, agit, habita A. 1600. d. 26. Februarii, cum ad Rectoratum Scholæ Mühlhusinæ introduceretur. (2) De Comparatione Scholæ & Paradisi A. e. d. 27. Maji habita. Torunii 1602. 4.
4. Exercitationum Peripateticarum Libri duo, adversus Petri Friderici Mindani Partitiones Logicas. Mühlhusii 1602. 8.
5. Plura vide apud Wittenium & Prætorium. l. c.

L.

CHRISTIANVS ROSTEUSCHERVS,

Juris utriusque Licentiatus, ejusdemque facultatis, ut & Historiarum Prof. P. & Inspector Gymnasii patrii, longe celeberrimus, natus est A. circ 1520, d. IV. Julii, & denatus A. circ 1581, d. xxv. Decembris, æt. LXI. Leg. Dn. Ephraimi Prætorii Athen. Gedan. p. 110, & Wittenii Diarii Biograph. P. I. ad A. citatum.

Scri-

Scripta.

Brevitatis studio unum saltem & alterum ex ingenii eius monumentis apponere hic mihi liceat.

1. Synopticae Resolutionis Institutionum Justineana-
rum Exercitationes VII, Gedani, 1655. 4.

2. Disputationes III de Successionibus ab Intestato,
Gedani. a. e.

3. Theses de Emitione & Venditione. A. e.

4. Controversiae potiores circa textum Institutionum
Imperialium. Gedani. 1658. 4. Plura dabit Prætorius l. c.

LI.

JOANNES CHRISTOPHORVS ROSTEUSCHERVS,

Hic Vittembergæ summos in philosophia honores ca-
pessivit A. circ 1629, ibidemque etiam Ord. Philosoph.
Adjunctus est constitutus. Relicta Vittemberga, per trien-
nium Rostochii in literas incubuit, & consentiente Faculta-
te Theologica, ibidem, aliquoties sub moderamine D. Michae-
lis Cobabi, Præsidis officio in Theologicis publice defunctus
est. Exacto dein per Germaniam, Belgium & Angliam i-
tinere, ab Academia Gryphica Professor. P. Log. Mataphys.
& Moralium, ut & Mensæ Communis Inspector renuncia-
est. Quod munus, postquam per integrum ferme annum
ornasset, A. circ 1636 ad Professionem eandem, ut &
ad Bibliothecariatum in Gymnasio patrio, vocatus, & d. 30.
Junii publice initiatus est. A. circ 1649 ad ædem S. Barbaræ,
postea vero A. circ 1659 ad ædem sumnam Diaconi munus ob-

Q 2

tinu-

tinuit, cui, ea qua par est, fidelitate usque ad finem vitæ præfuit, qui erat dies XXVII Decembris, anni cœ 100 CVIII, aet. ejus LII. Leg. Ephraimi Prætorii Athen. Gedan. p. 143, ubi simul scripta ejus longa serie recensita reperies, ex quorum catalogo sequentia hac vice trado.

Scripta.

1. An Deo conveniat scientia media? Vittemb. 1678. 4.
2. De distinctione reali & rationis, Rostochii. 1682. 4.
3. Quod mens humana semper cogitet. Gryphifw. 1685. 4.
4. De jejuniis veterum Hæbræorum, Gedani 1691. 4.
5. Syncretismus Philosophicus, Ibid. 1692. 4.

LII.

LAMBERTVS STEGERVS,

Liberalium artium Magister, primum in Academia Regiomontana Logicæ & Metaphysicæ Professor, Convictorii Alumnorum Electoralium Inspector primarius, nec non Bibliothecarius, deinceps Pastor Welavientis, & districtus istius Archipresbyter, obiit A. cœ 100 LXXXIX, d. IV. Februarii, ætatis LV, minist. XXII.

Scripta.

1. Disp. X. Anti-Topicæ.
2. Disp. de primis cognoscendi principiis.
3. De Monarchia.

4. De

-
4. De Carthesii Dubitatione.
 5. De Beatitudine contemplativa.
 6. Insigniores ex universa Ethica Assertiones.

LIII.

JOANNES ERNESTVS SCHMIEDEN,

Inclytæ Reipublicæ patriæ Præ-Consul Senior, Senatus Præses, Protoscholarcha, Inspector Ædis summæ Marianæ, ut & Stublaviensis Administrator etiam post busta illustris, editus est in hanc lucem A. C. cīc xcxxvi, d. xxii. Septembris, patre Nathanaele Schmieden, ejusdem Reipubl. Præ-Consule &c. A. cīc xcxl, ætatis suæ XIV, in Gymnasium patrium quidem introductus est, sed quoniam eodem anno comitia in Polonia celebranda erant, Varsaviam missus, illis ut auditor & spectator interfuit. A. cīc xccli redux in patriam, rursus Gymnasium patrium frequentavit, ibique tam disputando quam perorando musas coluit. Et tametsi studio legum esset consecratus, sub Præsidio tamen D. Bottacci Disputationem Theologicam, de Bonis Operibus, Respondens publice defendit. A. cīc xcли, præmissa Oratione de Amnesty, Gymnasio patrio valedixit, & Regiū montem, sacra secularia hujus Academiæ contemplandi causa, petiit, ibique per integrum biennium tanto studio in literas incubuit, ut in publico hujus Academiæ testimonio, *eruditus Schmiedenii* elogium meruerit. Relicta hac Academia, Gedanum quidem rediit, sed ibi non diu substitit, verum multas magnæ celebritatis urbes & regiones peragravit, immo Romanam ipsam visitavit, ac ubique locorum, quæ ex re sua essent,

Q 3

ob-

observavit. Taceo viros eruditos, Vossium nempe, Barlæum, Antonium Matthæi, Claudium Salmasium, Danielem Heinsium, quorum consuetudine in docta sua peregrinatione adeo usus est, ut Bibliothecas eorum perlustraret non tantum, sed iis, quasi suis, uteretur. Qui congressus prudentum eam ipsi contulit eruditionem atque prudentiam, ut Salmasius & Heinsius in Epistola ad D. Monavium data fuerint confessi, se par ingenium & tantam in ea ætate doctrinam nunquam vidisse. Cardinalis Chisi, t. t. Nuntius Apostolicus, & postea sub Nomine Alexandri VII Pontifex Romanus, tanto favore nostrum Schmiedenium amplexus est, ut ad mensam eum adhibuerit. Tempore suæ peregrinationis tantas in lingua Gallica fecit progressiones, ut P. Puteanus ipse „taila ad Heinsium de nostro scripserit: Generosus Schmie- „den, justus Tui æstimator est, quia Tui, si quisquam in illa „ætate gnarus est, sed & nostræ nationis Geniique Gallici pro- „fecto decus est. Itineribus tot annorum spatio confectis, tandem A. cœc. 150 LII d. xix Januarii ad suos redit, propter ingruentem tamen pestem rursus in Cracoviam & Varsaviam missus est. Redux in patriam gradatim ad culmen honoris ascendit, donec A. cœc. 150 xci, Reipubl. patriæ Praeconsul eligeretur, quod splendidum munus per decem & quinque annos summa dexteritate & cura, plus quam paterna, orna- vit, vigilantiamque suam pro patria in comitiis publicis & le- gationibus aliis satis superque demonstravit. Obiit tandem Lumen hoc patriæ A. cœc. 150c vii, d. xv Februarii, ætatis suæ LXXX. Leg. Descriptio Vitæ ejus, Orationi funebri, a Joanne Straussio, Pastore Joannæitano, in ejus obitum habitæ, an- nexa.

Scripta.

Scripta.

1. De Jubilæo Romano, cuius ille tunc Romæ spectator fuit, quod Comes Menardus de Beaumont, ipso inscio, edidit Lublini, 1664. 4.

2. Cenotaphium Claudii de Salmasia.

3. Poemata elegantissima, variis occasionibus in lucem edita, qualia sunt: Abdicatio Casimiriana ; it. Gratulatio ad Sereniss. Michaelm, publica felicitate coronatum. It. Umbra illustris, Sol ex nube, Opt. Max. Princeps Joannes III, Rex Poloniarum &c. Cracoviæ A. 1676 coronatus. Item: Polonia respirans, Joanne III &c. quietem rerum A. 1676 d. 16. Octobris stipulato. It. Princeps Joannes III, &c. & Maria Casimira, Regina, meta pulchri, justitia, lætitiaque publica coronati. It: A sa Majesté la Reine de Pologne, pour le jour de son Entrée dans sa ville de Dancig, A. 1676. A la gloire de la Reine sur le de part de sa Majeste de sa ville de Dancig, A. 1676. It. Principi Joanni III, Regi Heroi, Strena ; Fortunæ Regiæ domus Augustæ Poloniæ, recens nato Principe A. 1680 auctæ. It. Ad Regem, cum Seren. Principi filio Jacobo, & Seren. Elisabethæ, Principi Neoburgicæ, sponsis, genialia festa, pompa Regia, lætitiaque Europæ, apparaverant. Ad Joannem III, Regem Heroem ex Serenissimis Principibus, Jacobo Ludovico, & Hedvige Elisabetha Amalia, Neoburg. Avum. It. Ad solem, pro Joanne III &c. diem Majestatis suæ nominalem, felicitate lætitiaque publica, apud Prussos celebrante, votum. It. De valetudine Regia ad Apollinem. &c.

4. Cenotaphium Dis Manibus, & æternæ memoriæ

JO-

JOANNIS HEVELII positum, quod cum Epistola ejus ad
Itmaelem Bullialdum excusum est Gedani 1688. f.

5. Carmen ad B. D. Manckisch scriptum, cum secularis Lycei annus celebraretur. Gedan. 1658. f.

LIV.

JOANNES GABRIEL SCHMIEDT,

Scripta.

1. Disp. de Lumine Lunari.
 2. Disp. De Valvulis vasorum, eorumque structura.
 3. Disp. De venæ sectione in Apoplexia.
 4. Inter MScta ejus duo præsertim hæc scripta laudantur: (1) Continuatio Libri Joan. Anton. von der Linden de scriptis Medicis. (2) Tractatus de Medicis Gedanensibus.

LV.

JOANNES SCHMIEDT,

Medicinæ Doctor, patriæ Civitatis Proto-Physicus, ob
Artem felicissimus, natus est A. cīc 150 xxiii, d. i. Decembris,
patre Daniele, Philosoph. & Med. D. civitatis pariter Gedan-
nensis Physico Ordinario. In Gymnasio patrio tum auscul-
tando, tum disputando & perorando boni civis nomen con-
secutus est, hocque eo magis, quo majorem sibi, Oratione
solen-

soleanni græca, hucdum nunquam in Gymnasio tali idioma-
te audita, audientium applausum acquisivit. A. cīc xcii,
d. vii. Septembris, Regiomontanam Academiam salutavit, ibi-
que M. Lüinemannum, Thilonem, Eilflerum aliasque viros
eruditos audivit, & tam disputando, quam perorando amo-
rem Professorum suorum, non exiguum, sibi conciliavit. Sed
quoniam tacito quodam naturæ impetu in studium medi-
cum ferebatur, relictis prioribus studiis Philosophicis, Philo-
logicis & Theologicis, totum se arti salutari consecravit &
dedit, & in isto scientiæ genere, D. Danielem Beckherum,
Christoph. Tinctorium, & Joannem Loefelium secutus est,
tandem huic Academiæ, præmissa disputatione, sub præsi-
dio D. Beckheri, de Natura Morbi, valedixit. Qua Acade-
mia relicta, A. cīc xcvi, Lugdunum Batavorum conces-
sit, & præsertim Academiam Leydensem, sedem studiorum
suorum, sibi elegit, ibique in primis in studium Botanicum
& Anatomicum, Directoribus D. Vorstio, & Andrea Falcken-
burgio, incubuit, ita tamen, ut simul privata manuductione
Jac. Golii in Arabicis sit usus. Integro anno exacto, Galliam,
Parisijs, aliaque loca, non longe distata, peragravit, tandemq;
Montpeliensem Academiam occupavit, ibique supremos ho-
nores in Arte salutari A. cīc LIX, d. III. Februarii natus
est. Perlustratis postea Italiæ urbibus maxime celeribus,
immo ipsa Roma, aliisque Germaniæ inferioris locis, A.
cīc xc L in patriam redux, ab magnifico civitatis senatu A.
cīc xcLXIV Phyficus Ordinarius constitutus est, ibique,
omnibus & singulis sua scientia per quam utilis fuit, imo ne
pauperibus quidem, tametsi ne obulum quidem, renumera-
tionis loco, ipfi dare potuerunt, unquam opem suam dene-

R

ga-

gavit. Hinc factum, ut gratia DEI adjutus, tempore officii sui vix ullum morbum senserit, & tempore pestis gravissimæ, tribus vicibus tum urbem afflignantis, sine damno & grotis praesto esse potuerit. Obiit tandem A. circ 1590, d. III. Martii, ætatis LXVI, munericis suis XL. Leg. Descriptio Vitæ ejus, annexa sermoni funebri, in ejus obitum a B. Const. Schützio habito.

Scripta.

1. Disp. super dicto ad Galatas IV. v. 3. 4. quam, proprio Marte elaboratam, sub Præsidio D. Bottsacci, publicè defendit. Gedani A. 1642. 4.
2. De Laete ex vena secta in viro.
3. De Aphonia subitanea.
4. De Hernia exulcerata.
5. De præmatura mensium eruptione.
6. De monstro fœminei sexus.
7. De Vermibus cum urina excretis.
8. De purgatione ex imaginatione.
9. Et aliæ observationes quamplurimæ, quas recenset ex Ephemer. Germ. Curioss. Naturæ, Wittenius Diarii, Biograph. P. II. ad A. 1699. d. 3. Martii.

LVI.

CONSTANTINVS SCHÜTZIVS,

Pastor ad Ædem Marianam in patria perquam celebris, natus est A. circ 1546, d. XIV Septembris, patre Go-

Gothofredo Schützio, mercatore ibidem florentissimo, Vratislavia oriundo. In Gymnasio patrio ad studia Academica, sub manuductione D. Joannis Maukischii, Wolfgangi Rostetuscheri, M. Georgii Neufeldii, Joan. Petri Titii aliorumque, præparatus, visa primum Academia Regiomontana, in celebres has ad Albim Athenas A. cīc 1569 d. XIX Martii concessit, ibique Prælectiones D. Ægidii Strauchii aliorumque audivit. Relicta Vittemberga, A. cīc 1569 Lipsiam petiit, ac paulo post Jenensem Academiam salutavit, ibidemque manuductione præprimis D. Joannis Musæi tam publice, quam privatim, non sine emolumento studiorum suorum usus est. A. cīc 1573 d. XVIII Novembris redux in patriam, ab Nathanaele Dilgero, Rever. Minist. Gedanensis Seniore, præmisso examine, in numerum Candidatorum hujus Ministerii receptus est, & per integrum triennium pro suggesto sacro publice verba faciendo aliis inserviit, eoque ipso Patronorum, multorumque aliorum amorem non obscure sibi conciliavit. Hinc factum ut Anno cīc 1576, d. XVI Septembris ab Magnifice Patriæ Senatu ad munus Ecclesiasticum in insula Stublaviensi ad ædem, quæ vocatur *Gros-Zünden*, vocatus, d. XV Octobris, ab M. Salomone Mollero fuerit introductus. Hoc munere per quadriennium ferme defunctus, A. cīc 1580, Diaconus ad ædem Catharinæam constitutus est, eodemque anno Pastoratum, Fer. i. Nativ. Christi, ad ædem Marianam obtinuit, in quo munere, aliis fideliter inserviendo, tandem ipse A. cīc 1582, d. xi Aprilis, ætatis LXV, muneris XXXV, consumtus est. Plura, qui de nostro scire cupit, adeat ipsam Descriptionem vitæ germanicam, sermoni funebri, in ejus

R 2

obi-

obitum a Plur. Rever. Joanne Laurentio Fischero, Diacono ad Ædem summam longe dignissimo, habito, annexam.

Scripta.

1. Disp. de Fundamentis *[hypothesium Astronomia]*, quam ipse elaboravit, & Vittembergæ publice sub moderamine M. Waltheri defendit. Vittembergæ. 1668.
2. *Das zur unzeit auffgedeckte Grab Rathmanni, in einer Christlichen Fürstellungen gezeiget, Dantzig 1687. 4. it. 1797.*
3. *Infelix laqueus Diaboli &c. J. C. S. propositus. Lipsiae. 1702. 4.*
4. *Christliche Erinnerung an die Evangelische Gemeine in Dantzig, wieder einen Ausländischen verläumbder, aus freudiger Bezeugung eines guten gewissens, der unwahrheit zur steuer, gestellt. Dantzig. 1683. 4.*
5. *Artzeney wieder D. Sam. Schelgvigii pomum Eridos, oder Zanck-Appfel.*
6. *Vindicæ Informatorii Biblici Arndtii.*
7. *Drey Predigten, nemlich (1) die Leich-Predigt Nabals. (2) Die Ehe-werbung an Abigail. (3) Die Hochzeit Davids mit Abigail. Dantzig. 1684. 4.*
8. *Edidit quoque Davidis Chytræi Orationem de studio Theologiæ, Exercitiis veræ pietatis, cum observationibus novis. Lipsiae 1701. 4. Cui annexa est Dissertatione ejusdem de Orthodoxia Judæ Ischariothæ.*
9. *Erklärung des Evangelii am Weimachts-Feste. Dantzig. 1695. 4.*

10.

10. Schriftmässige Erklärung des Evangelii am 23. Sontage nach Trinit. Dantzig. 1695. 4.

11. Versicherung an die Christliche Gemeine, daß eine gründliche und gnugfahme verantwortung wieder Herrn D. Sam. Schellwigs Auflagen bald folgen soll. Dantzig. 1695. 4.

12. Aliaque scripta tam eristica, quam homiletica, quæ omnia, brevitatis studio, hic recensere supersedeo.

LVIL

FRANCISCVS TIDICÆVS,

Philosophiae & Med. D. civitatis Thoruniensis Physicus Ordinarius, & Professor P. obiit A. c. 15c xvii. d. XXIX. Martii, æt. LXIII, qui, tametsi Augustanæ Confessioni erat addictus, tamen ab Hartknochio H. E. Pr. L. IV. c. II. p. 893. inter Crypto-Calvinistas refertur.

Scripta.

1. Disputatio de Fato & rebus fatalibus, Lipsiae 1581. 4.
2. Humanitatis Horizon, sive conformata hominis cum mundo commentatio. Torunii 1592. 4.
3. Oratio de Sapientiae disciplina.
4. Contra Latromastigas, de recto usu medicinæ, Torunii 1595.

R 3

LVIII.

LVIII.

JOANNES WILLEBROCHIVS.

Hic fuit indefessus Erasmi auditor in Academia Vittembergensi, & insignis poeta, adeo, ut Philippus Melanchton ipse sœpiissime ejus vena & crena poetica fuerit usus. Plura mihi de eo non constant.

Scripta:

1. Epicedion de Morte Erasmi Rheinholdt, Salvedensis, Mathematici, ad virum honestissimum, Patrem ipsius, Joannem Rheinholdt, Salvendensem. Vittembergæ 1553. 4.

2. Epithalamion, scriptum Viro Clarissimo Davidi Chytræo, docenti Ecclesiæ doctrinam in inclyta Academia Rostochiana, & honestissimæ virginis sponsæ ejus, Margaridi, natæ patre senatore, Laurentio Smede. Vittemb. 1553. 4.

LIX.

CONSTANTINVS WOLFFIVS,

Natus A. circ 1561, & A. circ 1586 mense Aprili in Academia Vittembergensi summis in Philosophia honoribus ornatus est, biennio post in numerum Collegii Philosophici Adjunctorum receptus est. Confecto per varias Germaniæ, Angliæ Belgique Academias itinere, in patriam rediit, ibique A. circ 1591, d. xxvii Martii, Græcæ & Hæbrai-

Hebraicæ lingvæ in Gymnasio Professionem P. & Ord. obtinuit. A. cīc xcix Ecclesiastes ad ædem D. Corporis Christi est constitutus, quibus officii partibus ad beatam usq; analysin defunctus est, mortuus quippe cœlebs A. cīc cc. vi d. III. Junii, ætatis LXV. Leg. Plur. Rev. Ephraimi Prætorii Athen. Gedan. p. 149. sq.

Scripta.

1. Dispp. V. de Ratione Status in Religione Pontificia, quarum duas priores Gedani, sub Præsidio D. Sam. Schelgvigii 1683. 1684. tertiam Lipsiæ, sub Præside D. Val. Alberti 1685. quartam & quintam Vittembergæ, 1686, tum respondendo tum præsidendo defendit.
2. Dispp. 2, de Gallia, Concilio Tridentino repugnante, Vittembergæ 1687, & 1688.
3. Disp. De Curia Romana, a Concilio Tridentino abhorrente. Vittemb. 1688.
4. Disp. De Photio, Ephemeridū Inventore. Vittemb. 1689.
5. Oratio de Ratione status Philologorum Anglorum, in extollenda versione LXX viral. Gedani 1692.
6. Programma de Peregrinatione Philologorum in Orientem. Ibid. 1692. f.
7. De Sangvine Christi, programma, ibid. 1699. fol.
8. Programma, de Christo Deo & Homine. Ibid. 1699. f.

LX.

LX.

DANIEL ZWICKERVS,

Artis salutaris D., natus est A.C. circ 1582. d. XXII. Januarii, patremque habuit Fridericum Zwickerum, Praefulum Ædis Bartholomæitanæ fidelissimum. Cum vero medicinæ studium juveni ante ceteras omnes scientias arrideret, ductu & familiaritate Floriani Crusii, Medici Sociniani, usus est, a quo placita Socinianorum hausit. Frater ejus Fridericus, cum hæc animadverteret, nihil intermisit, quod ad reducendum eum conduceret, immo D. Bottsaccum aliosq; Rev. Ministerii Collegas petiit, ut cum fratre, ab Socinianis abrepto, colloquiū inirent, eoque ipso ad meliorem eum mentem reducerent. Quia quidem re impetrata, Zwickerus noster ad quæstiones propositas nihil respondere, immo ne argumenta quidem assumere potuit, uti de se ipso in scripto quodam fatetur. Monitis ille fraternis aliorumque virorum cordatorum locum dare nolens, atque adeo, una cum Martino Ruaro, Floriano Crusio, aliisque Socinianis civitate patria expulsus, ad Socinianos in vicem, prope Gedanum, qui nominatur Straszin, se contulit. Relicta patria, A. clo 158 LIX Silesiam, Moraviam, locaq; alia peragravit, nusquam autem, ubi pedem figeret, locum invenit, donec Lugdunum Batavorum veniens, Amstelodami multas turbas daret. Obiit tandem ibidem A. clo 159 LXXIIX, d. X. Novembris, æt. LXVII. Leg. Hartknochii H. E. Pr. Lib. III. Cap. XI. p. 849. sqq.

Scripta.

Scripta.

1. *Frage ob ein Christ noch allezeit etwas anzuhören und zu untersuchen schuldig sey? 1649.*

2. *Illustria specimina infelicis pugnæ D. Abrahami Calovii contra Joannem Crellum de uno Deo Patre, quod scriptum edidit sub nomine SS. Literarum Studiosi, 1650, teste Hartknochio l. c. Refutavit hoc scriptum tribus dissertationibus D. Maukissius Gedani A. 1655. 1656 editis, quibus ut interesset & sua dubia opponeret Zwickerus, a Wilhelmo Slotio semel iterumque invitatus erat, sed frustra. Stetit quidem ante fores Auditorii, sed, illud intrare, aut opponentium subsellia occupare noluit. Leg. Hartkn. l. c.*

3. *Kurtze und richtige Anbietung, in welchen Fällen und Oertern die Schriftt eigentlich oder figurlich müsse ausgeleget und verstanden uwerden. 1650. 4.*

4. *Regeln und Bekäntniß der eyfrigen Christen. 1650. 8.*

5. *Historische Erzehlung des Abtrits D. D. Z. von seiner ersten Meinung. 1651.*

6. *Revelatio Catholicismi veri, das ist, gründliches Urtheil, von der friedsamsten und gevvißesten Lehre der Christen, vvorin die Schvvachheit des Wiederparts der Monarchianer entdecket uuird. 1655.*

7. *Irenicum Irenicorum, seu Reconciliatoris Christianorum hodiernorum norma triplex ; Sana omnium hominum Ratio, Scriptura S. & Traditiones, Amstelod. 1658. 8. Quem librum, cum refutasset Amosus Comenius, Zwickerus ei opposuit librum, cuius hæc est inscriptio:*

8. *Irenico-mastix prior, convictus & constrictus, seu
S nova*

- nova confirmatio Irenici contra Comenium. 1661. 8.
 9. Irenico-mastix posterior, iterato vicitus & constri-
 etus, immo obmutescens. 1662. 8.
 10. Ejusdem pars specialis seu finalis confutatio Co-
 menii, Hornbeckii & aliorum. 1667. 8.
 11. Revelatio Dæmonolatriæ inter Christianos, seu
 victoria Protestantium. 1672. 4.
 12. Ejusdem pars altera, s. Epistola ad Cornelium
 Hazartum, Jesuitam Antverpiensem. 1675. 4.
 13. Eine Antwvort vvieder die Wittenberger, da sie den
 Rakauischen Catechismus vviederleget. MS.
 14. Epistolæ ad Martinum Ruarum, de Fratribus
 Moravis, deque cum iis concordia, & quid illi desiderent.
 Gedani. 1654.
 15. Judicium de Joanna Papissa contra Maresium. 1658.
 Plura vide apud Sandium, Biblioth. Anti-Trinit. p. 151. sqq.

F I N I S.

Biogr. erud. B. 588

